

KONGELIG RESOLUSJON

Klima- og miljødepartementet
Statsråd: Espen Barth Eide

Ref.nr.:
Saksnr.: 23/1046
Dato: 20.6.2023

Fastsettelse av forskrifter om vern av 42 skogområder i fylkene Møre og Romsdal, Vestland, Rogaland, Agder, Vestfold og Telemark, Viken, Innlandet og Nordland.

1. Innledning

Etter naturmangfoldloven § 34 jf. § 37 kan Kongen i statsråd fastsette forskrift om vern av områder som naturreservater. Klima- og miljødepartementet (KLD) foreslår at det fastsettes forskrifter om vern for 42 skogområder.

1.2 Kort redegjørelse for saken

Forslaget om vern av de 42 skogområdene omfatter ca. 71,8 km² nytt verneareal og vil bidra til å oppfylle de nasjonale målene for naturmangfold som Stortinget sluttet seg til gjennom bl.a. behandlingen av Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet. Forslaget bidrar også til å nå Stortingets mål om vern av 10 prosent av skogarealet og til internasjonale mål og forpliktelser.

Områdene som foreslås vernet er i all hovedsak privateid, og vernet skjer gjennom samarbeidsordningen for frivillig skogvern.

Berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner, fylkeskommuner og andre instanser på fylkes- og regionnivå, samt aktuelle lokale og regionale organisasjoner har hatt forslagene på høring. Høringen er gjennomført av de aktuelle statsforvalterne.

To områder ligger i reinbeitedistrikter og/ eller i områder med andre samiske interesser. Statsforvalterne har gjennomført konsultasjon med reinbeitedistrikt som har ønsket konsultasjon. KLD har forelagt utkast til foredrag og verneforskrifter for Sametinget. Sametinget har ikke hatt merknader til verneforslaget. Sametinget har uttalt at de ikke ber om videre konsultasjon om verneforslaget.

Etter høring har statsforvalterne sendt sine vurderinger og forslag om vern etter naturmangfoldloven til Miljødirektoratet. Direktoratets vurderinger og tilråding er deretter oversendt KLD.

Det er i verneplanprosessen ikke avdekket vesentlige negative samfunnsmessige konsekvenser av verneforslagene. Verneforslagene er justert på visse punkter for å imøtekomme og hensynta ulike interesser. For departementets vurderinger av de ulike forslagene vises til bl.a. kap. 9 og 10.

2. Forslag

2.1. Generelt om forslaget

KLD tilrår opprettelse av 42 verneområder i skog i medhold av naturmangfoldloven. 25 områder er nye naturreservater, 17 områder er utvidelser av eksisterende naturreservater. Alle områdene inngår i ordningen med frivillig vern av privateid skog.

Tilrådingen omfatter ca. 71,8 km² nytt verneareal, hvorav ca. 42,9 km² er produktiv skog.

Følgende områder foreslås vernet etter naturmangfoldloven:

1. Grisetstranda naturreservat i Rauma kommune, Møre og Romsdal
2. Barlindneset naturreservat (utvidelse) i Ørsta kommune, Møre og Romsdal
3. Osøyra naturreservat i Kinn kommune, Vestland
4. Lykkja naturreservat i Årdal kommune, Vestland
5. Hesten naturreservat (utvidelse) i Strand kommune, Rogaland
6. Skagelidalen naturreservat i Farsund kommune, Agder
7. Indre Linvannet naturreservat i Kristiansand og Vennesla kommuner, Agder
8. Heptedalen naturreservat i Kristiansand kommune, Agder
9. Hækjenkleiv naturreservat (utvidelse) i Åmli kommune, Agder
10. Ubergsfjell naturreservat i Vegårshei kommune, Agder
11. Vakernkatten og Nøklefjell naturreservat i Tvedestrand kommune, Agder
12. Kvernhusmarka naturreservat i Risør kommune, Agder
13. Buberget naturreservat i Tinn kommune, Vestfold og Telemark
14. Urdalen naturreservat (utvidelse) i Tinn kommune, Vestfold og Telemark
15. Tårånli naturreservat i Kviteseid kommune, Vestfold og Telemark
16. Skitnebufjellet og Kopslandåsen naturreservat (utvidelse) i Notodden kommune, Vestfold og Telemark
17. Høsejuvet naturreservat i Seljord kommune, Vestfold og Telemark
18. Ramfoss naturreservat (utvidelse) i Modum kommune, Viken
19. Klippa naturreservat i Øvre Eiker kommune, Viken
20. Rambergåsen naturreservat (utvidelse) i Moss kommune, Viken
21. Reierskogen naturreservat (utvidelse) i Moss kommune, Viken
22. Rødsåsen naturreservat (utvidelse) i Moss kommune, Viken
23. Ramndalen naturreservat (utvidelse) i Nittedal kommune, Viken
24. Munkerudevja naturreservat i Nes kommune, Viken
25. Prestegarden naturreservat (utvidelse) i Nannestad kommune, Viken
26. Kringler naturreservat (utvidelse) i Nannestad kommune, Viken
27. Vassfaret naturreservat (utvidele) i Flå og Nesbyen kommuner i Viken og Sør-Aurdal kommune i Innlandet
28. Korpekløvet naturreservat i Sør-Aurdal kommune, Innlandet
29. Breie naturreservat (utvidelse) i Etnedal kommune, Innlandet
30. Turrind naturreservat (utvidelse) i Nordre Land kommune, Innlandet
31. Åsli naturreservat i Nordre Land kommune, Innlandet
32. Ånes naturreservat i Søndre Land kommune, Innlandet
33. Høkleberget naturreservat i Gran kommune, Innlandet
34. Eriksrud naturreservat (utvidelse) i Gjøvik kommune, Innlandet
35. Bjønndalen og Kompåsmyra naturreservat i Ringsaker kommune, Innlandet
36. Libergget naturreservat i Ringsaker kommune, Innlandet

37. Årneslia naturreservat i Ringebu kommune, Innlandet
38. Kjøremslia naturreservat i Nord-Fron kommune, Innlandet
39. Viertjenna naturreservat i Grue kommune, Innlandet
40. Svenningvika naturreservat i Grane kommune, Nordland
41. Torselva naturreservat i Lødingen kommune, Nordland
42. Hostegga naturreservat (grenseendring og utvidelse) i Aure kommune, Møre og Romsdal

Samtidig foreslås å oppheve eldre trefredninger i Oslo og Viken.

Det foreslås også retting av mindre feil i enkelte verneforskrifter vedtatt 16.12.2022.

2.2. Begrunnelse for verneforslaget

Forslaget om vern av de 42 skogområdene vil bidra til å oppfylle de nasjonale målene for naturmangfold som Stortinget sluttet seg til bl.a. gjennom behandlingen av Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet:

1. *Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
2. *Ingen arter og naturtyper skal utryddes som følge av menneskelig aktivitet, og utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres.*
3. *Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner.*

Meld. St. 14 (2015-2016) legger opp til videreføring av arbeidet med skogvern, i hovedsak ved vern av offentlig eid skog og ved frivillig vern av privateid skog. Forslaget bidrar også til å nå Stortingets mål om vern av 10 prosent av skogarealet og til internasjonale mål og forpliktelser, jf. bl.a. konvensjonen for biologisk mangfold artikkel 8.

Vern av områdene mot ulike typer inngrep bidrar til å bevare norsk naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene a (*variasjonsbredden av naturtyper og landskap*), b (*arter og genetisk mangfold*), c (*truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter*), d (*større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv*), e (*områder med særskilte naturhistoriske verdier*), g (*økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt*), h (*referanseområder for å følge utviklingen i naturen*).

Verneforslaget vil også bidra til å nå FNs bærekraftsmål nr. 15 Livet på land. Skogvern er vurdert som et effektivt virkemiddel for å sikre norsk naturmangfold, bl.a. ved å fange opp truede og nær truede naturtyper og leveområder for mange truede og nær truede arter.

2.3. Hjemmelsgrunnlag

De 42 skogområdene foreslås vernet som naturreservat i medhold av naturmangfoldloven § 34, jf. § 37. For at et område skal kunne vernes som naturreservat må det etter § 37 enten inneholde truet, sjelden eller sårbar natur, representere en bestemt naturtype, på annen måte ha særlig betydning for biologisk mangfold, utgjøre en spesiell geologisk forekomst eller ha særskilt naturvitenskaplig verdi.

2.4. Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

De foreslåtte verneområdene inkluderer viktige naturtyper og et stort antall truede og nær truede arter. Områdene omfatter flere ulike utforminger med rik barskog, blant annet kalkgranskog, kalkfurskog, lågurtgranskog og lågurtfurskog. Tilrådingen omfatter også

flere områder med rik edellauvskog, blant annet lågurteikeskog og gråoralmeskog, men også ravineområder på marin leire, rik sandfurskog, rik blandingskog og utforminger av fuktskog. Tilrådingen inneholder også områder med oscanisk furuskog med boreonemoral regnskog og noen områder med bekkekløftnatur.

Arealmessig er det stor variasjon mellom områdene. Felles for områdene er at de uavhengig av størrelse har viktige verneverdier ved at de omfatter sjeldne eller truede naturtyper med et høgt biologisk mangfold eller at de bidrar til å oppfylle mangler i skogvernet eller har viktig funksjon i et økologisk nettverk.

De viktigste påvirkningsfaktorene på verneverdiene i skogområdene som foreslås vernet, er hogst og ulike typer utbygginger, eksempelvis veibygging, hyttebygging og utbygging av vindkraft, vannkraft og kraftledninger. Vern av de foreslåtte områdene vil gjennom vernebestemmelsene sikre arealer med viktige verne kvaliteter og bidra til å dekke viktige mangler ved skogvernet. Områdene vil bidra til langsiktig og effektiv bevaring av levested for at stort antall truede arter, og dermed *reduere den samlede belastningen* på arter som har risiko for å dø ut. Verneforskriftene åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at verneverdiene forringes. For enkelte aktiviteter vil det derfor i tråd med prinsippene om *samlet belastning* være restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Dette er også i tråd med prinsippene om *miljøforsvarlige teknikker og lokalisering*, samt *miljøforringer betaler* der hvor det ut fra hensynet til verneverdiene er fastsatt bestemmelser om blant annet ferdsel og infrastrukturtiltak. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i områdene vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha vesentlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsene tillater likevel ikke vesentlige inngrep i områdene. KLD vurderer at vernet med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. KLD anser at *kunnskapsgrunnlaget* er i tråd med kravet i naturmangfoldloven § 8. Det er ut fra en *føre-var-tilnærming* i verneforslaget vektlagt muligheten for flere påvirkninger av samme slag, eller en kombinasjon av flere ulike påvirkningsfaktorer (*samlet belastning*). Det foreligger etter KLDs vurdering tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke ytterligere vekt i denne saken.

For nærmere beskrivelse av verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget, jf. naturmangfoldloven kapittel II, vises det til omtalen av det enkelte verneområde i kapittel 9, samt til Miljødirektoratets tilrådinge.

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneforslaget er innhentet i ulike registreringer og kartlegginger som ledd i skogvernarbeidet, bl.a. dokumentasjon i "*Narin-Lokalitets-database for skogområder*" eller andre naturtypekartlegginger. Viktige naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er bl.a. NINA-rapportene 535/2010 og 1352/2017.

KLD vurderer generelt at en kombinasjon av skogbrukets egne miljøtiltak sammen med et nettverk av verneområder er et effektivt bidrag til å sikre det biologiske mangfoldet i skog. Hvis områdene i denne saken ikke vernes, er fortsatt skogbruk den mest aktuelle

arealanvendelsen for mange av områdene. Det vil da være sektorlover og skogbrukets egen sertifiseringsordning som skal ivareta hensynene til biologisk mangfold.

2.5. Andre interesser

Historisk har skogene blitt utnyttet i ulik grad til bl.a. skogsdrift, beite, tradisjonell reindrift, jakt og friluftsliv. Skogbruk skal ikke fortsette i områdene som vernes, men aktiviteter som f.eks. utmarksbeite, jakt, fiske og friluftsliv vil i stor grad kunne fortsette som tidligere. Det går veier inn i noen av områdene, primært gamle traktorveier.

Det er kraftledninger i foreslått nytt verneareal i områdene Osøyra, Urdalen, Munkerud-
evja, Kringler, Korpekløvet, Breie, Høkleberget, Eriksrud, Viertjenna og Svenningvika.

I områdene Barlindneset, Lykkja, Ramndalen, Årneslia og Kjøremslia grenser foreslått nytt verneareal til ryddebelte for kraftledning. For kraftledninger som ligger i eller inntil verneareal er det i verneforskriftene tatt inn standardbestemmelser om bl.a. drift og vedlikehold.

Områdene Buberget, Urdalen, Skitnebufjellet og Kopslandåsen og Ånes grenser til reguleringsmagasin som brukes til vannkraftproduksjon. Det foreligger ikke planer om heving av høyeste regulerte vannstand (HRV) for magasinene.

Det er vannkraftpotensiale i områdene Osøyra og Torselva. KLD vurderer at naturverdiene i områdene tilsier at verdien av å etablere naturreservatene er større enn nytten av eventuell kraftutbygging.

Det er registrert mineralforekomster (grus eller pukk) i områdene Osøyra, Kjøremslia, Svenningvika og Torselva. Det er ikke planer om utnyttelse av mineralressurser innenfor foreslått nytt verneareal.

2.6. Planstatus

Arealene som foreslås vernet er i all hovedsak LNF-områder i de respektive kommuneplaner. To områder i Nordland fylke ligger i reinbeitedistrikter og/ eller i områder med andre samiske interesser.

3. Samfunnsnytte og konsekvenser av verneforslaget

3.1. Samfunnsnytte av verneforslaget

Gjennomføring av verneforslaget vil bidra til å oppfylle de nasjonale målene for naturmangfold, målet om vern av 10 % av skogarealet og internasjonale mål og forpliktelser. Det vises til nærmere omtale i kap. 2.2.

Verneområdene har i tillegg viktige opplevelseskvaliteter og kan bidra til verdiskaping lokalt og regionalt knyttet til naturbasert turisme. Naturmangfold har også en egenverdi. Vern som foreslått vil derfor ha positiv samfunnsmessig betydning, og bidra til å oppfylle Stortingets vedtak i stortingsmeldingen *Natur for livet* (Meld. St. 14 (2015-2016)).

3.2. Samfunnsmessige konsekvenser av verneforslaget

Vern av områder etter naturmangfoldloven er å anse som varige tiltak som kan påvirke ulike samfunnsområder. Områdene som foreslås vernet er gjennomgående små, noe som i utgangspunktet tilsier at konsekvensene for andre interesser er begrensede.

Alle områder som foreslås vernet har areal under 500 km² og omfattes ikke av kravene til utarbeidelse av konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven og tilhørende forskrift. Bruksinteresser i områdene er klarlagt ved høring av verneforslag og annen kontakt med berørte parter. I hovedsak er interessene knyttet til skogbruk, beite, tradisjonell reindrift, jakt og friluftsliv. Unntatt for skogbruk er disse aktivitetene som fortsatt kan foregå innenfor rammen av verneforskriftene.

For tradisjonell reindrift vil vern beskytte arealene langsiktig mot inngrep og nedbygging. Hensyn til reindriften ivaretas ved at tiltak plasseres under § 4 (generelle unntak fra vernebestemmelsene) så lenge de ikke vil være i strid med verneformålet, og for tiltak under § 7 (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser) vektlegges flerårige tillatelser som koordineres med og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftsloven. Dette for at tradisjonell reindrift i størst mulig grad kan foregå rasjonelt og uten unødvendige søknadsprosedyrer innenfor rammen som ivaretar verneformålet.

Hvis områdene ikke vernes, er fortsatt skogbruk mest aktuelle arealbruk. Det vil da i hovedsak være sektorlover og skogbrukets sertifiseringsordning som skal ivareta hensynene til naturmangfold på disse arealene. KLD vurderer at et nettverk av verneområder, kombinert med gode miljøtiltak i skogbruket samt andre aktuelle virkemidler, er en effektiv måte å sikre naturmangfoldet i skog.

Norsk landbruk og matproduksjon er basert på bruk av arter som planter, husdyr og skogstrær. Genmangfoldet, dvs. den genetiske variasjonen innen artene, er en forutsetning bl.a. for framtidig klimatilpasning og produksjon. Bevaringsverdige skogtrær og ville slektinger av kulturplanter bevares best i naturlige populasjoner i naturen, eksempelvis i egnede verneområder. Verneområdene kan følgelig ha verdi også i denne sammenheng.

Naturen leverer viktige økosystemtjenester, både i form av bruksverdier og ikke-bruksverdier, herunder eksistensverdien av naturmangfoldet både for dagens befolkning og for framtidige generasjoner. Gjennom økosystemtjenestene gir naturen essensielle bidrag til samfunnsøkonomiske verdier. Vern vil sikre at naturverdiene ivaretas på lang sikt. Norge har også forpliktet seg nasjonalt og internasjonalt til å ta vare på naturmangfoldet.

Vern vil begrense fremtidige muligheter for bl.a. skogbruk, mineralutvinning, vindkraftutbygging og regulering av vassdrag. Det er ikke konkrete planer om mineralutvinning eller kraftutbygging i noen av områdene i dag.

KLD viser til at det i verneprosessen ikke er avdekket vesentlige negative samfunnsmessige konsekvenser av verneforslagene. Verneforslagene er videre justert på ulike punkter for å imøtekomme og hensynta andre interesser. KLD mener verneforslaget slik det nå foreligger har små negative konsekvenser. Samlet sett vurderer departementet at de samfunnsøkonomiske konsekvensene av vernet vil være positive på sikt. Forslaget vil sikre

natur som har en positiv samfunnsnytte, selv om nytten vanskelig kan kvantifiseres. Forslaget vil samtidig bidra til oppfyllelse av nasjonale og internasjonale forpliktelser om å ivareta naturmangfoldet. Verneforslagene vil også sikre viktige områder for friluftsliv.

Etter avveininger mellom områdenes verneverdier og andre interesser er det underveis i verneprosessen foretatt endringer i verneforskrifter og avgrensning for foreslåtte verneområder. Det vises for øvrig til omtale av de enkelte verneområdene i kapittel 9.

4. Viktige endringer i verneprosessen

Navn

Det er under høringene kommet innspill som foreslår endring av navn for noen av områdene. Skrivemåten tilrås endret for følgende områder:

Ubergfjellet endres til *Ubergsfjell*. Høsegjuvet endres til *Høsejuvet*. Nannestad Kapellangård endres til *Prestegarden*. Hagaevju endres til *Munkerudevja*.

Grenser

Det er foretatt grenseendringer for flere av områdene etter høring. Stort sett er dette snakk om mindre tilpasninger til eiendomsgrenser eller for å grense ut eksisterende infrastruktur og anlegg. Størst endring er gjort for området Skitnebufjellet og Kopslandåsen, hvor 426 dekar er tatt ut etter høring etter ønske fra grunneier. For området Tårånli er ca. 980 dekar tatt ut i påvente av eventuell avtaleinngåelse.

Verneforskrifter

Det er etter høringen foretatt noen mindre endringer i forslagene til verneforskrifter. Dette skyldes dels tilpasning til nyeste vernevedtak for naturreservater, dels kommentarer i innkomne høringsuttalelser og et generelt ønske om at forskriftene blir mest mulig like for forhold som gjelder samme tema. KLD vurderer at endringene ikke har betydning for avtalene om frivillig vern der det er inngått avtaler med grunneiere.

5. Oppheving og endring av tidligere vernevedtak

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås opphevet som følge av den nye verneplanen:

1. Forskrift 13.10.2000 nr.1040 om vern av Barlindneset naturreservat, Ørsta kommune, Møre og Romsdal
2. Forskrift 15.12.2017 nr. 2053 om vern av Hækjenkleiv naturreservat, Åmli kommune, Aust-Agder
3. Forskrift 07.12.2018 nr. 1830 om vern av Urdalen naturreservat, Tinn kommune, Telemark
4. Forskrift 17.12.2021 nr. 3672 om vern av Skitnebufjellet naturreservat, Notodden kommune, Vestfold og Telemark
5. Forskrift 13.12.2002 nr. 1536 om verneplan for barskog i Øst-Norge, vedlegg 24, fredning av Ramfoss naturreservat, Modum kommune, Buskerud
6. Forskrift 22.06.2018 nr. 964 om vern av Orkerødskogen naturreservat i Moss kommune, Østfold fylke
7. Forskrift 13.12.2002 nr. 1555 om verneplan for barskog i Øst-Norge, vedlegg 43, fredning av Rødsåsen naturreservat, Moss kommune
8. Forskrift 17.12.2010 nr. 1630 om vern av Nannestad kapellangård, Nannestad kommune, Akershus

9. Forskrift 16.12.2022 nr. 2584 om vern av Kringler naturreservat, Nannestad kommune, Viken
10. Forskrift 28.06.1985 nr. 1368 om fredning for Bringen naturreservat, Flå og Nes kommuner, Buskerud
11. Forskrift 28.06.1985 nr. 1359 om vern for Indre Vassfaret landskapsvernområde, Sør-Aurdal kommune, Oppland og Flå og Nes kommuner, Buskerud
12. Forskrift 15.12.2017 nr. 2079 om vern av Breie naturreservat, Etnedal og Nord-Aurdal kommuner, Oppland
13. Forskrift 15.03.2019 nr. 238 om vern av Turrind naturreservat, Nordre Land kommune, Oppland
14. Forskrift 04.09.1981 nr. 4752 om vern av Eriksrud naturreservat, Gjøvik kommune, Oppland

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås endret som følge av den nye verneplanen:

1. Forskrift 20.12.2019 nr. 1939 om vern av Hesten naturreservat, Strand og Forsand kommuner, Rogaland
2. Forskrift 16.04.2010 nr. 566 om vern av Reieråsen naturreservat, Moss kommune, Østfold
3. Forskrift 23.12.1983 nr. 2016 om vern for Søndre Jeløy landskapsvernområde, Moss kommune, Østfold
4. Forskrift 15.03.2013 nr. 284 om vern av Ravndalen naturreservat, Nittedal og Gjerdrum kommuner, Akershus
5. Forskrift 28.06.1985 nr. 1358 om endring av forskrift om Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde, Sør-Aurdal, Oppland og Flå og Ringerike kommuner, Buskerud
6. Forskrift 22.12.1989 nr. 1401 om fredning for Rotnedalen naturreservat, Grue kommune, Hedmark

6. Forvaltning av verneområdene

Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte område, jf. naturmangfoldloven § 62. Naturreservatene er små verneområder, som det er lagt til grunn skal forvaltes av de kommunene som ønsker det. Det stilles noen krav til slik delegering, blant annet at hele verneområdet er innenfor en kommune og at kommunen har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse. Dersom aktuelle kommuner ikke ønsker slik myndighet, vil forvaltningsmyndigheten ligge hos statsforvalteren.

I tradisjonelle samiske områder skal samiske interesser ivaretas i den forvaltningsordningen som etableres.

7. Saksbehandling

7.1. Generell bakgrunn

Vern av skog har i lang tid vært en viktig del av verneplanarbeidet i Norge. Det systematiske arbeidet med vern av barskog ble påbegynt i 1988. Grunnlaget for skogvernarbeidet har vært bl.a. St.meld. nr. 68 (1980-81) *Vern av norsk natur*, St.meld. nr. 46 (1988-89) *Miljø og utvikling* og St.meld. nr. 40 (1994-95) *Opptopping av barskogvernet fram mot år 2000*. Et viktig grunnlag for dagens arbeid for økt skogvern er

bl.a. St.meld. nr. 25 (2002-2003) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*, hvor det ble lagt fram en strategi for økt skogvern. Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Stortinget ba ved behandlingen av meldingen regjeringen sette et mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 prosent av skogarealet. Viktige naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er NINA rapportene 54/2002, 535/2010 og 1352/2017.

7.2. Frivillig skogvern på privateid grunn

Vern av privateid skog gjennomføres i all hovedsak som frivillig skogvern. Ved frivillig skogvern tilbyr skogeierne skogareal for vern. Tilbud om vern sendes til vedkommende statsforvalter. Det foretas naturfaglige registreringer og utarbeides skogtakster for områder der det er behov for det. Hvis området kvalifiserer for vern, utarbeider Statsforvalteren på grunnlag av tilbudet og de naturfaglige registreringene forslag til avgrensning av verneområdet. Ut fra tilbud og standard verneforskrift utarbeider Statsforvalteren forslag til verneforskrift som oversendes grunneier for kommentarer. Det avholdes møter og/eller befaringer der forslaget diskuteres nærmere. Miljødirektoratet oppnevner skogsakkyndig med mandat å forhandle med grunneierne og/eller grunneiernes representant. Ved enighet inngås avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av avtalt erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

Områdene som foreslås vernet i denne saken har ulik historikk. Det vises til tilrådingene fra Miljødirektoratet og statsforvalterne for utdypende informasjon om saksgangen.

7.3. Konsultasjoner med Sametinget og reindriften

Generelt uttrykker reindriften i skogvernsaker i stor grad støtte til vern som beskytter arealene mot utbygginger og inngrep som er negative for reindriften, samtidig som det ønskes et lavt restriksjonsnivå for reindriften og andre samiske interesser i verneområdene.

De to områdene Svenningvika og Torselva i Nordland fylke ligger i reinbeitedistrikter. Statsforvalteren har tilbudt berørte reinbeitedistrikt Voengelh-Njaarke (Svenningvika) og Kanstadfjorden og Vestre Hinnøy (Torselva) konsultasjon. Kanstadfjorden og Vestre Hinnøy reinbeitedistrikt har ikke bedt om konsultasjon. Området Svenningvika ble konsultert sammen med verneforslag for statskogområder i Nordland.

KLD viser til at det er gjennomført konsultasjon med det berørte reinbeitedistriktet som har ønsket konsultasjon. KLD vurderer at Statsforvalterens konsultasjon har ivaretatt konsultasjonsplikten overfor tradisjonell samisk reindrift. Generelt er representanter for reinbeitedistriktene ofte nærmest de aktuelle problemstillingene og kjenner godt til de enkelte områdene og reindriftens bruk av områdene.

Reinbeitedistriktet Voengelh-Njaarke har i konsultasjonen med statsforvalteren vist til at området Svenningvika (frivillig vern) er godt beiteområde for reinen. Her finnes det mye sopp og lav. I området kan det bli brukt barmarkskjøretøy i forbindelse med flytting og

samling av reinen for slakting. Det er mer sporadisk kjøring, og reindrifta bruker gjerne ikke faste trasèer i beiteområdene for å unngå å sette varige spor i terrenget.

Konklusjoner i konsultasjonen som gjelder området Svenningvika:

- Reindrifta har behov for å kunne ta ut ved til brensel. Statsforvalteren innarbeider følgende formulering i forskriftene: «Vernebestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for reindriftrasens nødvendige uttak av bjørk og småvirke til brensel på stedet og for vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindrifutstyr. Tørr gran og furu skal ikke felles».
- Reindrifta har behov for å rydde flyttleier og kjøretrasèer. Statsforvalteren innarbeider følgende formulering i forskriftene: «Vernebestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for nødvendig rydding og vedlikehold av eksisterende flyttleier og kjøretrasè i reindriften».
- Reindrifta har behov for barmarkskjøring i det foreslåtte verneområdet. Området Svenningvika (frivillig vern) er godt beiteområde for reinen, her er det behov for sporadisk barmarkskjøring, men ikke på faste trasèer. Disse opplysningene tas med i distriktsplanen for reinbeitedistriktet og behandles som en søknad om dispensasjon for barmarkskjøring i disse områdene.

KLD har forelagt utkast til foredrag og verneforskrifter for Sametinget. Sametinget har ikke hatt merknader til verneforslaget. Sametinget har uttalt at de ikke ber om videre konsultasjon om verneforslaget.

7.4. Forholdet til utredningsinstruksen, forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i naturmangfoldloven

Verneforslagene er utarbeidet i henhold til Utredningsinstruksen. I kapittel 1 til 3 begrunnes verneforslagene på overordnet nivå, og sammenhengen med nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på et utvalg av norsk natur belyses. Videre omtales kort hva som eventuelt skjer med verneverdiene hvis vernet ikke gjennomføres og hvilke virkemidler som eventuelt kan være relevante. I kapittel 3 vurderes samfunnsnyttene og konsekvensene av verneforslaget, hvem som berøres og hvilke tiltak som anbefales. I kapittel 8 og 9 omtales og vurderes generelle kommentarer og konkrete merknader til verneforslag for de enkelte områder fra berørte parter, myndigheter og interessegrupper. Økonomiske og administrative konsekvenser omtales i kapittel 10.

Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen innebærer inkluderende prosesser i verneprosessene.

Gjennom verneprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser. Verneforslaget er også i størst mulig grad tilpasset de ulike brukerinteressene i området. Kravene i naturmangfoldloven § 14 er således oppfylt.

7.5. Høring av verneforslagene

Berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner, fylkeskommuner og andre instanser på fylkes- og regionnivå, samt aktuelle lokale og regionale organisasjoner har hatt verneforslagene på høring. Hovedsynspunkter fra høringsinstansene er tatt inn i kap. 9.

8. Generelle merknader til verneforslagene

Høringsuttalelsene er oppsummert i kap. 9 under omtalen av hvert område. I dette kapitlet redegjøres for Miljødirektoratets og KLDs merknader til generelle forhold i saken.

8.1. Miljødirektoratets generelle merknader

Forskriftenes innhold

Miljødirektoratet understreker betydningen av at en både ved utforming av verneforskrifter og forvaltning av områdene, herunder dispensasjonspraksis, legger til grunn et langsiktig perspektiv. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at naturkvalitetene forvitrer. Det er også viktig at økosystemtilnærmingen som er lagt til grunn i skogvernet reflekteres.

Verneforskriftene innebærer vern av all vegetasjon og alt dyreliv. Det er likevel åpnet for jakt, fiske og sanking av bær og matsopp. Ulike tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Dette innbefatter anlegg av ulike slag (midlertidige eller faste), men også tiltak som for eksempel drenering, kalking og gjødsling. For enkelte områder er det i verneforskriften åpnet for visse typer anlegg etter søknad.

Verneforskriftene innebærer et generelt hogstforbud, men det kan etter søknad gis tillatelse til hogst av etablerte plantefelt. I tilfeller der det ikke er aktuelt å ta ut plantede trær på kort sikt, kan det etter søknad gis tillatelse til en begrenset skjøtsel.

Motorferdsel er forbudt, men forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med spesielt nevnte formål. Det understrekes at regelen om «nødvendig motorferdsel» skal håndheves strengt. Motorferdsel i tilknytning til militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, og gjennomføring av skjøtelses- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten er tillatt. Dette gjelder ikke for øvingsvirksomhet i tilknytning til slike formål. Det er gjort en vurdering for hvilke områder det er aktuelt med en egen dispensasjonshjemmel for øvingsvirksomhet. Utgangspunktet har vært at det ikke er aktuelt å åpne for dette i små verneområder og verneområder som på grunn av sin topografi (bratte områder) er lite egnet til slike aktiviteter.

Vedlikehold av eksisterende veger og anlegg, herunder bygninger og ev. andre installasjoner som er i bruk på vernetidspunktet, er tillatt. Med vedlikehold menes opprettholdelse av den standard vegen, bygningen, anlegget o.a. hadde på vernetidspunktet. Vedlikehold omfatter ikke nybygging, oppgradering eller utvidelse. Vedlikehold av for eksempel veg omfatter dermed tiltak eller arbeid for å holde vegen ved like eller opprettholde samme standard som på vernetidspunktet, uten at den endrer karakter.

Miljødirektoratet vil ikke tilrå at verneforskriften henviser til vegklasser, da slike standarder kan endres over tid, men tilrår å opprettholde formuleringen om standard på vernetidspunktet. Tiltak som påføring av nytt grusdekke, grøfterensk, skifte av stikkrenner og lignende anses som vedlikehold. Motorferdsel i forbindelse med vedlikehold kan tillates etter søknad, og skal fortrinnsvis skje på snødekt mark.

Miljødirektoratet vil påpeke at restriksjonsnivået ikke er særlig forskjellig mellom de ulike områdene som her foreslås vernet, men da verneforskriftene for områdene er framkommet gjennom forhandlinger mellom de respektive Statsforvalterne og grunneierne, vil det måtte aksepteres at det blir enkelte forskjeller i utformingen av forskriftene. For de områdene der eksisterende verneområder inngår i verneforslagene, vil ny verneforskrift omfatte hele området. For disse arealene vil det kunne medføre større endringer i forhold til eksisterende verneforskrift. For noen områder med mindre utvidelser, opprettholdes eksisterende bestemmelser, som også vil gjelde for utvidelsesarealet.

Miljødirektoratet vurderer at mal for verneforskrifter for naturreservater ivaretar

avveiningen mellom brukergruppene og de overordnede vernehensyn på en god måte.

Navn

Kartverket forutsetter at vernemyndigheten melder inn navnet på nye naturreservat til Kartverket for registrering i Sentralt stedsnavnregister (SSR) når vernevedtak er gjort, jf. § 15 i lov om stadnamn av 18. mai 1990. Kartverket forutsetter dessuten at kart over verneområdene produseres i samsvar med Miljødirektoratets produktspesifikasjon. Språkrådet viser til at offentlige instanser er bundet til skrivemåten i sentralt stedsnavnregister. For å kunne bruke annet navn er det behov for å reise formell navnesak.

Miljødirektoratet viser til at endelige vernekart vil bli produsert i tråd med gjeldende praksis. Når det gjelder innmelding av navn på nye verneområder i Sentralt stedsnavnregister, viser Miljødirektoratet til kommentarene fra KLD i foredrag til kgl.res. i desember 2015. Departementet viser til "at Kartverket gjøres kjent med nye vernevedtak gjennom brev fra Klima- og miljødepartementet for å tinglyse vernevedtakene på berørte eiendommer. Da Kartverket også er ansvarlig for Sentralt stedsnavnregister, må det forutsettes at Kartverket samtidig sørger for innmelding til Sentralt stedsnavnregister."

Motorferdsel

Generelt skal motorferdsel i verneområder vurderes etter søknad.

Det er åpnet for uttransport av felt elg og hjort i verneforskriften § 6. Miljødirektoratet vil understreke at motorisert uttransport av elg og hjort i utgangspunktet enten skal foregå manuelt eller ved bruk av lett beltekjøretøy hjemlet i § 6. Med lett beltekjøretøy i denne sammenheng menes mindre beltekjøretøy som f.eks. elgtrekk, jernhest og beltegående ATV. Det er i noen tilfeller åpnet for at uttransport av elg og hjort kan skje med ATV eller traktor på eksisterende traktorveger. Unntaket for uttransport av felt elg og hjort er i tråd med motorferdsellovens bestemmelser. Det er i noen områder tilrådd å åpne for uttransport også av bjørn og ulv. Miljødirektoratet har tatt inn utvidet unntak der dette er foreslått av statsforvalterne, men har ikke foreslått noen generell endring av denne bestemmelsen. Direktoratet mener det er hensiktsmessig at det foretas en generell gjennomgang av denne unntaksbestemmelsen der også forholdet til motorferdsellovens unntaksbestemmelser må vurderes. Det samme gjelder bestemmelsen om uttransport av syke og skadde bufe. En eventuell tillatelse til bruk av annet motorkjøretøy enn nevnt over, hjemlet i § 7, skal vurderes nøye. Det reelle behovet, samt mulige påvirkninger på naturmiljøet skal vurderes. Forvaltningsmyndigheten kan i sin søknadsbehandling knytte tillatelsen til bestemte traséer. Dette vil særlig være aktuelt for uttransport av elg og hjort fra områder som ligger bak verneområdet. Det kan også innvilges flerårige dispensasjoner.

I områder med hytter er hovedregelen at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til transport av ved, materialer og utstyr på snødekket mark etter § 7. Slike tillatelser bør normalt styres til fastlagte traseer. Fastsetting av trasé bør gjøres ved søknadsbehandling eller som en del av utarbeidelse av forvaltningsplan. Motorisert transport i forbindelse med vedlikehold bør skje på snødekt mark med bruk av snøskuter. I unntakstilfeller kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til barmarkskjøring for transport av materialer til vedlikehold. Dette bør normalt være vedlikeholdsbehov av akutt karakter. Når det gjelder vedlikehold av stier, foreslås det ikke åpning for motorferdsel i forbindelse med dette. Dersom det som del av nødvendig vedlikehold er behov for å ta ned større trær, bør disse som hovedregel bli liggende i naturreservatet. Miljødirektoratet har tatt ut bestemmelser som åpner for motorferdsel for vedlikehold av eksisterende stier der dette er foreslått av statsforvalterne i forskriftene.

I verneforskriftenes § 7 er det åpnet for at det etter søknad kan gis dispensasjon til motorferdsel knyttet til ulike formål. Der hvor bestemmelsene ikke spesifiserer om slik transport skal skje med beltekjøretøy på snødekt mark, med lufttransport eller på barmark, skal det ved vurderingen av den enkelte dispensasjonssøknad legges til grunn at transporten

fortrinnsvis bør skje med beltekjøretøy på snødekt mark eller med lufttransport. Transport på barmark er kun aktuelt når transport med beltekjøretøy på snødekt mark eller lufttransport er vanskelig gjennomførbart og for øvrig når det er spesielle forhold som tilsier det, og forutsetter at slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter.

Kraftledninger

I områder med eksisterende energi- og kraftanlegg er utgangspunktet at anleggene skal kunne drives og vedlikeholdes på en sikkerhetsmessig og økonomisk forsvarlig måte. Forskriftene har standardbestemmelser som åpner for drift og vedlikehold av anlegg, og motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftledninger. Forskriftene fastsetter søknadsplikt for motorferdsel utover dette. Bakgrunnen for dette er at forvaltningsmyndigheten blant annet skal ha mulighet til å kunne styre hvilke typer kjøretøy som benyttes og til hvilken tid eller etter hvilken trasé kjøringen skal skje.

Foruten drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, og nødvendig istandsetting ved akutt utfall, åpnes det for oppgradering/fornyelse av eksisterende kraftanlegg og kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linjesnitt dersom tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.

Miljødirektoratet forholder seg til enighet på departementsnivå om bestemmelsene om drift og vedlikehold av kraftanlegg, og har justert forskriftene i tilrådingen i tråd med formuleringer i nyeste vernevedtak. I noen av områdene med kraftlinjer inntil verneområdet, men utenfor vernegrensen, er det tatt inn bestemmelser om drift og vedlikehold slik at nødvendige tiltak kan gjøres innenfor vernegrensen. Det er i disse tilfellene også tatt inn unntak for motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold eller akutt utfall.

Leting etter mineralske ressurser

Naturmangfoldloven § 41 sier at det som ledd i saksbehandlingen skal innhentes kunnskap om andre mulige verdier i området. Dette vil i hovedsak være å samle kunnskap som allerede er kjent, herunder informasjon om pågående næringer eller aktiviteter.

Dersom ny kunnskap i framtiden viser at det finnes viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdene, må eventuell utdrift av disse forekomstene vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle ut fra den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Denne lyder: "Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig."

Den viktigste måten å få fram interessene knyttet til potensiell og planlagt utnyttelse av mineralressurser på, er høringene som gjennomføres for det enkelte verneforslaget. I de fleste sakene finnes det fram til gode løsninger gjennom grensedraining og/eller tilpasning i forskriften. I de sakene der målet om økt skogvern (og grunneiers ønske om frivillig vern) må veies opp mot potensiell eller planlagt utnyttelse av mineralressurser, vil man forsøke å finne omforente løsninger på direktoratsnivå. I tilfeller hvor dette ikke er mulig vil dette være avveininger som må avklares mellom departementene etter at Miljødirektoratet har avgitt sin tilråding til Klima- og miljødepartementet.

Start og landing med luftfartøy

Miljødirektoratet vurderer at landing og start med luftfartøy er uønsket i naturreservater, og at dette bør tydeliggjøres og synliggjøres ved å ta inn et forbud i verneforskriften.

Gjennom forskrifter vedtatt ved kgl.res. 12.12.2014 ble Forsvarsbyggs ønske om at landing og start med forvarets luftfartøy gis automatisk unntak, tatt inn i forskriftene for skogvern-områder. Miljødirektoratet har derfor lagt dette inn i alle forskriftene i denne tilrådingen. De aktuelle verneforslagene omfatter skog- og andre utmarksområder. En antar at landing

og start eventuelt vil bli (meget) sjeldne foreteelser og ikke utgjøre noen trussel mot områdene som sådan.

Når det gjelder militær operativ virksomhet i lufta viser Miljødirektoratet til NOU 2001:15 Forsvarets områder for lavtflyging punkt 5.5.6.1 Unntaket for militær operativ virksomhet i verneområder hvor det fremgår hva som anses som operativ virksomhet. Miljødirektoratet legger denne tolkningen av begrepet militær operativ virksomhet til grunn.

Beiting

Miljødirektoratet viser til at det i noen området kan være behov for regulering av beite-trykk mv., og det er foreslått særskilte unntaksbestemmelser som skal ivareta dette i de områder det er aktuelt. I disse områdene tilrår Miljødirektoratet at det tas inn en unntaksbestemmelse som åpner for skånsom beiting. I mange områder er det ikke ønskelig med andre typer beitedyr enn det som er vanlig på vernetidspunktet, og det er viktig at en unntaksbestemmelse fanger opp behovet for regulering.

For de områdene der beiting er aktuelt, er det gjort en vurdering av om forskriften skal åpne for utsetting av saltsteiner. For de fleste områdene er det vurdert at dette er et tiltak som i liten grad berører verneverdiene i særlig grad, og det er derfor tatt inn en unntaksbestemmelse om mulighet for utsetting av saltsteiner. For noen områder vurderes dette tiltaket å ha betydning i forhold til verneverdiene, og for disse områdene kan det ligge noen begrensninger. Det samme gjelder oppsetting av gjerder; for de områdene der dette vurderes som aktuelt, er det tatt inn som spesifisert unntak i § 7. Enkelte av områdene i verneplanen er uten veger og stier, og har en topografi som tilsier at motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein eller i forbindelse med gjerding ikke er relevant.

Sykling og større arrangementer

Hovedregelen i friluftsløven er at det i skogområder er tillatt med sykling på veg eller sti når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet.

I tråd med føringene i friluftsmeldingen og tidligere vedtatte kgl.res. for skogvern tilrår Miljødirektoratet at sykling (samt riding og bruk av hest) tillates på eksisterende stier og veger, dersom det ikke er særskilte naturfaglige hensyn som tilsier et forbud på bestemte stier eller i bestemte områder.

I områder uten veger og stier gjelder et generelt forbud mot sykling og bruk av hest. Det går fram av beskrivelsen av det enkelte område dersom det ikke finnes veger eller stier.

Når det gjelder el-sykler rammes dette av forbudet mot motorferdsel i verneforskriftene.

Forbudet mot arrangementer omfatter større arrangementer. Det er ikke fastsatt noen absolutt grense for hvor store arrangementer som faller inn under forbudet.

Forvaltningsmyndigheten må gjøre en konkret vurdering av om planlagte arrangementer omfattes av forbudet. Det er åpnet for å gi tillatelse til arrangementer etter søknad. Det er også mulig å gi åpning for bestemte arrangement i verneforskriften, men det skal da skje etter en konkret vurdering opp mot ivaretagelse av verneformålet for det enkelte området. Miljødirektoratet viser til at henvisning til «etter retningslinjer i forvaltningsplan» er tatt ut fra verneforskriftene der dette var foreslått. Verneforskriftene skal i så stor grad som mulig gi presise unntak fra forbud i verneområdene, og selv om en forvaltningsplan kan gi retningslinjer, skal forbudene gå fram av vernebestemmelsene. I noen tilfeller vil det likevel være behov for å vise områder eller stier/traséer på kart, enten på vernekartet eller på kart i forvaltningsplan.

Annet

Miljødirektoratet tilrår for de fleste områder enkelte endringer i forslag til verneforskrift uten at dette endrer restriksjonsnivået.

8.2. Klima- og miljødepartementets generelle merknader

Kraftledninger

Drift og vedlikehold av kraftledninger

KLD viser til at bestemmelsene åpner for drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. Vedlikehold omfatter blant annet utskifting av komponenter knyttet til kraftledninger (liner, isolatorer, master, traverser m.v.) i samsvar med anleggets tillatte egenskaper i tråd med konsesjon etter energiloven. Oppsetting av master med annen utforming enn eksisterende anlegg, omfattes normalt ikke av bestemmelsene på dette punkt. Ved utskifting av master eller andre komponenter, skal master og komponenter som er mest mulig lik eksisterende benyttes, med mindre overgang til andre typer master og komponenter vil redusere anleggets innvirkning på verneverdiene uten urimelige kostnader eller ulemper for anleggseieren, jf. energiforskriften § 3-4.

Nødvendig skogrydding i kraftledningstraseer ansees som en del av ordinært vedlikehold av kraftledninger, som kan skje uten søknad. Dette omfatter også nødvendig sikringshogst av enkelttrær og mindre flater langs kraftledningstraseen, hvor det forutsettes at hogde trær forblir i skogreservatet av hensyn til arter som er avhengige av død ved. Det følger av formuleringen "i og inntil verneområdet" i forskriften § 4 at netteier også kan gjennomføre nødvendig sikringshogst innenfor verneområder i de tilfeller hvor kraftledningen ligger utenfor selve verneområdet og ledningstraséen/kanten av skogryddebeltet følger vernegrensen.

Der hvor grenser for verneområder ligger nær eksisterende kraftledninger forutsettes det at verneområdet ikke er til hinder for drift og vedlikehold av kraftledningene.

Istandsetting ved akutt utfall

Ved akutt utfall, samt ved umiddelbar fare for akutt utfall, på eksisterende energi- og kraftanlegg er det behov for rask istandsetting slik at kunder får strøm og viktige samfunnsfunksjoner kan opprettholdes. I henholdsvis § 4 og § 6 er det derfor tatt inn bestemmelse om at istandsetting, og motorferdsel i den forbindelse, kan gjennomføres uten søknad. I § 6 er det tatt inn bestemmelse om at det i ettertid skal gis melding til forvaltningsmyndigheten om motorferdselen. Unntaket for motorferdsel i § 6 gjelder bare ved akutt utfall og fare for akutt utfall, ikke for ordinær drift og vedlikehold.

Oppgradering og fornyelse av kraftledninger

Verneforskriftene har i § 4 unntak for oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linetverrsnitt når dette ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig. Eksempel på tiltak som har liten påvirkning på verneverdiene, og som er tillatt etter dette unntaket, er endring av driftsspenning eller linetykkelse. En forutsetning for dette er at heller ikke anleggsarbeidene skader verneverdiene nevneverdig. Oppgraderinger som innebærer bruk av større eller endrede master kan også omfattes dersom det ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig. Vurderingen av om oppgraderingen eller fornyelsen skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig, vil være en konkret vurdering av tiltakets effekter på det naturmangfoldet som er oppgitt i verneformålet. Jo mer presis og spesifisert formålsbestemmelsen er, desto lettere vil det være å fastslå om vilkåret er oppfylt eller ikke. Eksempel på tiltak som kan skade verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig, er økning av spenningsnivå eller endrede master som medfører behov for å øke

ryddebeltets bredde langs kraftledningen. Et annet eksempel er der man i anleggsfasen har behov for motorferdsel på barmark for å komme inn til mastepunktene med anleggsmaskiner, og slik ferdsel ikke kan skje i eksisterende ryddebelte. Slike tiltak vil kreve søknadsbehandling etter § 7.

Søknadspliktig oppgradering eller fornying av kraftledninger (§ 7)

Oppgradering eller fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4, og som er nødvendig for å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand, skal behandles etter søknad. Dette gjelder først og fremst tiltak som har potensial til å skade verneverdiene nevneverdig. Vurderingen blir dermed en avveining mellom tiltakets samfunnsmessige betydning og hensynet til verneverdiene. Hensikten med konkret søknad er å etablere en kontakt mellom tiltakshaver og forvaltningsmyndigheten for verneområdet med sikte på å drøfte avbøtende tiltak, slik at mulige negative konsekvenser for verneverdiene i størst mulig grad reduseres og dermed synliggjøres allerede i søknaden. Hensikten er ikke å diskutere nedleggelse eller dramatiske omlegginger av det eksisterende anlegget, men derimot en mest mulig skånsom utforming og mindre justeringer av anlegget.

Departementet legger derfor til grunn at det i de fleste tilfeller vil være mulig å komme frem til løsninger som ivaretar behovet for nødvendig oppgradering eller fornyelse.

Opprettholdelse av luftledning i det samme området skal normalt aksepteres. Oppgradering og fornying kan i noen tilfeller innebære bygging parallelt med eksisterende kraftledning, hvis eksisterende ledning må være i drift under arbeidet før den deretter rives. Ved vurderingen skal det legges vekt på netteiers plikter etter energiloven til å sørge for å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand, herunder sørge for vedlikehold og modernisering som sikrer en tilfredsstillende leveringskvalitet. Ved vurderingen skal det også legges vekt på plikten til ved planlegging, utførelse og drift av elektriske anlegg å sørge for at allmennheten påføres minst mulig miljø- og landskapsmessige ulemper i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren. På bakgrunn av dette mener Klima- og miljødepartementet at vernet er forenelig med energiforsyningen som berører områdene. Det vises for øvrig til omtalen av områdene i kap. 9.

Spesielt om motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledninger

I mange tilfeller benytter netteier etablerte traseer, for eksempel traktorveier eller andre kjørespor, til motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledninger. Departementet mener at man bør vurdere generelle unntak i verneforskrifter for kjøring der det finnes slike traseer, og der kjøringen ikke vurderes å ville medføre nevneverdig skade på verneverdiene. Hvis det skal gis generelle unntak i verneforskrifter for slik motorferdsel må kjøretraseer som kan benyttes være inntegnet på vernekartet. Dersom det ikke er aktuelt med generelle unntak i etablerte traseer, bør forvaltningsmyndigheten ved behandling av dispensasjonssøknader så langt råd er vurdere flerårige tillatelser til motorferdsel i forbindelse med ordinær drift og vedlikehold av kraftledninger. Bl.a. bør flerårige tillatelser vurderes hvis det er hensiktsmessig både for forvaltningsmyndigheten for verneområdet og for søker, og under forutsetning om at verneverdiene kan ivaretas tilfredsstillende eksempelvis ved at motorferdselen begrenses til fastlagte traseer eller at det benyttes miljøforsvarlige transportformer. Tillatelser hvor dette er avklart i lang tid vil redusere netteiers administrasjon knyttet til verneområder. I utgangspunktet står tiltakshaver rimelig fritt til å utforme en søknad om tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med ordinær drift og vedlikehold av kraftledninger. For å redusere netteiers

administrasjonskostnader ved å måtte søke mange ganger i samme områder, kan slike søknader utformes som transportplaner eller tilsvarende som beskriver netteiers langsiktige behov for motorferdsel knyttet til ordinær drift og vedlikehold av kraftledningen i området. I så fall vil det, dersom verneverdiene blir tilstrekkelig ivaretatt, kunne gis tillatelser med virkning over lang tid. Forvaltningsmyndigheten har alminnelig veiledningsplikt i slike saker og det oppfordres til dialog mellom forvaltningsmyndighet og netteier om hvordan transportbehov og verneverdier kan ivaretas. De vesentligste delene av en transportplan bør fremgå som vilkår i tillatelsen. Det legges til grunn at forvaltningsmyndigheten vil forlenge gitte tillatelser dersom forutsetningene ikke er endret.

Nødvendig motorferdsel i forbindelse med oppgradering og fornying av eksisterende kraftledninger gjelder andre typer tiltak enn ordinær drift og vedlikehold, og vil fortsatt måtte omsøkes etter verneforskriftens § 7 som tidligere.

Eventuell drift av fremtidige funn av mineralforekomster

Det er registrert mineralforekomster i områdene Osøyra, Kjøremslia, Svenningvika og Torselva, men det er ikke planer om utnyttelse av mineralressurser innenfor foreslått nytt verneareal.

Verneforskriftene har forbud mot blant annet mineralutvinning. Regjeringen er opptatt av å legge til rette for fremtidig vekst i mineralnæringen. Områdene som forslås vernet kan inneholde mineralforekomster som kan gi grunnlag for fremtidig verdiskaping og næringsutvikling. Det kan være fornuftig å gjennomføre kartlegging, målinger eller undersøkelser i et verneområde for å få informasjon om ressurser og geologi for vurdering av mulig utvinning utenfor verneområdene, eller utvinning innenfor verneområdene som ikke vil være i strid med vernet. Naturmangfoldloven gjør det mulig å søke om dispensasjon fra forbudene mot mineralvirksomhet. Vilklårene for å gi dispensasjon følger av naturmangfoldloven § 48 første ledd: *"Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig."*

Selv om vilklårene for å gi dispensasjon er svært strenge, er ikke mineralutvinning helt utelukket. Det er tre alternative vilkår for å gi dispensasjon, og to av dem kan gi grunnlag for dispensasjon til utvinning av mineral. Det første vilkåret er dersom mineralutvinning *"ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig"*. Regjeringen har i senere vedtak om vern av skog signalisert at underjordisk drift med åpning for uttak utenfor verneområdet kan etableres på en måte som oppfyller dette vilkåret. Dagdrift innenfor verneområdet er derimot neppe aktuelt etter dette alternativet. Dersom underjordsdrift med uttak utenfor verneområdet ikke er mulig, for eksempel på grunn av lang avstand mellom vernegrense og påvist funn, vil eventuell utvinning i dagbrudd måtte vurderes etter alternativet *"hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig"*. Unntaket for vesentlige samfunnsinteresser omfatter bare tungtveiende nasjonale hensyn. Departementet kan ikke utelukke at mineralressurser med et betydelig verdiskapingspotensial i enkelte tilfelle vil være en slik nasjonal interesse. Det skal imidlertid mye til. Samtidig er det også et vilkår at den nasjonale interessen må gjøre inngrep i verneområdet *"nødvendig"*. Dette betyr at man må vurdere om det er mulig å ivareta den nasjonale interessen på en annen måte, som ikke medfører inngrep i verneområdet, f.eks. bruk av underjordsdrift. Hensynet til verneverdiene vil være et tungtveiende argument for å finne andre løsninger.

Dersom forvaltningsmyndigheten kommer til at ett av vilkårene for gi dispensasjon er oppfylt, beror det på forvaltningens skjønn om dispensasjon skal gis. Vurderingen skjer innenfor rammen av alminnelige forvaltningsrettslige regler og retningslinjer og instruksjer fra overordnet myndighet, som for eksempel naturmangfoldloven kapittel II. Omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av de tiltak som det søkes dispensasjon for, vil ha betydning i vurderingen. Tilsvarende vil de hensyn som taler positivt for omsøkte tiltak, slik som blant annet verdiskapingspotensialet knyttet til tiltaket inngå i vurderingen. Forvaltningsmyndigheten bør også vurdere om det vil stride mot verneverdiene om tilsvarende dispensasjonssøknader blir innvilget i fremtiden. Det gjelder særskilte retningslinje for skjønnsutøvelse dersom vilkåret "vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig" anvendes. Disse følger direkte av naturmangfoldloven § 48 annet ledd.

Hogst av ved til hytter i verneområder

I enkelte tilfeller er det under § 7 i forskriftene åpnet for søknad om hogst av ved til eksisterende hytter i verneområdet. I skogreservater er det generelt et mål at skogen skal få utvikle seg mest mulig urørt av menneskelig aktivitet, også vedhogst. Derfor legges det primært til grunn at ved bør hogges utenfor verneområdet og kjøres inn til eksisterende hytter, men at det må gjøres en vurdering i hvert enkelt tilfelle om belastningen på verneområdet blir mindre om det tillates vedhogst rundt hyttene i verneområdet enn at veden blir transportert inn til hyttene gjennom verneområdet. Dersom det gis dispensasjon for hogst av ved til eksisterende hytter må det settes vilkår bl.a. om lokalisering og gjennomføring av hogsten, hogstmengde samt hvilke treslag som kan hogges, slik at verneverdiene i området ikke reduseres. Hogst skal uansett ikke skje i registrerte kjerneområder.

Motorferdsel på barmark

Det er i enkelte tilfeller i verneforskriftens § 7 åpnet for at det etter søknad kan gis dispensasjon til bruk av motorferdsel for ulike formål. Der hvor bestemmelsene ikke spesifiserer om slik transport skal skje med beltekjøretøy på snødekt mark, med lufttransport eller på barmark, skal det ved vurderingen av den enkelte dispensasjonssøknad legges til grunn at transporten fortrinnsvis bør skje med beltekjøretøy på snødekt mark eller med lufttransport. Transport på barmark er kun aktuelt når transport med beltekjøretøy på snødekt mark eller lufttransport er vanskelig gjennomførbart, og forutsetter at slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter.

Nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til hytter

Enkelte verneforskrifter kan i § 7 ha bestemmelser som åpner for nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til hytter. Det legges til grunn at slik transport fortrinnsvis bør skje på veier, eller alternativt med beltekjøretøy på snødekt mark, bl.a. fordi det her ofte er snakk om betydelig vekt som skal transporteres og betydelig potensialet for sporskader. Transport på barmark utenfor veier er aktuelt kun i enkelte spesielle tilfeller hvor transport med beltekjøretøy på snødekt mark ikke er mulig eller praktisk gjennomførbart, og dersom slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter. Dette må vurderes konkret i det enkelte tilfellet.

Beiting

Vedrørende beiting mener departementet det er uheldig hvis det i noen av unntakene i § 4 er et krav at tiltakene ikke skal skade verneverdiene, mens andre unntak ikke tar dette forbeholdet. Dette kan skape tolkningstvil. Det ligger uansett som en forutsetning i regelverket at aktiviteter eller inngrep i verneområdet ikke skal skade verneverdiene, jf. forskriften § 3 første ledd. Departementet ser imidlertid at bestemmelsene også skal gi praktisk informasjon til grunneiere og andre om at det av hensyn til verneverdiene er behov for særskilte hensyn, og at det er derfor i visse tilfeller er hensiktsmessig at dette fremgår av unntaksbestemmelsene. Det kan for eksempel være verneområder som er særlig sårbare for enkelte typer påvirkninger, for eksempel høyt beitetrykk i raviner og sumpskog og sårbare vegetasjonstyper. Departementet foreslår derfor at det i disse tilfellene bare gis unntak for "*skånsom* beiting".

Utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder

Hvis det oppstår behov i framtida som ikke er regulert i den enkelte forskrift, kan slike tiltak vurderes etter forskriftens generelle dispensasjonsbestemmelse i § 8. Departementet legger imidlertid til grunn at selv om nåværende grunneier ikke har sett behov for utsetting av saltstein eller oppsetting av gjerder kan behovet endre seg i framtida, og det kan da være hensiktsmessig at dette er omtalt i forskriftene. Forutsetningen er at tiltakene kan gjennomføres uten å skade verneverdiene. Saltsteiner tiltrekker seg både husdyr og hjortevilt og kan lokalt føre til betydelig tråkkslitasje og gjødselpåvirkning omkring saltsteinene. Også gjerder kan føre til tråkkslitasje. For enkeltområdene i denne vernesaken legges følgende til grunn for å ivareta natur som er sårbar for slitasje og tråkk som kan følge av utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder:

- For områder vurdert som relativt robuste mht. slitasje og tråkk og samtidig av en viss størrelse tas inn et punkt i forskriften om utsetting av saltstein under § 4, og under § 7 et punkt om oppsetting av gjerder i forbindelse med beiting samt et punkt om nødvendig motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder.
- For enkelte områder som har innslag av sårbar natur mht. slitasje og tråkk er punktet om utsetting av saltstein plassert under § 7 (slik at det krever søknad), da man må kunne sikre bl.a. at plassering av saltstein ikke skjer i sårbare områder.
- For små områder som er sårbare for slitasje og tråkk er nevnte punkter ikke tatt inn i forskriften. Her kan også saltstein og gjerder oftest plasseres utenfor områdene.
- Det er også lagt vekt på om beiting er aktuelt, eksempelvis i svært bratt terreng.

Omtale av det samiske naturgrunnlaget i formålsbestemmelsen

Departementet viser til at formålsbestemmelsen i verneforskriftene er utformet i samsvar med bestemmelsene i naturmangfoldloven hvor det framgår at formålet med vern av områder også kan være å ivareta det samiske naturgrunnlaget.

Rydding av flyttleier i reindriften

Uavhengig av om rydding skjer med hjemmel i § 4 (uten søknad) eller § 7 (etter søknad) skal rydding ikke skade verneverdiene. Hvorvidt departementet har foreslått søknadsplikt eller ikke beror på en konkret vurdering av det aktuelle området. Større områder vil generelt være mindre sårbare og vil i større grad egne seg for direkte unntak i § 4. I mindre eller særlig sårbare områder er det nødvendig med søknadsplikt. Reindriften flyttleier har et særskilt vern. Hensikten med søknad er ikke å nekte rydding av flyttleier, men å etablere

en kontakt mellom reindriften og forvaltningsmyndigheten for verneområdet for å sikre at mulige negative konsekvenser for verneverdiene i størst mulig grad reduseres og synliggjøres allerede i søknaden. Søknadsprosessen skal sørge for at nødvendig rydding skjer på måte som ivaretar verneverdiene. Departementet legger derfor til grunn at det vil være mulig å komme frem til løsninger som ivaretar både verneverdiene og behovet for nødvendig rydding, slik at flyttleiene ikke skal stenges, men opprettholder sin funksjon. Vindfall som må ryddes for ikke å hindre flytting krever ikke søknad. Det forutsettes da at veden fra vindfallene forblir i verneområdet, som også er utgangspunktet ved rydding i verneområder generelt, jf. § 3 andre ledd bokstav a.

For aktuelle områder i verneforslaget foreslås formuleringer i verneforskriftene endret fra f.eks. «*rydding av etablert flyttleie vist på kart i forvaltningsplan*» til «*rydding av etablert flyttleie i reindriften. Trevirke av gran og furu som må ryddes skal forbli i verneområdet*», eller til tilsvarende formuleringer. Dette fordi eventuell kartfesting av ulike tiltak og hensyn generelt bør skje i vernekartet i størst mulig grad, i stedet for å henvises til kart i en framtidig forvaltningsplan, samtidig som verneverdier i områdene må ivaretas. Formuleringen er ikke til hinder for at flyttleier kan kartfestes i forvaltningsplan, hvis det vurderes å være hensiktsmessig. Dette vil imidlertid ikke ha samme rettslige betydning som når trase er markert i vernekart fastsatt samtidig med forskriften.

Bruk av droner i reindriften

Bruk av droner i reindriften er tillatt dersom verneforskriften ikke inneholder et forbud mot droner. I de fleste naturreservatene med verneformål knyttet til skog er det ikke behov for å innføre forbud mot å bruke droner. I noen få områder vil det likevel være nødvendig med restriksjoner på bruk av droner, f.eks. av hensyn til hekkende fugl.

Kulturminner og kulturmiljøer

Det forutsettes et tett samarbeid mellom kulturmiljømyndighetene og naturforvaltningsmyndighetene i enkeltsaker om kulturminner og kulturmiljøer innenfor de foreslåtte verneområdene. Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av både fredete og ikke-fredete kulturminner skal skje på en slik måte at både natur- og kulturmiljøverdier ivaretas på best mulig måte. Slike tiltak avklares derfor med forvaltningsmyndigheten for verneområdene, slik at verneverdiene ikke forringes. Forskriftenes punkter om kulturminner og kulturmiljøer er kun en presisering av kulturminnelovens bestemmelser, som også gjelder innenfor de foreslåtte verneområdene. Klima- og miljødepartementet vil understreke at inngrep i, istandsetting og skjøtsel av kulturminner og kulturmiljøer som er fredet i medhold av kulturminneloven, bare kan skje etter tillatelse fra kulturmiljømyndighetene.

Forholdet til matloven

I de spesielle tilfeller hvor det er behov for å sette inn tiltak etter lov av 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) vil dette kunne dispenseres for etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften. En eventuell dispensasjon skal iverksettes uten opphold i henhold til de tiltak loven krever.

Skogbrann, insektangrep o.l.

I de spesielle tilfeller hvor det er behov for å sette inn tiltak på for å forhindre skader på skog i verneområdet og omkringliggende skog som følge av skogbrann, insektangrep o.l. vil det kunne dispenseres for dette etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i

verneforskriften. Ved brannslukking skal det gis melding parallelt til ansvarlig oppsyn for verneområdet.

Sykling på veier og stier

Det er generelt åpnet for sykling på eksisterende veier og stier, unntatt hvis verneverdiene i området er vurdert som sårbare for slik påvirkning. Dette i samsvar med Meld. St. 18 2015-2016 *Friluftsliv*. I områder uten stier eller veier er sykling følgelig ikke tillatt.

Unntak for militær operativ virksomhet

Reglene om ferdsel i verneforskriftene er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet. Militær operativ virksomhet omfatter normalt ikke øvingsvirksomhet. I praksis gjelder det likevel et unntak fra dette ved såkalt "utrykningsøvelser med militære styrker". Klima- og miljødepartementet legger til grunn at "Beredskapstiltak, herunder utrykningsøvelser med militære styrker" er en del av militær operativ virksomhet, slik det fremgår av St. meld. 62 (1991-92), s. 47. Med utrykningsøvelser skal forstås øvelser som har til hensikt å trene/øve Forsvarets beredskap. Dette i motsetning til annen øvingsvirksomhet med øvingsmål som ikke er direkte knyttet til beredskapstiltak. Det er å bemerke at både planlegging, forberedelse og gjennomføring av aktiviteten er omfattet av unntaket. På grunn av hastepreget i denne type aktivitet kan det være mer krevende å planlegge og hensynte restriksjonsområder som f.eks. verneområder.

KLD legger for øvrig til grunn at forvaltningsmyndigheten og Forsvaret oppretter dialog om planlagt aktivitet som vil kunne berøre verneområdene.

Forvaltningsmyndigheten skal vurdere om det er behov for å søke tillatelse eller ikke avhengig av hvordan verneforskriften er utformet. KLD viser til brev 3.4.2019 til verneområdestyrer og statsforvaltere om forståelsen av begrepet militær operativ virksomhet.

Annet

Utover KLDs merknader nevnt over har departementet foretatt mindre justeringer i forskriftene, i hovedsak av teknisk art. KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets vurderinger i kap. 8.

9. Merknader til det enkelte område

Nedenfor er gjengitt sentrale opplysninger om saksbehandlingen for enkeltområdene, viktige høringsinstansers hovedsynspunkter og hovedinnholdet i vurdering og tilråding fra statsforvalterne, Miljødirektoratet og KLD. For detaljert omtale av de samme tema samt lister over høringsinstanser vises til Miljødirektoratets tilråding samt til aktuelle tilråding fra statsforvalterne. Verneverdiene i enkeltområder er beskrevet i tilrådingen fra Miljødirektoratet. Under "Inngrep" oppgis tekniske inngrep der det finnes slike, og i tillegg større forekomster av f.eks. fremmede arter. Der det ikke er gjengitt høringsuttalelser er det ikke kommet uttalelser av vesentlig betydning for vedtaket i saken.

1. Grisetstranda naturreservat i Rauma kommune, Møre og Romsdal

Areal 411 dekar hvorav 317 dekar produktiv skog.

Inngrep: Det går en gjengrodd traktorveg gjennom sørlige del av området.

Hovedsynspunkter i høringen

Statnett SF, Statens vegvesen, Møre og Romsdal fylkeskommune, Direktoratet for mineralforvaltning (DMF), Forsvarsbygg, Rauma kommune og Riksantikvaren har gitt høringsuttalelse og har ikke merknader til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ikke hatt vesentlige merknader til verneforslaget, men oppfordrer områdekonsesjonærer til å uttale seg i saken. NVE påpeker at Romsdalsnett AS ikke står på høringslista.

Norsk orienteringsforbund viser til Norsk Friluftslivs brev til Miljødirektoratet med forslag til endringer i verneforskriftene, og ber om at orientering tillates i verneområder generelt.

Norsk Bergindustri ber om at verneforskriften tar hensyn til mulige framtidige funn av forekomster, både mht. utvinning og atkomst.

Kartverket meldte i forbindelse med oppstartsmeldingen at navnet Grisetlia ikke er registrert i SSR, og at *Grisetstranda* (vedtatt skrivemåte) vil være dekkende for området.

Statsforvalteren viser til at høringsforslaget opprinnelig ikke ble sendt til Romsdalsnett AS, men statsforvalteren erfarer at NVE har sendt oppstartsmelding og høringsdokument videre til Romsdalsnett AS, uten at de har kommet med merknader eller innspill.

Det er ikke registrert geologiske forekomster av betydning i området. DMF har ikke uttalt seg til framlegget. Statsforvalteren ser derfor ikke at forslaget har vesentlige virkninger for bergverksinteresser. Hensynet til verneverdiene gjør at statsforvalteren ikke finner grunnlag å åpne for framtidig bergverksdrift i verneforskriften.

Mht. orientering så er forskriften slik utformet at det er anledning til å søke om tillatelse til å arrangere orienteringsløp. Statsforvalteren vurderer det som riktig at hvert enkelt løp blir vurdert med hensyn til slitasje på vegetasjon og forstyrrelser på vilt.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Grisetstranda naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Grisetstranda naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

2. Barlindneset naturreservat (utvidelse) i Ørsta kommune, Møre og Romsdal

Utvidelse 1304 dekar hvorav 845 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 2386 dekar.

Inngrep: Området grenser til ryddegate for 420 kV kraftledning i nord. Det er plantet gran og sitkagran inntil området, og det er en potensiell spredningsfare fra disse.

Hovedsynspunkter i høringen

Møre og Romsdal fylkeskommune og DMF har ikke hatt kommentarer.

Statnett skriver at de har en 420 kV transmisjonsledning rett ved utvidelsesforslaget. De ber derfor om at det må gjøres unntak fra vernebestemmelsene for drift og vedlikehold av transmisjonsanlegg i og inntil verneområdet. De ønsker direkte unntak fra vernereglene for drift og vedlikehold samt for nødvendig istandsetting ved akutt utfall på eksisterende kraftanlegg i og inntil verneområdet, og for oppgradering eller fornyelse av eksisterende kraftledning samt til motorferdsel i forbindelse med akutt utfall. I tillegg ber Statnett om at

det i § 7 tas inn dispensasjonsregler om oppgraderinger og fornyelse som ikke faller inn under § 4 samt til motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold.

NVE støtter Statnetts høringsuttalelse, og ber om at Statsforvalteren benytter dagens gjeldende mal knyttet til nettanlegg. NVE skriver videre at forskriften mangler regler knyttet til oppgradering av kraft- og energianlegg, og til motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold og akutt utfall.

Norsk Bergindustri ber om at verneforskriften åpner for leting og utvinning av mineraler. Norges Orienteringsforbund ønsker at det åpnes opp for å drive orientering innenfor området. De viser til brev fra Norsk Friluftsliv til Miljødirektoratet hvor det pekes på at verneforskriftene setter ubegrunnede begrensninger for tradisjonelt friluftsliv.

Statsforvalteren kan ikke se at det vil være aktuelt med orienteringsløp i den bratte fjordlia. Vern vil hindre leting og uttak av mineralressurser innenfor området. Det er ingen konkrete planer om slik aktivitet i området, og Statsforvalteren legger i tillegg vekt på at DMF ikke har hatt merknader til verneforslaget.

Statsforvalteren tar til etterretning innspill fra Statnett og NVE og tilrår at verneforskriften åpner for drift og vedlikehold av transmisjonsanlegg i og inntil foreslått verneområde. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Barlindneset naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Barlindneset naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

3. Osøyra naturreservat i Kinn kommune, Vestland

Areal 8757 dekar hvorav 2700 dekar produktiv skog.

Inngrep: En 24 kV distribusjonsledning går gjennom området. Traktorveg i Oslia i nordlige del av området. Det inngår noe areal med plantet gran, som er i spredning. Grunneier er positive til at denne kan tas ut som et forvaltningstiltak etter vernet.

Hovedsynspunkter i høringen

DMF kom etter oppstartsmeldingen med innspill om at det er registrert en pukkløkalitet vest i foreslått verneområde, samt en sand- og grusforekomst ved Osen gard. Pukklokaliteten lengst vest er av liten betydning, og den østre delen av pukkløkaliteten som ligger innenfor verneområdet er lite tilgjengelig for uttak. Vestre del av pukkløkaliteten ligger utenfor verneområdet og er mer tilgjengelig. Sand- og grusforekomsten ved Osen gård er ifølge DMF av «lokal betydning». Denne ligger delvis innenfor og delvis utenfor det foreslåtte verneområdet. DMF er opptatt av at mineralforekomster som kan bli viktige i framtida ikke blir permanent beslaglagt, men registrerer at Statsforvalteren legger til grunn at et eventuelt vern vil hindre utvinning av mineral eller bergarter. De meiner òg det er uheldig dersom vern hindrer muligheter for utvidelse av allerede åpna uttak. DMF legger til grunn at grunneier er kjent med at de delene av sand- og grusforekomsten ved Osen gård som ligger innenfor verneområdegrensene vil bli gjort utilgjengelige.

Norsk Bergindustri viser til DMFs uttalelse og understreker at det er viktig å ta hensyn til de geologiske forekomstene i området før et vernevedtak blir fattet, og ber om at verneforskriften for området tar hensyn til og åpner opp for mulig framtidig mineralutvinning.

NVE ba etter oppstartsmelding om at områdekonsesjonæren Linja AS ble inkludert på høringslista, og oppfordret dem til å komme med høringsuttalelse. NVE er positive til at verneforskriften tar hensyn til nettanlegg, men ber om en uttale fra Linja AS. I oppstartsmelding informerte NVE om at det er potensiale for småkraftverk i området, men at disse er regnet for å være relativt lite lønnsomme prosjekt. NVE bad Statsforvalteren om å informere aktuelle grunneiere om dette.

Statnett skriver i sin uttalelse at de ikke har transmisjonsnettanlegg eller planer som blir påvirket av arbeidet med skogvernet, og at de derfor ikke har merknader.

Statens vegvesen uttaler at det ikke er riksveger i området, men at fylkesveg 5696 går langs deler av mulig grense. Vestland fylkeskommune vil kunne ha merknader til ev.

konsekvenser for fylkesvegen fordi den går gjennom mulig skredfarlig område, og at verneforskrifta må ta høyde for skredsikring dersom det skulle bli aktuelt med tiltak.

Forsvarsbygg ser ingen konflikter knyttet til det foreslåtte området.

Landbruksdirektoratet ber om at landbruks- og reindriftsfaglige interesser blir ivaretatt i verneforskriften, og at landbruksfaglig kompetanse blir involvert i forskrift og verneplan.

Språkrådet tilrår å bruke navnet Osøyra naturreservat, ettersom den nevnte øra ligger midt i det foreslåtte området.

Norsk Orientering ber om at det skal være tillatt med orientering innenfor verneområdet.

De har erfart at verneforskriftene ofte er til hinder for gjennomføring av turorientering og mindre orienteringsløp i verneområder, til tross for at, etter deres mening, arrangementene ikke forringer verneverdiene. I tillegg peker de på at vedtak og restriksjoner ofte mangler faglig begrunnelse. Sammen med flere andre organisasjoner, blant annet Norsk Friluftsliv, har Norsk Orientering kommet med forslag til endringer i forskriftsmalen for naturreservat.

En privatperson viser til at foreslått verneområde har flere servitutter som Statsforvalteren må gjøre seg kjent med. Særlig peker han på retten gnr. 90 bnr. 3 har til å lande og legge opp båt samt båtstø på gnr. 89. Gnr. 90 bnr. 3 har også vegrett over gnr. 89 til sjøen ved Osøyra. Slike evigvarige rettigheter mener han ikke må bli påvirket av vernet.

Statsforvalteren viser til at på flyfoto ser det ut til at mesteparten av pukkforekomsten på eiendommen 89/1 er bart fjell i bratt terreng. De nedre delene av tilbudsområdet som er registrert som pukklokalitet er delvis dekt av vegetasjon og ligger i dag vanskelig til for utnyttelse. Under befaring i området ble det registrert at grunneier hadde pågående aktivitet i den registrerte grus- og sandforekomsten rundt Osen gård. Dette området er lett tilgjengelig ved vegen og dette arealet inkludert et større areal rundt blir derfor holdt utenfor verneforslaget. Et framtidig vern vil gjøre det vanskelig å utvinne mineraler eller bergarter innenfor vernegrensa. Grunneier holder derfor av en del areal til framtidig drift og aktivitet som sanduttak, men ønsker å verne andre deler av arealet for å ta vare på skogen og landskapet.

Linja AS var på høringslista, men kom ikke mot høringsuttalelse. Grunneier er kjent med potensialet for kraftutbygging i området.

Statsforvalteren mener at de generelle innspillene fra Landbruksdirektoratet er ivaretatt i forslaget til forskrift.

Mht. orienteringsløp vil Statsforvalteren forholde seg til gjeldende mal for verneforskrift fram til det kommer nye føringer fra Miljødirektoratet. De finnes ikke merkede turruter i området, som også vurderes som mindre aktuelt for orienteringsløp. Det vil likevel være mulig å gi dispensasjon til arrangement i forskriften § 7.

Vegen mellom Osen og Osøyra ligger utenfor det foreslåtte verneområdet. Det same gjør området ved Osøyra der det er mest aktuelt å lande og legge opp båt. Foreslått verneforskrift vil derfor ikke være i konflikt med disse rettighetene.

Statsforvalteren tilrår navnet Osøyra. Gården som ligger sentralt i området heter Osen, og dette var derfor lenge arbeidsnavnet på området. Det er imidlertid et annet naturreservat i Sunnfjord kommune som allerede heter Osen naturreservat. Osøyra er navnet på elveosen og øra midt i området. Språkrådet støtter bruken av dette navnet.

Statsforvalteren vurderer at naturmangfoldloven § 48 vil kunne ta høyde for en eventuell dispensasjon fra vernereglene dersom det skulle bli aktuelt i forbindelse med skredsikring av vegen. Statsforvalteren har ikke mottatt innspill fra Vestland fylkeskommune.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet viser til at den nedlagte skytebanen sist ble vurdert gjennom en nasjonal kartlegging fra 2021. Skytebanen ble etablert i 1971, og det er mistanke om blyforekomster i bakken. Den nedlagte skytebanen ligger nedenfor det foreslåtte naturreservatet i terrenget, og vil dermed ikke representere en trussel om potensiell forurensing inn i området. Miljødirektoratet slutter seg Statsforvalteren tilrår vern av Osøyra naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Osøyra naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

4. Lykkja naturreservat i Årdal kommune, Vestland

Areal 1685 dekar hvorav 615 dekar produktiv skog.

Inngrep: En del beiteskader fra hjort påvirker foryngingen av edellauvtrær.

Hovedsynspunkter i høringen

Statens vegvesen, Havforskningsinstituttet, Forsvarsbygg uttaler at de ikke har merknader. NVE kjenner ikke til konflikter med interesser knyttet til energi og vassdrag. Det er bra at Årdal Energi Nett AS og Statnett SF er på høringslista og NVE oppfordrer disse til å gi uttalelse i saken selv om det ikke skulle være interessekonflikt i området.

Årdal Energi Nett AS skriver at de har en høyspentledning i grensen til Lykkja, og at denne har behov for skogrydding ca. hvert femte år. Dette er en belagt linje med tilrådd trasébredde på 11 meter. Videre skriver de at ved dagens strømforbruk i området er dette en god nok ryddebredde, men dersom forbruket øker i framtiden kan det bli behov for å øke tverrsnittet på linja. Dette vil innebære en større faseavstand og en mulig overgang til blank tråd og dermed også økt ryddebredde. Årdal Energi Nett AS ber om at det ikke blir laget restriksjoner som begrenser på deres behov for framtidig ryddebredde.

Språkrådet skrev i forbindelse med oppstartsmeldingen at navnet Lykkja primært gjelder for gnr. 11 bnr. 5 i Årdal. Gården heter Svalheim, og dette gårdsnavnet blir også brukt på bnr. 1. Siden den delen av verneområdet som ligger under bruket Lykkja utgjør mindre enn halvparten av samla areal, anbefaler Språkrådet heller navnet Svalheim naturreservat.

Landbruksdirektoratet ber om at landbruks- og reindriftsfaglige interesser blir ivaretatt i verneforskriften, og at landbruksfaglig kompetanse blir involvert i forskrift og verneplan.

DMF kan ikke se at foreslått verneområde kan få følger for registrerte mineralforekomster, bergretter eller masseuttak i drift og de har derfor ingen merknader til verneforslaget.

Norsk Bergindustri ber om at verneforskriften tar hensyn til og åpner opp for mulig framtidig mineralutvinning.

Norges Orienteringsforbund viser til Norsk Friluftslivs brev til Miljødirektoratet om forskriftsmal for naturreservat, og ber samtidig om at orientering blir tillatt i verneområdet.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Sogn og Fjordane støtter forslaget. Vern av skog kan være et godt virkemiddel for å sikre biologisk mangfold. Forskriften vil sikre naturverdiene samtidig som den ikke er til hinder for skånsom bruk av området for allmennheten.

Statsforvalteren mener de generelle innspillene fra Landbruksdirektoratet er ivaretatt i forslaget til forskrift.

Statsforvalteren mener at mineralutvinning med adkomst i området ikke er i samsvar med vern av området som naturreservat. Det er heller ikke registrert geologiske forekomster. Mht. orienteringsløp vil Statsforvalteren forholde seg til gjeldende mal for verneforskrift fram til det kommer nye føringer fra Miljødirektoratet. Deler av verneforslaget er bratt og rasfarlig og området vurderes derfor som mindre aktuelt for orienteringsløp. Det vil likevel være mulig å gi dispensasjon til arrangement i forskriften § 7.

Siden verneinitiativet kom fra grunneieren i Lykkja, der arealet senere ble utvidet for å inkludere en større del av edellauskogen, ble navnet Lykkja videreført. Statsforvalteren ser gode argumenter for å bruke navnet Svalheim. Statsforvalteren skriver at uttalelsen til oppstartsmeldingen fra Språkrådet kom samme dag som høringen ble sendt ut, og av hensyn til prosessen og til grunneierne ønsker Statsforvalteren å beholde opprinnelig navn. Statsforvalteren mener også at det allerede er en kobling mellom navnet og arealet og tilrår derfor navnet *Lykkja* som i høringsforslaget.

Det er gjennomført en mindre justering av vernegrensen ved at grensen er flyttet en halv meter langs kraftledningstrasé, slik at Årdal Energi Nett AS kan vedlikeholde ryddebeltet på 11 meter som eksisterer i dag.

Etter innspill fra nettselskapet er det tatt inn standardformuleringer knyttet til nettanlegg. Følgende tilføyelser er gjort:

I forskriften § 4: *j) Drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg i eller inntil verneområdet. k) Oppgradering eller fornying av kraftlinjer for heving av spenningsnivå og auke linetverrsnittet når tiltaket ikke skadar verneverdiane i verneforemålet nemneverdig.*

I forskriften § 6: *d) Naudsynt motorferdsel i samband med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendast melding til forvaltningsstyresmakta.*

I forskriften § 7: *h) Oppgradering og fornying av kraftlinjer som ikkje fell inn under § 4. i) Naudsynt motorferdsel i samband med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornying av eksisterande kraftlinje.*

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet mener at en endring av navnet på området ikke måtte føre til en ny full høring på området. Både Lykkja og Svalheim er godkjente navn i SSR på steder i tilknytning til verneforslaget. Svalheimsbergi kunne også vært brukt. Miljødirektoratet støtter derfor Statsforvalterens tilråding på dette punktet.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Lykkja naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Lykkja naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

5. Hesten naturreservat (utvidelse) i Strand kommune, Rogaland

Utvidelse 616 dekar hvorav 311 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 11 325 dekar.

Inngrep: Det er registrert noe spredning av gran inn i området.

Hovedsynspunkter i høringen

NVE kjenner ikke til energi- og vassdragsinteresser innenfor foreslått område. Lnett AS har områdekonsesjon i området. NVE skriver videre at både Statnett SF og Lnett AS har uttalt seg og informert om at de ikke har merknader til utvidelsesforslaget.

Statsforvalteren viser til at det på sikt sikt kan bli aktuelt å skjøtte deler av området, og det kan bli aktuelt å ta ut gran og eventuelle fremmede treslag fra området. Det er registrert et økende press på Hesten naturreservat fra lokale turlag, speiderlag og friluftsktører og næring i området. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Hesten naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Hesten naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

6. Skagelidalen naturreservat i Farsund kommune, Agder

Areal 275 dekar hvorav 165 dekar produktiv skog.

Inngrep: Gamle ferdselsveger, eksisterende båtstø.

Hovedsynspunkter i høringen

NVE: Så langt NVE kjenner til er det ingen konflikter knyttet til vern av området. NVE gjør oppmerksom på at Agder Energi Nett AS har områdekonsesjon i området. Det er ingen eksisterende nett i eller inntil området i dag, og så langt NVE kjenner til heller ingen planer knyttet til nye anlegg. Da NVE ikke har fullstendig oversikt over nettkomponenter og planer for distribusjonsnett på lavere spenningsnivå, og at det derfor er viktig at Agder Energi Nett AS uttaler seg til verneforslagene. NVE bemerker videre at verken Agder Energi Nett AS eller Statnett SF har uttalt seg til oppstartsmeldingen, men at de er positive til at begge er på høringslisten. NVE oppfordrer begge aktører til å uttale seg i høringen. DMF ga uttalelse uten merknad til oppstartsmeldingen. Det har ikke kommet til nye registreringer av mineralske ressurser, uttak av mineralske masser eller bergrettigheter i området. De har dermed ikke nye merknader til Statsforvalterens tilrådning av vern. Forum for Natur og Friluftsliv Agder (FNF Agder) mener vern av skog kan være et godt virkemiddel for å sikre biologisk mangfold, og ønsker vern velkommen. Forslag til verneforskrift for området ivaretar hensynet til både biologisk mangfold og friluftsliv. Grunneier på eiendommen 61/1 som grenser til foreslått verneområde viser til en eldre veg/sti («Strandvegen»), som går fra husene i Skagelia og ned til en båttopptrekks plass i

Skagelistrand, ved Fedafjorden. Båtopptrekksplassen er knyttet til hans eiendom, men ligger på eiendommen som nå foreslås vernet. Willumsen forutsetter at verneplanen ikke berører retten til å kunne legge til med og å trekke opp båt i stoa i tråd med eksisterende rettigheter. Han viser videre til at det er ønskelig å kunne rydde og vedlikeholde den nevnte Strandvegen samt andre anlegg i verneområdet. Willumsen gjør oppmerksom på at grensen mellom hans eiendom og foreslått vernegrense på naboeiendommen 62/3 er markert med stiplet linje i kartgrunnet. Det betyr at grensens plassering kun er anslått, men ikke målt opp. Grensen følger et steingjerde langs grenselinjen og ikke den anslåtte stipla grensen. Dette innebærer at verneområdet, slik det foreslås på høringen, strekker seg ca. 100-150 meter inn på Willumsens eiendom. For å unngå fremtidige misforståelser ber han om at vernegrensen justeres slik at denne følger riktig eiendomsgrense på gnr./bnr. 62/3.

Statsforvalterens kommentarer

Agder Energi Nett AS har ikke uttalt seg i forbindelse med høringen.

Utgangspunktet når det opprettes nye naturreservat er at eksisterende innretninger, som f.eks. et båtopptrekk, samt eksisterende stier og ferdselsveger skal kunne brukes, ryddes og vedlikeholdes som på vernetidspunktet. Det vil også gjelde for stiene og de gamle ferdselsvegene som du viser til i ditt innspill til høringen av verneforslaget, jf. bestemmelse § 4 d og e i verneforskriften. For å synliggjøre hvor de aktuelle stiene går i terrenget, vil Statsforvalteren tegne dem inn i vernekartet. Båtopptrekket er markert med bolter i fjell hvor det er festet materialer slik at båten glir mot treverket. Båten ligger videre i opplag på land innenfor båtopptrekket på vinterstid, mens den ved dårlig vær ellers på året, trekkes 5-10 meter inn på land og legges på land i en naturlig kløft i svaberget. Et slikt båtopptrekk vil etter Statsforvalterens vurdering gå inn under benevnelsen «andre anlegg og innretninger» i vernebestemmelsene § 4, og dagens bruk kan derfor fortsette.

Statsforvalteren peker likevel på at man ikke kan regne med å få gjennomført tiltak utover ordinært vedlikehold/reparasjon i forbindelse med båtopptrekket. Statsforvalteren har også blitt informert om at det, i forbindelse med kilenotfiske etter laks i sjøen utenfor foreslått naturreservat, også lagres en del utstyr (tauverk, garn, dobber og lignende) på land ved det aktuelle båtopptrekket. Etter Statsforvalterens vurdering inngår også fjerning av enkelte mindre trær, busker og kratt som er nødvendig for å opprettholde funksjonen til båtopptrekket inn under vedlikehold, slik at disse kan fjernes uten å søke om dispensasjon. Statsforvalteren har videre vurdert det slik at opplag av en båt i tilknytning til eksisterende båtopptrekk, ikke vil medføre noen negativ virkning på verneverdiene i skogen i foreslått naturreservat. Det er derfor foreslått å åpne for opplag av båt i ved Gulesteinen i verneforskriften. Statsforvalteren har videre også forståelse for behovet knyttet til lagring av utstyr i forbindelse med sjølaksefisket, da båt-plassen ligger uveisomt til, og det vil være lite hensiktsmessig å frakte utstyr til og fra i den så vidt korte perioden slikt fiske normalt foregår. Statsforvalteren mener lagring av utstyr ved sjøen ikke vil påvirke verneverdiene negativt, og at det derfor kan åpnes for lagring av slikt utstyr i en begrenset periode knyttet til fisketiden. Dette kommer frem som et unntak i verneforskriften § 4 g. Statsforvalteren presiserer ellers i denne sammenheng at det, gjennom forskriften som regulerer fiske etter anadrom laksefisk i sjø, per 2021 ikke var åpnet for fiske med kilenot i Agder.

Når det gjelder endelig fastsetting av vernegrense mot naboeiendom, vil eventuelle avvik her bli rettet opp når det foretas grensemerking av naturreservatet etter vernevedtaket. Naturreservatet er kun foreslått opprettet på gnr./bnr. 62/3, og andre eiendommer blir ikke omfattet av verneforskriften.

Statsforvalteren tilrår navnet *Skagelidalen* som i høringsforslaget.

Etter innspill i høringsrunden er det gjort noen justeringer i verneforskriften. Det er inkludert en bestemmelse om at merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier og

ferdselsveger er tillatt samt at opplag av båt i eksisterende båtstø er tillatt. I tilknytning til samme båtstø er det også tatt inn en unntaksbestemmelse om at nødvendig utstyr kan lagres her innenfor fastsatt fisketid for kilenotfiske etter laks i sjøen. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Skagelidalen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Skagelidalen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

7. Indre Linvannet naturreservat i Kristiansand kommune, Agder

Areal 562 dekar hvorav 431 dekar produktiv skog.

Inngrep: En hytte i området, en traktorveg går så vidt inn i området fra vest.

Hovedsynspunkter i høringen

NVE har ingen kommentarer til Indre Linvannet. NVE viser til at Agder Energi Nett AS har områdekonsesjon i området og oppfordrer til å gi uttalelse hvis verneforslaget er i konflikt med deres eksisterende og fremtidige nettplaner.

NOTS Kristiansand er glade for at det er åpnet opp for sykling på stier i området.

Forum for Natur og Friluftsliv i Agder har ingen kommentarer til verneforslagene, men ønsker at enkelt friluftsliv skal være en del av verneformålet i Indre Linvannet.

En privatperson mener verneområdet bør utvides til å gjelde Sletteheiplataet. Området på plataet bærer preg av slitasje og bør vernes.

Statsforvalteren tar innspillet om avgrensning til orientering, men minner om at verneområdet er tilbudt frivillig av grunneiere. Dersom verneområdet skal utvides må grunneiere tilby det for vern og området må inneha verneverdier.

For å sikre mulighet til å vedlikeholde stiene opp til Sletteheia i Indre Linvannet naturreservat, og for å sikre grunneier mulighet for reparasjon av egen hytte har Statsforvalteren lagt inn i § 4 h: *at utlegging av gangbaner på stien på utsatte plasser, for å redusere slitasje på terrenget er tillatt.* § 4 j: *at grunneier kan søke om dispensasjon for kjøring av nødvendige materialer til reparasjon og vedlikehold av hytta.*

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Indre Linvannet naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Indre Linvannet naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

8. Heptedalen naturreservat i Kristiansand kommune, Agder

Areal 388 dekar hvorav 367 dekar produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

Språkrådet, Statnett SF og DMF har gitt høringsuttalelse og har ikke merknader.

NVE ser at Statnett Kristiansand stå på adresselisten, men kan ikke se at Statnett har kommet med merknader. NVE vil gjerne i fremtiden at Statnett SF inkluderes i adresselisten. NVE har ellers ingen merknader.

Forum for natur og friluft er positive til opprettelse av verneområder.

NJFF-Aust-Agder støtter opprettelsen av naturreservatene, men forutsetter at jakt og fiske er mulig i områdene og at det er lov å ta ut felt storvilt i områdene.

Statsforvalteren skal se til at Statnett SF kommer på adresselisten fremover.

Det er gjort en mindre endringer i avgrensing etter høringen for å bedre arronderingen av området. Området vil inkludere mer gammel eikeskog og et mindre felt med yngre bjørk, eik og ospeskog i tillegg til at det er tegnet inn en sti.

Det vil være lov å jakte og fiske, samt ta ut elg og hjort med lettgående beltekjøretøy
Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Heptedalen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Heptedalen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

9. Hækjenkleiv naturreservat (utvidelse) i Åmli kommune, Agder

Utvidelse 2261 dekar hvorav 1575 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 3163 dekar.

Inngrep: Det går en traktorveg og en traktorslepe inn i området.

Hovedsynspunkter i høringen

Statnett SF og Agder fylkeskommune v/ fylkeskonservatoren har ingen merknader.

Åmli kommune ber om at er område på om lag 50 dekar nordøst i foreslått utvidelsesområde tas ut. Kommunen vurderer det slik at skogen her vil kunne drives med betydelig økonomisk overskudd da det ligger nær eksisterende skogsbilveg og har relativt god bonitet (G14). Kommunen legger også vekt på at det av tilgjengelig miljøinformasjon ikke framkommer spesielle miljø- og naturverdier som kan forsvare at dette arealet inngår i naturreservatet. Kommunen viser til analysen Statsforvalteren har gjort knyttet til andel vernet skog i Åmli der det kommer fram at om lag 15% av det produktive arealet i kommunen er vernet eller i verneprosess. I den sammenheng pekes det på Granavollen-erklæringen og at gjennomføring av skogvernet ikke skal gå på bekostning av avvirkning og skognæringens rolle i det grønne skiftet. Det må derfor svært store miljøverdier til for at produktiv skog på god mark og med gode driftsforhold skal inngå i verneplaner. Åmli kommune har til flere tidligere verneplaner gitt innspill om endring i verneområdenes arrondering for å redusere skogvernets negative konsekvenser for skogbruket. Innspillene har gått ut på konkrete endringer i vernegrensene slik at godt produktive skogarealer som er økonomisk drivbare blir liggende utenfor verneområdene. Kommunen mener innspillene i liten grad har blitt tatt til følge av Statsforvalteren. Kommunen forutsetter at framtidige verneområder i Åmli i langt større grad arronderes slik at økonomisk drivbare arealer holdes utenfor. Det kommer frem i innspillet at kommunen ser positivt på at GiS-analysen utvides til også å gjelde uproduktiv skog, og at de har en forventning om at oppdaterte tall for verneomfanget i kommunen framkommer i framtidige verneplaner.

NVE kjenner ikke til konflikter knyttet til energi- og vassdragsinteresser i området. NVE gjør oppmerksom på at Agder Energi Nett AS har områdekonsesjon, og er positive til at både Agder Energi Nett og Statnett SF har uttalt seg til oppstartsmelding og/eller høring. NVE viser til at ikke finnes noen nettanlegg i det foreslåtte verneområdet, og det er heller ingen eksisterende eller fremtidige nettanleggplaner som kommer i konflikt med vern. DMF skriver at de ga uttalelse uten merknad til oppstartsmeldingen. Det har ikke kommet til nye registreringer av mineralske ressurser, uttak av mineralske masser eller bergrettigheter i området, og de har dermed ikke nye merknader.

Forum for Natur og Friluftsliv Agder (FNF Agder) mener vern av skog kan være et godt virkemiddel for å sikre biologisk mangfold, og stiller seg bak verneforslaget. De mener forskriftene legger til rette for at det enkle friluftslivet kan foregå uten større restriksjoner. Norges Jeger og Fiskerforbund Aust-Agder viser til at forslaget har vært forelagt både Åmli og Tvedestrand Jeger og fiskerforbund. NJFF Aust-Agder støtter verneforslagene og ser på vernet som en styrking knyttet til ivaretagelse av biologisk mangfold og for å ta vare på leveområder for vilt og fisk. Foreningen forutsetter at jakt og fiske skal kunne foregå som før, og at det skal være lov å hente ut felt storvilt i områdene.

Statsforvalteren har etter en helhetlig vurdering etterkommet kommunens innspill om å ta ut om lag 50 dekar nordøst i verneområdet. Statsforvalteren deler ikke kommunens syn på at de i svært liten grad imøtekommer kommunens innspill om grenseendring i verneprosesser. Det er eksempler på flere naturreservater den senere tid der Statsforvalteren har lagt større vekt på skognæringens interesser og justert avgrensningen i tråd med kommunens innspill. Statsforvalteren opplever også at det fra både miljø- og landbrukssiden nå blir lagt større vekt på å unngå å verne (høy)produktive og økonomisk drivverdige arealer der det ikke er registrert store verneverdier, og vil forholde oss til det i kommende verneprosesser. Etter at forslaget til utvidelse av Hækjenkleiv naturreservat var sendt på høring har Statsforvalteren omarbeidet en GiS-analyse over vernet skog i Åmli noe og oppdatert denne med nye verneområder som er kommet til. Det innebærer at 13,5 % av det totale skogarealet i kommunen er vernet. Når det gjelder andel produktiv og uproduktiv skog som er vernet er den henholdsvis på 10,7% og 19,9%. Statsforvalteren vil fremover sørge for at disse tallene skal komme fram av enten oppstartsmelding eller høring av verneplan.

Jakt skal kunne pågå som tidligere innenfor området. Vernebestemmelsene vil imidlertid legge noen restriksjoner på hvilke typer motoriserte kjøretøy en kan benytte i terrenget for uthenting av elg og hjort. Det er etter høring gjort en justering i bestemmelsene og vernekartet for Hækjenkleiv naturreservat, slik at det her åpnes opp for å kunne benytte traktor og/eller ATV for uthenting av vilt på en eksisterende traktorveg og en traktorslepe som vises i vernekartet. I terrenget ellers, er det kun tillatt å bruke motorisert kjøretøy som er skånsomt mot terrenget, det vil si elgtrekker/jernhest og ATV med belter. Slik Statsforvalteren vurderer det, ivaretar vernebestemmelser og vernekart hensynet til at det kan drives forsvarlig jakt innenfor området som nå foreslås for vern.

Etter høringen er det gjort en mindre justering i verneforskriften som innebærer at det er knyttet en ny vernebestemmelse til traktorveg og traktorslepe som åpner for at det kan benyttes ATV eller traktor der i forbindelse med uthenting av felt storvilt.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Hækjenkleiv

naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Hækjenkleiv naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

10. Ubergsfjell naturreservat i Vegårshei kommune, Agder

Areal 326 dekar hvorav 279 dekar produktiv skog.

Inngrep: Det går en traktorveg gjennom området i sør.

Hovedsynspunkter i høringen

Statnett SF og DMF har gitt uttalelse, og har ikke hatt merknader.

NVE bemerker at Statnett Kristiansand står på adresselisten, men ber om at Statnett SF blir inkludert i adresselisten i framtiden. De kan ikke se at Statnett Kristiansand her kommentert verneforslaget. NVE har ellers ingen merknader.

Språkrådet tilrår skrivemåten Ubergsfjell på naturreservatet i stedet for Ubergfjellet.

Forum for natur og friluft er positive til opprettelse av verneområder.

Norges Jeger- og Fiskerforbund-Aust-Agder støtter opprettelsen av naturreservatene, men forutsetter at jakt og fiske er mulig og at det er lov å ta ut felt storvilt i områdene.

Statsforvalteren skal se til at Statnett SF kommer på adresselisten fremover.

Statsforvalteren tilrår å endre navnet fra Ubergfjellet til *Ubergsfjell*. Det vil være lov jf. verneforskriftene å jakte og fiske, samt ta ut elg og hjort med lettgående beltekjøretøy i naturreservatet. Statsforvalteren tilrår vern av området som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Ubergsfjell naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Ubergsfjell naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

11. Vakerknatten og Nøklefjell naturreservat i Vegårshei kommune, Agder

Areal 348 dekar hvorav 323 dekar produktiv skog.

Inngrep: En traktorveg. Området grenser til en gammel fløtingsdam.

Hovedsynspunkter i høringen

Statnett SF og Agder fylkeskommune, fylkeskonservatoren har ingen merknader.

NVE kjenner ikke til konflikter knyttet til energi- og vassdragsinteresser i området. De gjør oppmerksom på at Agder Energi Nett AS har områdekonsesjon, og er forøvrig positive til at både Agder Energi Nett og Statnett SF har uttalt seg til oppstartsmelding og/eller høring. NVE viser til at ikke finnes noen nettanlegg i det foreslåtte verneområdet, og det er heller ingen eksisterende eller fremtidige nettanleggplaner som kommer i konflikt med vern.

DMF skriver at de ga uttalelse uten merknad til oppstartmeldingen. Det har ikke kommet til nye registreringer av mineralske ressurser, uttak av mineralske masser eller bergrettigheter i området. De har dermed ikke nye merknader.

Nye Veier AS skriver at det kommer frem av høringsinnspillet at Vakerknatten og Nøklefjell naturreservat i utgangspunktet var i konflikt med planområdet for ny E18 mellom Tvedestrand og Bamble da reservatet delvis lå innenfor planavgrensningen til ny vegtrasé. Dette ble løst i direkte dialog mellom Statsforvalteren og vegprosjektet, slik at det ikke lenger er noen konflikt mellom planområdet og forslag til verneområde. Dette går fram av vedtak i styremøtet for interkommunalt samarbeid (IKP) den 4.11.2020 der det er tatt inn et tillegg i planprogrammet om at det ikke skal jobbes videre med alternative veglinjer i området utenfor kommunedelplangrensa nordvest for Skjerkholtalen.

Forum for Natur og Friluftsliv Agder (FNF Agder) mener vern av skog kan være et godt virkemiddel for å sikre biologisk mangfold, og stiller seg bak verneforslaget. De mener forskriftene legger til rette for at det enkle friluftslivet kan foregå uten større restriksjoner.

Norges Jeger og Fiskerforbund Aust-Agder viser til at verneforslaget har vært forelagt Åmli og Tvedestrand Jeger og fiskerforbund. NJFF Aust-Agder støtter verneforslagene, og ser på vernet som en styrking knyttet til ivaretagelse av biologisk mangfold og for å ta vare på leveområder for vilt og fisk. Foreningen forutsetter at jakt og fiske skal kunne foregå som før, og at det skal være lov å hente ut felt storvilt i områdene under jakt.

Statsforvalteren viser til at både små- og storvilt skal kunne pågå som tidligere innenfor området. Vernebestemmelsene vil imidlertid legge noen restriksjoner på hvile typer motoriserte kjøretøy en kan benytte i terrenget for uthenting av elg og hjort. Normalt kan det åpnes opp for å kunne benytte traktor og/eller ATV for uthenting av vilt på eksisterende traktorveger. I terrenget ellers er det kun tillatt å bruke motorisert kjøretøy som er skånsomt mot terrenget, det vil si elgtrekker/jernhest og ATV med belter. Slik Statsforvalteren vurderer det, ivaretar vernebestemmelser og vernekart hensynet til at det kan drives forsvarlig jakt innenfor området som nå foreslås for vern.

Etter at Statsforvalteren sendte sin tilråding er det blitt gjort noen mindre endringer i vernekartet ved at det er gjort justeringer i stier og traktorslepe tegnet inn i vernekartet. Selve avgrensningen på verneforslaget er uendret.

På takstbefaringen i Vakerknatten og Nøklefjell, ble det fra skogeiers side ytret ønske om å kunne brenne bål, også innenfor reservatet. Statsforvalteren vurderer det slik at, det ikke vil være noen trussel overfor verneverdiene i området, dersom det åpnes for å fyre opp bål med medbrakt ved eller tørrkvist fra bakken. Forskriften er derfor endret, slik at bålforbudet i § 3 er fjernet og erstattet med en unntaksbestemmelse, jf. § 4 e i vedlagt verneforskrift. Videre er det tegnet inn noen stier i vernekartet, dette også etter ønske fra skogeier, fordi han vil ha mulighet til å vedlikeholde disse. Vedlikehold vil da innebære opprydning etter vindfall og fjerning av kvist samt noe oppslag av yngre trær/kratt. Ut fra forslag til verneforskrift, inngår vedlikehold av stier i § 4 d.

Det er videre beskrevet en eksisterende gangbru som ligger på grensen til foreslått naturreservat, sør for Nøklefjell ved utløpet av Småtjennene. Gangbrua består av to tømmerstokker med tre meters lengde som er lagt over utløpsbekken fra Småtjennene. Slik Statsforvalteren ser det, vil denne gangbrua inngå som en innretning som eksisterte på vernetidspunktet, jf. verneforskriften § 4 d. Vedlikehold av denne vil derfor være unntatt fra vernebestemmelsene.

I løpet av høringsrunden har Statsforvalteren blitt gjort kjent med at det tidligere har stått en høyløye (Bjønjasbua) innenfor naturreservatet. Skogeier ønsker å ha mulighet til å gjenoppføre denne bua. Statsforvalteren har vurdert plassering på bua, nordøst i reservatet, like ved vassdraget Skjerkholtlonene. Plasseringen er slik sett gunstig, med tanke på at den

ikke sammenfaller med kjerneområder, registrerte sjeldne arter eller spesielt verdifulle skogtyper. Forutsatt at bua som gjenoppføres har tilsvarende plassering, størrelse og funksjon som den opprinnelige Bjønjbua, mener Statsforvalteren at dette er et tiltak som kan gjennomføres etter søknad. Gjenoppføring av bua er derfor hjemlet i verneforskriftens spesifiserte dispensasjonsbestemmelse § 7 f.

Det ligger en gammel fløtingsdam ved utløpet av Sjøstadvann helt nord i reservatet. Tidvis vil det være behov for å gjennomføre ulike tiltak (forsterkning, gjenoppbygging etter flom, reparasjoner mm.) og/eller gjennomføre tilsyn av damkonstruksjonen. Slik verneområdet var foreslått avgrenset på høringen, er utgangspunktet at vernegrensen følger vannkant. Fløtingsdammen vil dermed stort sett ligge utenfor foreslått reservat. Statsforvalteren ser derfor ikke at det er behov for å grense ut noe areal i forbindelse med dammen. Statsforvalteren vil innarbeide i sin grensebeskrivelse at vernegrensa skal følge vannkant på utsiden av eksisterende fløtingsdam. Dette vil da tydeliggjøre at dammen ikke er inkludert i vernet, og at det kan gjennomføres nødvendige tiltak i forbindelse med dammen uten at det krever noen søknadsbehandling etter verneforskriften. I denne sammenheng er det innarbeidet en bestemmelse i forskriften om at det kan gis tillatelse for motorisert ferdsel på traktorslepa som er inntegnet i vernekartet i forbindelse med vedlikehold og reparasjon av damanlegget, jf. § 7 k.

Statsforvalteren tilrår vern av området som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Vakerknatten og Nøklefjell naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Vakernatten og Nøklefjell naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

12. Kvernhusmarka naturreservat i Risør kommune, Agder

Areal 147 dekar hvorav 80 dekar produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

Statnett SF, DMF og Språkrådet har gitt uttalelse, men har ikke hatt merknader.

NVE bemerker at Statnett Kristiansand står på adresselisten, men ber om at Statnett SF blir inkludert i adresselisten i framtiden. De kan ikke se at Statnett Kristiansand her kommentert verneforslaget. NVE har ellers ingen merknader.

Forum for natur og friluft er positive til forslaget.

Norges Jeger- og Fiskerforbund-Aust-Agder støtter opprettelsen av naturreservatene, men forutsetter at jakt og fiske er mulig i områdene og at det er lov å ta ut felt storvilt.

Statsforvalteren viser til at det vil være lov å jakte og fiske, samt ta ut elg og hjort med lettgående beltekjøretøy i naturreservatet.

Statsforvalteren tilrår vern av området som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Kvernhusmarka som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Kvernhusmarka naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

13. Buberget naturreservat i Tinn kommune, Vestfold og Telemark

Areal 959 dekar hvorav 870 dekar produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen

Bane NOR og Forsvarsbygg har ingen merknader.

Statnett SF uttaler at de ikke har transmisjonsnett eller planer om transmisjonsnettet som blir berørt av verneplanen og har derfor ingen merknader.

Lede AS eier, drifter og utvikler strømmnett i regionen. De har ikke nettanlegg eller planer om nye nettanlegg innenfor området.

NVE skriver at de tidligere har uttalt seg til oppstartsmeldingen. Foreslått verneområde Buberget grenser til reguleringsmagasinet Tinnsjø, som driftes i forbindelse med kraftproduksjon i kraftverket Årlifoss. Høyeste regulerte vannstand (HRV) er i dag på 191,62 m.o.h. Flere eksisterende verneområder grenser allerede ned til HRV. Verneforslag for Buberget skaper ikke noe ytterlig hinder for eventuelt økning i HRV til Tinnsjø. Det er mye infrastruktur inkludert bygninger, nettanlegg og veg nær vannkanten. Dette gjør lite sannsynlig at HRV vil øke i framtiden. NVE er positive til at eier av Årlifoss kraftverk, Skagerak Kraft AS, er inkludert i høringslisten. NVE ber videre om at Statsforvalteren må ta kontakt med kraftselskapet for at de skal kunne uttale seg om verneforslaget kommer i konflikt med reguleringsmagasinet og om erstatning er gitt til grunneier tidligere. NVE oppfordrer selskapene til å uttale seg også i tilfeller uten konflikt. NVE ber Skagerak Kraft AS å vurdere om de trenger bestemmelser som åpner for rydding i strandsonen til Tinnsjø og adgang til dette området. I forbindelse med lignende saker har NVE opplevd at grunneierne ble kompensert grunnet nødvendig hogst og rydding i forbindelse med reguleringen og varierende flomvannstander. NVE oppfordrer Statsforvalteren til å be skogeieren(e) om å opplyse om det er noen privatrettslige forhold i de foreslåtte verneområdene, som vil kunne få betydning for vernet. Det inkluderer opplysninger som skogeieren(e) allerede har fått eller får utbetalt erstatninger i de foreslåtte verneområdene i henhold til skjønnsavgjørelser eller avtaler.

Stannum AS har konsesjon på nettdriften i Tinn kommune. Statnett SF har uttalt seg i forbindelse med høringsrunden og informerer om at de ikke har transmisjonsnett eller planer om transmisjonsnett som blir berørt av verneplanene og har dermed ingen merknad. NVE kan ikke se at Stannum AS har uttalt seg og oppfordrer nettselskapet til å uttale seg. Så langt NVE kjenner til er det ingen planer knyttet til nettanlegg i områdene. NVE har derimot ikke fullstendig oversikt over alle nettkomponenter og -planer for distribusjonsnett, spesielt ikke på lavere spenningsnivå. Derfor er det viktig at områdekonsesjonær uttaler seg. NVE oppfordrer selskapet til å gi uttalelse selv i tilfeller uten konflikt.

DMF skriver at sentrale mål i mineralforvaltningen er å sikre tilgangen til mineralressursene i framtida og å hindre at viktige forekomster båndlegges av arealbruk som utelukker framtidig utnyttelse. DMF har ingen merknader til Buberget.

Øst-Telemarkens Bruksforening (ØTB) regulerer Tinnsjøen 4 meter mellom kote 187,62 og kote 191,62 (NN1954), jf. reguleringskonsesjon av 18. juli 1906, samt nytt manøvreringsreglement for Tinnsjøen, meddelt ved kgl.res. av 17. november 2006. Av reguleringsintervallet på 4,0 meter, skriver 3,78 meter seg fra oppdemming og 0,22 meter fra senkning. ØTB er i likhet med Skagerak Kraft opptatt av at vernegrensen ikke dras helt ned mot HRV, men legges i overkant av reguleringssonen/skvalpesonen rundt magasinet. Etter ØTBs oppfatning kan en passende rekkevidde for denne frisonen være: Høyeste regulerte vannstand (kote 191,62) + normal forsumpningsomfang, som ved regulerings-

skjønn normalt vurderes å ligge rundt 1,5 meter over HRV. ØTB er enig med Skagerak Kraft om at en slik grense må formodes å ha en konfliktdempende effekt mellom verne- og reguleringsformål.

Nedre Urdalen Minikraftverk v/Christopher Carlsen skriver at de ikke kan se at foreslåtte verneområde påvirker nåværende eller fremtidig drift av minikraftverket i Urdalen.

Stannum AS uttaler at de per januar 2022 ikke har anlegg som kommer i konflikt med verneplanen slik den foreligger. Stannum AS ønsker likevel å opplyse om at de vurderer ulike tiltak for å bedre leveringssikkerheten for strømforsyningen til Hovin. Ett alternativ kan være å legge en sjøkabel i Tinnsjøen med ilandføring ved Digerud. Det er imidlertid ingen konkrete planer om hvor og når dette kan bli aktuelt, men Stannum AS ber om at dette tas inn som en mulighet i verneplanen.

Statsforvalteren har tatt direkte kontakt med Skagerak Kraft og de viser til ØTB som regulant for Tinnsjø. ØTBs uttalelse til saken er at de ønsker at vernegrensa legges 1,5 meter over HVR. Denne endringen har Statsforvalteren tatt til etterretning og endret i vernekartet. Det er ikke kjent for grunneier at det foreligger noen privatrettslige avtaler i forhold til det foreslåtte verneområdet som kan ha betydning for vernet. Vernegrensa mot Tinnsjø er lagt 1,5 meter over HRV, etter innspill fra regulanten. Det har medført en endring i arealet på ca. 4 dekar, fra 964 til 960 dekar. I verneforskriften er foreslått forbud mot bål fyring tatt ut etter grunneiers ønske, og erstattet med standard bestemmelse om bål brenning i naturreservat jf. § 4 h. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Buberget naturreservat.

Klima- og miljødepartementet vurderer at vernegrensen i dette tilfellet kan legges 1,5 meter over HRV, da dette pga. bratt terreng i begrenset grad vil berøre viktige verneverdier. KLD slutter seg til direktoratet og tilrår vern av Buberget naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

14. Urdalen naturreservat (utvidelse) i Tinn kommune, Vestfold og Telemark

Utvidelse 334 dekar hvorav 305 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 2238 dekar.

Inngrep: En kraftledning gjennom området.

Hovedsynspunkter i høringen

Bane NOR og Forsvarsbygg har ingen merknader.

Statnett SF uttaler at de ikke har transmisjonsnett eller planer om transmisjonsnettet som blir berørt av verneplanen og har derfor ingen merknader.

Lede AS eier, drifter og utvikler strømmnett i regionen. De har ikke nettanlegg i de aktuelle områdene og har heller ikke planer om nye nettanlegg innenfor området.

NVE skriver at de tidligere har uttalt seg under oppstartsmeldingen. Utvidelsen av Urdalen grenser med en regulert strekning for Urdalsåe. Ifølge kartet ligger grensen på de nærmeste stedene 1-2 meter fra vannkanten. NVE ber statsforvalteren ta kontakt med Nedre Urdalen Minikraftverk AS, som eier vannkraftverk Nedre Urdalen, for å hente innspill med hensyn til om de trenger bestemmelsene som åpner for rydding i verneområdet i forbindelse med

flomsikring. Som et eksempel på hvordan slike bestemmelser kan ivaretas vises det til forskrift om vern av Dokkajuvet naturreservat i Nordre Land kommune. NVE oppfordrer Nedre Urdalen Minikraftverk AS å gi uttalelse om tilpasninger som kreves i verneforslaget for å sikre drift, vedlikehold og oppgradering av kraftverk.

Det foreslåtte verneområdet Urdalen grenser til reguleringsmagasinet Tinnsjø, og NVE har tilsvarende merknad om dette som for området Buberget foran. NVE har også samme merknad som for området Buberget foran mht. ev. uttalelse fra Stannum AS.

ØTB har tilsvarende merknad som for området Buberget foran.

DMF har tilsvarende innspill som for området Buberget foran.

Nedre Urdalen Minikraftverk v/Christopher Carlsen kan ikke se at det foreslåtte verneområdet påvirker nåværende eller fremtidig drift av minikraftverket i Urdalen.

Stannum AS har samme uttalelse som for området Buberget foran.

Statsforvalteren har tatt direkte kontakt med Skagerak Kraft og de viser til ØTB som regulant for Tinnsjø. ØTBs uttalelse til saken er at de ønsker at vernegrensa legges 1,5 meter over HVR og denne endringen er tatt inn i vernekartet. Statsforvalteren har videre tatt kontakt med Nedre Urdalen Minikraftverk og de uttaler at de ikke ser at utvidelse av Urdalen naturreservat vil kunne påvirke kraftverket.

Det er ikke kjent for grunneierne at det foreligger noen privatrettslige avtaler i forhold til de foreslåtte verneområdene, som kan ha betydning for vernet.

I uttalelse fra Stannum AS vises det til ønske om at dersom det blir aktuelt med tiltak for å bedre leveringssikkerhet av strøm, kan et alternativ være å legge sjøkabel med ilandføring ved Digerud. Det bes om at det tas inn mulighet for dette i verneplanen. Statsforvalterens vurdering er at siden det ikke er utarbeidet konkrete planer må et slikt tiltak vurderes etter § 48 i naturmangfoldloven (jf. § 8 i verneforskriften), dersom det blir aktuelt.

Vernegrensa mot Tinnsjø er lagt 1,5 meter over HRV, etter innspill fra regulanten. Det har medført en endring i arealet på 3 dekar, fra 334 til 331 dekar.

Det er tatt inn i forslaget til verneforskrift forenkla standard bestemmelser for drift og vedlikehold av strømledningen ned til bygninger på Digerud. Det er også åpnet opp for motorisert ferdsel ved akutt utfall på ledningen og etter søknad for vedlikehold.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Urdalen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet vurderer at vernegrensen i dette tilfellet kan legges 1,5 meter over HRV for nytt verneareal, da dette pga. bratt terreng i begrenset grad vil berøre viktige verneverdier.

KLD viser til uttalelse fra Stannum AS som har et pågående forprosjekt med ny 22 kV forsyning fra Grasdalen til Digerud for å bedre leveringssikkerhet av strøm til Hovin. Et alternativ kan være å legge sjøkabel med ilandføring ved Digerud, og Stannum AS ber om at det tas inn mulighet for dette i verneplanen. En foreløpig vurdering fra Stannum AS er at pga. bratt terreng kan eneste mulighet være å bygge nytt anlegg parallelt med eksisterende linjetrase.

KLD legger til grunn at hvis ev. ny 22 kV kraftledning erstatter eksisterende kraftledning gjennom naturreservatet og følger samme trase som denne, omfattes tiltaket av verne-

forskriftens bestemmelser om «oppgradering og fornyelse av kraftledninger.» Hvis det derimot viser seg at ev. ny kraftledning ikke vil følge samme trase som eksisterende kraftledning, og hvis man da ikke velger ilandføring f.eks. sør for Urdalen naturreservat og videre langs eksisterende vei/infrastruktur fra Urdalstøe og nordover til bebyggelse og eksisterende kraftledning i Urdalen, vil ny kraftledning kunne berøre naturreservatet. Tiltaket vi da vurderes etter § 48 i naturmangfoldloven jf. § 8 i verneforskriften. Man vil da vektlegge bl.a. kraftledningens samfunnsmessige betydning, samtidig som det vil bli vektlagt å minimalisere eventuelle inngrep i naturreservatet. KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Urdalen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

15. Tårånli naturreservat i Kviteseid kommune, Vestfold og Telemark

Areal 2590 dekar hvorav 415 dekar produktiv skog.

Inngrep: En traktorveg sørøst i området.

Hovedsynspunkter i høringen

Bane NOR og Forsvarsbygg har gitt uttalelse, men har ikke merknader.

DMF har ikke hatt merknader til området Tårånli.

NVE har ikke detaljert kjennskap til planer knyttet til distribusjonsnett. Det er spesielt viktig at områdekonsesjonærene og netteierne uttaler seg om aktuelle planer. NVE ber nettselskapene uttale seg selv i tilfeller uten konflikt. For at selskapene skal ha mulighet til å uttale seg videre i prosessen, ber NVE om at de inkluderes i høringslisten. Som følge av lovkrav fra NVE har flere av nettselskapene endret navn. Det er viktig at riktig selskap med riktig navn blir inkludert i høringslisten. Områdekonsesjonærer for området Tårånli er Kviteseid VTK Nett AS (Vest-Telemark Kraftlag Nett AS).

Landbruksdirektoratet har gitt noen generelle innspill til høringen og ber om at det blir begrunnet hvis landsbruksinteresser ikke blir tatt hensyn til i verneforskriften. De viser til skogsbilveger, traktorveger, støl/seterområder, beite og reindrift. De skriver videre at de går ut fra at Statsforvalterens landbruksfaglige kompetanse blir involvert i utforming av forskrift og verneplan. Det vil være nyttig å involvere lokal landbruksforvaltning i arbeidet.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet viser til at verneprosessen for Tårånli har pågått siden 2017 og har blitt satt på vent av ulike årsaker, sist i påvente av utvidelse av arealene mot vest og muligheten for å kjøre en felles hørings- og tilrådingsrunde på området. Det er inngått avtaler på den delen av området som ble tilbudt i 2017, men foreløpig ikke på utvidelsesarealene. Av hensyn til framdriften for de grunneierne som tilbød området først har Miljødirektoratet sammen med Statsforvalteren i Vestfold og Telemark vurdert det som hensiktsmessig å tilrå opprinnelige del av området. Statsforvalteren tilrådte området med to alternative vernekart. Det er delen omtalt som Tårånli i beskrivelsen av verneverdiene som tilrås nå. Merrdalsbekken som er nevnt i NVE sin uttalelse ligger innenfor det utvidede verneforslaget, men ikke innenfor den delen som tilrås fra Miljødirektoratet nå. Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Tårånli som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at verneforslaget ikke omfatter vestre del, og dermed ikke berører mikrokraftverket Merdalsåi og uttalelser om dette fra NVE og Vrådal Kraft AS er følgelig ikke gjengitt. Dette arealet kan evt. bli aktuelt å verne senere, og disse innspillene vil i så fall være relevante og vil vurderes da. KLD slutter seg til direktoratet og tilrår vern av Tårånli naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

16. Skitnebufjellet og Kopslandåsen naturreservat (utvidelse) i Notodden kommune, Vestfold og Telemark

Utvidelse 11 455 dekar hvorav 10 457 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 12 583 dekar.

Inngrep: Noen traktorveger, to mindre hytter.

Hovedsynspunkter i høringen

Bane NOR og Forsvarsbygg har gitt uttalelse og har ikke merknader.

Statnett SF skriver at de ikke har transmisjonsnettanlegg eller planer som blir berørt av det foreslåtte verneområdet og har derfor ingen merknader.

DMF viser til sin uttalelse til oppstartmeldingen hvor de informerte om at forslag til verneområdene kom i nærheten av to kobberforekomster registrert i Norges geologiske undersøkelses ressursdatabase. DMF ba derfor om at det i arbeidet med verneplanen innhentes informasjon om forekomstene, redegjøres for virkninger av vernet på forekomstene og om vernet tillater å drive letevirkosomhet etter mineralressurser. I merknadsbehandlingen, under kapittel 4 om saksgang, står det at DMF i brev datert 20.12.2021 ikke har merknader til oppstarten av verneplanarbeidet. Denne uttalelsen gjaldt ikke Skitnebufjellet og Kopslandåsen. DMFs uttalelse, datert 13.05.2022, til disse områdene er ikke gjengitt eller svart ut av Statsforvalteren, og det kan derfor se ut som feil uttalelse fra DMF er lagt til grunn. DMFs innspill er derfor ikke fulgt opp i det oversendte høringsforslaget. DMF kan ikke se at Statsforvalteren har innhentet informasjon eller gjort vurderinger av betydningen vern vil ha for tilgjengeligheten til mineralressursene. Dette gjør at det er et mangelfullt grunnlag for å kunne vurdere om vern bør tilrådes eller ikke. Vern uten unntak i bestemmelser for undersøkelser vil kunne hindre muligheten for å kunne få tilgang til å undersøke, utnytte og mulig framtidig verdiskaping knyttet til eventuelle interessante mineralressurser. Mineralressurser er ikke-fornybare naturressurser og en langsiktig forvaltning av disse ressursene er derfor viktig. Dersom ressursene bygges ned eller gjøres utilgjengelig på en annen måte, er de i mange tilfeller utilgjengelig i overskuelig framtid. DMF er opptatt av at mineralressurser som har eller kan ha verdi ved uttak og utnyttelse, blir hensyntatt i verneprosesser. På grunn av mulige interesser for mineralske ressurser som ligger innenfor eller nært det foreslåtte verneområdene mener DMF at vern bør avvendes inntil det er innhentet kunnskap om de registrerte kobberforekomstene, og at dette brukes for å vurdere virkninger av vernet. Dersom det eksisterer kunnskap som kan utelukke at berggrunnen i disse områdene ikke kan gi grunnlag for funn av mineralressurser av vesentlig betydning, må dette gå fram av verneforslaget.

NVE viser til at det foreslåtte verneområdet ligger ved reguleringsmagasinet Tinnsjøen. NVE har i tidligere uttalelse informert om at det er to nettlinjener som ligger nært foreslåtte vernegrense. Statsforvalter informerer om at avstanden fra foreslåtte vernegrense til de nevnte kraftlinjene er 100-150 meter i terrenget. NVE er positive til at både Statnett SF, Skagerak Kraft AS, Everket AS, Lede AS og Øst-Telemarkens Brukseierforening (ØTB) er inkludert i adresselisten. Statnett SF informerer om at de ikke har transmisjonsnett-

anlegg eller planer som blir berørt av det foreslåtte verneområdet og har derfor ingen merknader. Everket AS (tidligere Notodden Energi Nett AS) har områdekonsesjon i det foreslåtte verneområdet. NVE oppfordrer nettselskapet til å uttale seg om verneforslaget kommer i konflikt med eksisterende eller fremtidige prosjekter. NVE har ikke detaljert kjennskap til planer knyttet til distribusjonsnett. Det er spesielt viktig at områdekonsesjonær og netteiere uttaler seg om aktuelle planer. NVE ber nettselskapene til å uttale seg selv i tilfeller uten konflikt

NVE har tidligere informert om at det foreslåtte verneområdet ligger nært et 145 kV regionalnett eid av Lede AS og et 11 kV distribusjonsnett eid av Everket AS. For å sikre rett til drift og vedlikehold av eksisterende nettanlegg, samt nødvendig bruk av motor-kjøretøy, ba NVE i uttalelse på oppstartsmeldingen om at standardbestemmelsene for nettanlegg skulle inkluderes i verneforskriften. Statsforvalter informerer i høringsforslaget at avstanden fra foreslått vernegrense (sør i verneforslaget) til de nevnte kraftlinjene er 100-150 meter i terrenget. Deres vurdering er at det dermed ikke vil være grunnlag for å ta inn bestemmelser om kraftlinjene i forskriften. NVE forutsetter at nettselskapene uttaler seg dersom de ikke er enig i Statsforvalter sin vurdering.

Det foreslåtte verneområdet ligger ved Tinnsjøen som er regulert til vannkraftproduksjon. Reguleringsmagasinet blir benyttet av vannkraftverket Årlifoss som eies av Skagerak Kraft AS. Øst-Telemarkens Brukseierforening (ØTB) er regulant av Tinnsjøen. Allerede eksisterende vern grenser ned til høyeste regulerte vannstand (HRV). NVE vurderer det som lite sannsynlig at HRV vil øke i fremtiden. ØTB regulerer Tinnsjøen 4 meter mellom kote 187,62 og kote 191,62. Av reguleringsintervallet på 4,0 meter, skriver 3,78 meter seg fra oppdemming og 0,22 meter fra senkning. ØTB har ved tidligere anledning informert NVE om at de er opptatt av at vernegrensen ikke dras helt ned mot HRV, men legges i overkant av reguleringssonen/skvalpesonen rundt magasinet. Etter ØTBs oppfatning kan en passende rekkevidde for denne frisonen være: Høyeste regulerte vannstand (kote 191,62) + normal forsumpningsomfang, som ved reguleringskjønn normalt vurderes å ligge rundt 1,5 meter over HRV. ØTB mener at en slik grense må formodes å ha konflikt-dempende effekt mellom verne- og reguleringsformål. Statsforvalteren informerer i høringsforslaget at de er åpne for at verneområdet mot Tinnsjøen avsluttes ved 1 meter over høyeste regulerte vannstand og at vernegrensen justeres i henhold til dette. Videre skriver Statsforvalter at det i kartet med forslag til vernegrenser følger grensen mot vannet høydekurve 192 moh. HRV er på 191,62 moh. Vernegrensen kan dermed måles inn på (avrundet) 193 moh. når Jordskifteretten i Telemark skal gjennomføre dette etter vernevedtak. NVE er positive til at Statsforvalter foreslår en vernegrense på 193 moh. Everket AS konsesjon i området. De skriver at de ikke har eksisterende eller planlagte nettanlegg i det berørte området, og derfor ingen innvendinger mot foreslått verneområde. Øst-Telemarkens Brukseierforening (ØTB) deler NVEs om energi- og vassdragsinteresser og eksisterende reguleringsmagasin Tinnsjøen som ligger nært det foreslåtte verneområdet. Regulanten er ansvarlig for blant annet drift av reguleringsmagasin og konsesjonsbestemmelser og et frivillig vern må ikke komme i konflikt med det handlingsrom regulanten kan måtte benytte i aktuelle flomsituasjoner. Det foreslåtte frivillige vern av skog må dermed ikke legge begrensinger på riktig flomhåndtering i Skiensvassdraget. Frivillig vern av skog ned til HRV+1 meter er å foretrekke samt at den eventuelle allerede etablerte infrastruktur knyttet til eventuelle hydrologiske målestasjoner og modernisering av denne type installasjoner er mulig i fremtiden

Grunneier på gnr/bnr. 125/18 har via AT Skog kommet med revidert avgrensing. Arealet som ønskes ut er 426 dekar totalt, 417 dekar produktiv skog og 8422 m³ tømmer. Eier av Tjågestul viser til uttalelse fra annen grunneier om leggeplass for tømmer ved Tjågestul. Eier av Tjågestul og veltplassen har ingen kjennskap til at 125/18 har rettighet til bruk av denne. Bruk av velta, den dagen det blir aktuelt, må baseres på en konkret avtale som omfatter relevant kompensasjon og krav til gjenoppretting av eventuelle skader. Rogndokken skog sameie DA uttaler at de ikke har innvendinger mot verneplanen slik den er presentert. De skriver at det imidlertid er nødvendig å korrigere deler av uttalelsen fra annen grunneier. Dette gjelder traktorveg mellom Tjågestul og Skitnebu, Tjågestulvegen mellom Reisdjå og Tjågestul samt bruk av arealer ved Diplevelta. Ingen av disse objektene ligger i områder som er foreslått til vern. Kommentarene burde derfor ikke ha betydning for selve verneplanen. De ligger imidlertid i skogsområder som er foreslått til makeskifte og rettigheter/eierforhold kan bli relevant i den sammenhengen. Veg fra Tjågestul og frem til tomtegrensen mellom 127/19 og 125/18 ble i sin tid, så langt man vet, opparbeidet og bekostet av 127/19. Hensikten var å kunne transportere ut tømmer fra Rogndokken skog. Eier av 125/18 bygget veg videre på egen eiendom. Det er aldri etablert noe formelt veglag for denne vegen. Helge Nisi og familie har i alle år benyttet vegen vederlagsfritt. Sameiet har ingen innvendinger mot at eiendom 125/18 har bruksrett til vegen. Dette er naturlig siden det er eneste tilkomst til hytta på Skitnebu. Det er imidlertid feil å hevde at de eier 50% av vegen på Rogndokkens eiendom. Bruksrett er noe annet enn eierskap. Det har aldri vært aktuelt å opprette noe sameie for denne vegen. For det andre har 125/18 heller ikke bidratt med finansieringen av den delen av vegen. Siden det i stor grad er eier av 125/18 som benytter vegen vil det være naturlig at de, for å opprettholde bruksretten, finansierer 50% av ev. utbedring i fremtiden. Sameiet er for øvrig enige i at det, som en del av verneplanen må opprettholdes mulighet for rydding og vedlikehold langs vegen. For Tjågestulvegen mellom Reisdjå og Tjågestul er det i 1990 etablert veglag med vedtekter. Bygging av bro og veg har pågått i flere etapper siden 1956 og 125/18 har dekket varierende andeler av kostnadene ved de forskjellige utbyggingene. I 1990 ble det gjennom et voldgiftsskjønn fastlagt at 125/18 skal dekke 19% av kostnadene ved fremtidig vedlikehold og oppgraderinger. Som følge av en konflikt mellom annen grunneier og resten av veglaget stod 125/18 i praksis utenfor veglaget i perioden 1992 til 2019. De har likevel benyttet vegen fritt. Forholdet er nå normalisert med en andel av forpliktelsene i veglaget på 19% for 125/18. Rogndokken sameie DA skriver videre at arealene ved Diplevelta ligger i grensen mellom 127/19 og 127/2. Bruk av veltellass er omtalt i vedtektene for Tjågestulvegen. Ut over det er de ikke kjent med at det foreligger avtale om rettigheter til bruk av dette området. Bruk av Diplevelta, den dagen det blir aktuelt, må baseres på en konkret avtale som omfatter relevant kompensasjon og krav til gjenoppretting av eventuelle skader.

Statsforvalteren går ikke inn i uttalelsene som vurderes å gjelde privatrettslige forhold. I forbindelse med uttalelsen fra DMF beklager Statsforvalteren at det ved oppstartmeldingen har blitt arkivert på feil saksnummer. Dette førte dessverre til at uttalelsen ikke ble referert riktig i Statsforvalterens høringsdokument. DMF viser i uttalelsen sin at verneforslaget ville ligge nær to forekomster av kobber, forekomstene Reisdjåvatn1 og Nisi2, vurdert av NGU til henholdsvis lokal og liten betydning. Begge forekomstene er registrert helt i kanten av, eller like ved verneområdet. DMF mener at basert på beskrivelsene kan man likevel forvente å finne spor etter geologisk arbeid innenfor

verneområdet og forekomstene bør undersøkes nærmere for å få fram virkningene av vernet på forekomstene. DMF ba videre om at vern bør avvendes inntil det er innhentet kunnskap om de registrerte kobberforekomstene. DMF uttaler at forekomstene er kategorisert av NGU til "lokal" og "liten betydning". Statsforvalteren tar det til etterretning og vektlegger i tillegg at DMF sier at forekomstene slik de er kjent i dag ikke ligger innenfor verneforslaget. DMF mener imidlertid at det kan være potensiale for at mineralske ressurser også kan ligge innenfor verneforslaget. Statsforvalteren finner at det ligger usikkerhet knyttet dette og har derfor ikke foretatt videre steg i retning av å få undersøkt forekomstene på nytt. Statsforvalteren vil derfor i forbindelse med denne tilrådingen be Miljødirektoratet om å vurdere om forekomstene skal undersøkes nærmere, i dialog med DMF og NGU.

Statsforvalteren har ingen innvendinger mot å legge vernegrensene til HRV + 1 meter, eller som nevnt i høringen at vernegrensen legges til 193 moh.

Innspillet fra AT Skog på vegne av en grunneier reduserer samlet arealet på verneforslaget med 426 dekar. Statsforvalteren registrerer at det er traktorveger og noe ungskog som utgår på gnr./bnr. 125/18, samt at det berører flere bestand av eldre furuskog. Det er få registrerte arter i området som tas ut, i Artskart ser det ut til bare å omfatte enkeltfunn av gubbeskjegg og furustokkjuke, begge nær truet (NT) på rødlista. Konsentrasjonen av artsfunn er langt mer omfattende i andre deler av verneforslaget.

Statsforvalteren er ellers ikke kjent med at det befinner seg tekniske installasjoner innenfor verneforslaget tilhørende regulanten av Tinnsjøen. Tilgang til disse vil derfor ikke være nødvendig å ta inn i forskriften for naturreservatet.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Skitnebufjellet og Kopslandåsen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet vurderer at vernegrensen i dette tilfellet kan legges 1,5 meter over HRV, da dette i liten grad vil berøre viktige verneverdier. KLD slutter seg til direktoratet og tilrår vern av Skitnebufjellet og Kopslandåsen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

17. Høsejuvet naturreservat i Seljord kommune, Vestfold og Telemark

Totalareal 1625 dekar hvorav 1195 dekar produktiv skog.

Inngreps: Traktorveger, en ATV-slepe. Hytta Vårbulii er grenset ut av verneforslaget.

Hovedsynspunkter i høringen

BaneNor, DMF og Forsvarsbygg har avgitt uttalelse og har ikke merknader.

NVE kjenner ikke til energi- og vassdragsinteresser innenfor området. Telemark Energi AS, DE Nett AS og Vest-Telemark Kraftlag Nett AS har områdekonsesjon i de ulike områdene på høring, og de oppfordrer nettselskapene til å uttale seg da NVE ikke har detaljert kjennskap til planer knyttet til distribusjonsnett. NVE ber videre om at alle aktuelle nettselskap inkluderes på høringslista. Som følge av lovkrav har flere av nettselskapene endret navn. Det er viktig at riktig selskap med riktig navn blir inkludert i høringslista. NVE påpeker også at Statnett SF uttalte i forbindelse med oppstartmeldingen at de ikke har transmisjonsnettanlegg som blir berørt av planene.

Landbruksdirektoratet uttaleler om at det må komme tydelig fram av høringsdokumentene om, og i tilfelle hvordan, områder blir brukt til landbruksformål. Dersom det er landbruksinteresser i området som ikke blir tatt hensyn til gjennom forskriften, så ber Landbruksdirektoratet om at det blir begrunnet hvorfor. Dersom det går veger gjennom området må Statsforvalteren vurdere om det kan bli gitt åpning for merking, rydding og vedlikehold av disse. Det bør bli lagt til rette for drift og vedlikehold av eventuelle støl- og seterområder og at det kan åpnes for andre tekniske tiltak som bidrar til landbruksmessig utnytting av området. Landbruksdirektoratet ber videre om at det blir vurdert om forskrifta kan åpne for beiting samt utsetting av saltstein og oppføring/vedlikehold av gjerde og sankekvever, og det må vurderes unntak knyttet til motorferdsel i forbindelse med de nevnte tiltakene. Det forutsettes videre at Statsforvalterens landbruksfaglige kompetanse blir involvert i utformingen av forskrift og verneplan.

Statsforvalteren har tatt NVE sitt innspill til etterretning og har sørget for at alle aktuelle nettkonsesjonærer har mottatt høringsforslaget. Til Landbruksdirektoratets uttalelse bemerkes at området ikke har støl/seterområder, men at verneforskriften tar høyde for at det kan bli aktuelt med beitedyr i området.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet viser til at Kartverket i navnesak 2022/38, datert 21.10.2022, har gjort vedtak om navnet *Hønsejuvet*, uten g, skal brukes på naturområdet. Vedtaket ble fattet etter at Statsforvalteren leverte sin tilråding for området. I tråd med Stadnanmlova § 11 plikter offentlige organ å bruke vedtatt skrivemåte. Miljødirektoratet tilrår derfor å endre navnet på området fra Hønsejuvet til *Hønsejuvet*. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalteren og tilrår vern av Hønsejuvet naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Hønsejuvet naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

18. Ramfoss naturreservat (utvidelse) i Modum kommune, Viken

Utvidelse 141 dekar, hvor alt er produktiv skog. Nytt totalareal 559 dekar.

Inngrep: Det går en veg gjennom området ned til fiskeplass.

Hovedsynspunkter i høringen

Statens Vegvesen og Jernbanedirektoratet har ingen merknader.

Grunneier ønsket at en gammel traktorveg ned til elva skulle kunne ryddes og vedlikeholdes og benyttes som sti og til å frakte ut felt storvilt. Videre ønsket grunneier at en traktorveg i det sørvestre hjørne av verneforslaget skulle kunne benyttes som driftsveg for skog sør for reservatet, og kunne opprustes til samme standard som resten av traktorvegen. Alternativt kunne grensa justeres slik at denne traktorvegen ble liggende utenfor reservatet. Landbruksdirektoratet ba om at det ble inkludert et unntak for utsetting av saltsteiner og motorisert ferdsel. Landbruksdirektoratet anser at landbruksinteressene er ivaretatt på en god måte gjennom de unntakene som finnes i verneforskriftene. De presiserer at det må være mulig å sende den pliktige meldingen til ansvarlig oppsyn om motorferdsel ved uttransport av syke og skadde dyr også utenom ordinær arbeidstid.

Buskerud fylkeskommune v/hovedutvalg for miljø, innovasjon og næring støtter forslaget. Fylkeskommunen er opptatt av bruk og vern av utmark, og forutsetter at bestemmelsene

tilpasses brukerinteressene i omkringliggende områder og ikke utformes mer begrensende enn det som er nødvendig for å opprettholde verneformålet. Det bes spesielt om at det gis adgang til å opprettholde og utvikle friluftaktiviteter også innenfor verneområdene.

Statsforvalteren viser til at avgrensningen av utvidelsesområdet er noe endret fra området som ble tilrådt i 2017. Det tilbudte arealet mottatt i juni 2021 er noe mindre, og grensen er i større grad tilpasset terrenget. I tillegg er et mindre område langs Snarumselva tatt ut til fiskeplass. I tråd med det tilbudte utvidelsesarealet er det gjort noen små grensejusteringer i det eksisterende reservatet. Vedtak om vern av Ramfoss naturreservat ble fastsatt 13.12.2002, og inntegnet vernegrense ble liggende noe mindre intuitivt i terrenget. Enkelte grensejusteringer har derfor blitt gjort for å tilpasse avgrensningen til den bratte skrenten ned mot elva og til de faktiske bestandsgrensene i området. Arealmessig er det ingen endring i størrelsen på det eksisterende naturreservatet. Grensejusteringene er godkjent av Miljødirektoratet. I tilrådt kart fra 2017 var ikke bilvegen avtegnet på vernekartet til tross for at bestemmelsen i forskrift viste til denne. Bilvegen er nødvendig som snuplass i forbindelse med drift av skog tilgrensende reservatet, og er tegnet inn i forslag til vernekart. Når det gjelder traktorvegen i det sørvestre hjørnet anbefalte Statsforvalteren at denne ble justert ut av reservatet. I verneforslaget ligger denne utenfor reservatet. Statsforvalteren var enig i at traktorvegen ned til elva burde kunne vedlikeholdes og benyttes til tursti og til uttransport av felt elg og hjort. Det ble inkludert en hjemmel for dette i forskrift før tilrådning 2017, og denne er videreført i foreslått forskrift i denne tilrådingen. Det er inkludert en hjemmel for å kunne sette ut saltsteiner, og det åpnes for søknad om motorferdsel til dette i §7 bokstav i.

Det er gjort noen endringer i tilrådt forskrift fra 2017:

- *Ordlyd i formålsparagrafen §1 er skrevet om i tråd med nyeste forskriftsmal, for å synliggjøre kriteriene for vern i naturmangfoldloven § 37 i større grad.*
- *Følgende standardbetingelser fra nyeste forskriftsmal er lagt til:*
  - o *§ 4 k: Oppsetting av midlertidige mobile jaktårn for storviltjakt og forsiktig rydding av kvist og småbusker i skuddfeltet.*
  - o *§ 6 h: Landing og start med Forsvarets luftfartøy.*
- *I § 6 er villsvinlagt til under bokstav b. og e.*
- *§7 bokstav f. merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, flyttes til §4 bokstav l. Etter Statsforvalterens vurdering vil ikke en generell åpning for rydding av eksisterende stier påvirke verneverdiene negativt.*

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Ramfoss naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Ramfoss naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

19. Klippa naturreservat i Øvre Eiker kommune, Viken

Aral 268 dekar hvorav 250 dekar produktiv skog.

Inngrep: Det går en traktorveg inn sør i området.

Hovedsynspunkter i høringen

BaneNor, DMF, Statnett og Statens Vegvesen har gitt uttalelse og har ikke merknader.

NVE gjør oppmerksom på at Elvia AS har områdekonsesjon. Så langt NVE kjenner til er det ingen planer knyttet til nettanlegg i området. NVE er fornøyde med at både Elvia AS og Statnett SF er inkludert i adresselisten. Disse må også uttale seg om vern vil være i konflikt med eksisterende og fremtidige nettanleggplaner.

Elvia AS skriver at de ikke har anlegg som blir berørt.

Forsvarsbygg registrerer at de generelle unntakene fra ferdselsbestemmelsene inkluderer hensynet til militær operativ virksomhet og avgang og landing med Forsvarets luftfartøy. De har ingen ytterligere merknader til verneforslagene.

Språkrådet viser til at siden høyden Klippa ligger dels utenfor det foreslåtte verneområdet bør Statsforvalteren vurdere om Hestås vil være et mer dekkende navn. I høringen skrev Statsforvalteren at grunneierne og øvrige brukere ikke bruker navnene Hestås eller Klippa slik som de er avmerket i kartet. Språkrådet ber derfor Kartverket om å kontakte grunneierne i området slik at eventuelle feil i plasseringene på kartet kan rettes opp.

Kartverket har hatt kontakt med grunneier i området og fått forklart at de lokalt bruker navnet Klippa om den bratte skråningen som går sentralt gjennom hele verneforslaget. Kartverket har derfor endret plasseringen av navnet Klippa i Sentralt stedsnavnregister. Kartverket mener Klippa kan synes som et fornuftig valg av navn på verneområdet.

Statsforvalteren tilrår navnet *Klippa* som i høringsforslaget.

Grensa er noe endret etter befaring, på bakgrunn av ønske fra grunneierne. Endringen medfører en reduksjon på til sammen 10 dekar.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet viser til at området er brukt i et prøveprosjekt hvor det er testet ut en midlertidig merking av området gjennomført av jordskifteretten i samråd med statsforvalteren og grunneier. Dette har medført noen mindre justeringer av grensen etter høringen. Justeringene gjenspeiler det grunneier faktisk er interessert i å tilby for frivillig vern, og er tilpasset de faktiske forholdene i felt. Totalt sett medførte endringene en reduksjon av verneforslaget på 10 dekar. Hensikten med å teste ut denne måten å avgrense området på er for å sikre at det er enighet om detaljene mht. grensepunkter før vernevedtak, og for å slippe grenseendringssaker i etterkant pga. feil i kartgrunnlag, eiendomsgrenser mv.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Klippa som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Klippa naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

20. Rambergåsen naturreservat (utvidelse) i Moss kommune, Viken

Utvidelse 175 dekar hvor alt er produktiv skog. Nytt totalareal 638 dekar.

Hovedsynspunkter i høringen

Språkrådet, DMF, Bane Nor og Statens Vegvesen har gitt uttalelse og har ikke merknader.

Forsvarsbygg anser at verneforslagene tar nødvendige hensyn til Forsvarets virksomhet.

NVE kjenner ikke til at det er noen konflikter knyttet til forslaget. Elvia har områdekonsesjon og oppfordres til å uttale seg dersom det er konflikter.

Viken fylkeskommune uttaler at vern av skog gagnar spesielt de friluftsbrukerne som setter pris på å oppleve natur i «urørt» tilstand. I områdene som er foreslått er det imidlertid stor

forskjell på folks bruk. Ramndalen har stor tilstrømming i sentrale deler og Rambergåsen er et nærturterreng for Jeløya. Det er også stor forskjell på jordbunnsforholdene, og fylkeskommunen undrer seg derfor over at verneforskriftene er relativt likelydende. De viser videre til kulturminnebestemmelsene og påpeker at disse også bør gjelde for området rundt selve kulturminnet. Fylkeskommunen henviser til tilstanden på vernetidspunktet og målsetting om å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem». En naturskog vil over tid endre seg. Det kan hende at verneverdiene etter hvert vil gå tapt. Opplysninger om tilstanden ved vernetidspunktet bør være med som en innledning til forskriften. Fylkeskommunen mener det bør utarbeides forvaltningsplaner når det er nødvendig å kanalisere ferdsel for å bevare verneverdiene og der det er fare for at verneverdiene vil gå tapt. Fylkeskommunen mener at det bør informeres med mer utdypende informasjon enn en henvisning til verneforskriften ved inngangsporter til verneområdene. For eksempel med skilt med mer informasjon og en QR-kode.

Moss kommune er positive til forslaget om utvidelse, og anser dette som et verdifullt supplement til verneverdiene. De har innspill om at kartet som følger verneprosessen bør inkludere avgrensninger og innhold for eksisterende naturreservat, slik at det blir tydelig hvilke angitte stier som videreføres i ny forskrift. De forutsetter at de angitte stiene i Orkerødsbogen naturreservat videreføres. Moss kommune anser Rambergåsen som et godt forslag til områdenavn.

DNT Vansjø støtter forslaget. De støtter å endre navn til Rambergåsen. Området er et populært turområde og de anbefaler tydelig merking av verneområdet og informasjon om vernebestemmelsene. De er fornøyde med at vernebestemmelsene tillater fjerning av vindfall over stier og generelt vedlikehold og merking av stier. De ser det som positivt at det etter særskilt søknad kan tillates å etablere og merke nye stier.

Naturvernforbundet Moss-Follo støtter forslaget.

Statsforvalteren tar utgangspunkt i gjeldende forskriftsmal for verneområder, som viser vanlig restriksjonsnivå og standardformuleringer som legges til grunn for verneforslag. Det gjøres imidlertid tilpasninger med tanke på verneformål og brukerinteresser i hvert område. Verneforskriftene blir dermed noe like men med lokale tilpasninger. Rambergåsen og Ramndalen er utvidelser av eksisterende naturreservater, hvor det er det tatt utgangs-punkt i dagens verneforskrifter som i all hovedsak foreslås videreført.

Uttrykket «Standard/tilstand som på vernetidspunktet» er relativt til det som blir omtalt. Det er som regel brukt på eksisterende inngrep i naturområdet, som skiløypetraséer, stier, veger, bygninger eller andre innretninger. Formuleringen gjenspeiler at slike inngrep og innretninger, som det knytter seg en interesse til, kan vedlikeholdes og videreføres som på vernetidspunktet. Som oftest er dette ikke søknadspliktig, mens for eksempel utvidelser og oppgraderinger vil måtte omsøkes. Målsettingen om å beholde verneverdiene i en mest mulig urørt tilstand og eventuelt videreutvikle dem, er knyttet til naturverdiene. Ved å beholde verneverdiene i en mest mulig urørt tilstand, menes det at skogen skal få utvikle seg naturlig (uten inngrep og hogst). I de fleste barskogreservatene vil en slik naturlig utvikling bevare og øke verneverdiene. I reservater med f.eks. edellauvskog eller innslag av kulturbetingede naturtyper, kan forvaltningsmyndigheten iverksette skjøtsel for å opprettholde eller videreutvikle verneverdiene. Formuleringen i formålet setter ingen begrensning på slik skjøtsel, men ofte vil verneformålet i mer skjøtelsavhengige reservater gjenspeile dette. I noen områder er det krav om å utarbeide forvaltningsplaner, f.eks. nasjonalparker, Ramsarområder og i noen naturreservater hvor forskriften viser til

forvaltningsplan. Utover dette må forvaltningsmyndigheten vurdere om naturreservatet trenger en forvaltningsplan. En forvaltningsplan gir utfyllende retningslinjer om forvaltning, tilrettelegging og skjøtsel, og bidrar til å beskrive bestemmelsenes praktiske betydning. Alle verneområder skal minimum merkes med skilt som angir at området er vernet. Informasjon utover dette kan utarbeides ut fra verneverdier i området, bruksintensitet og behov for å informere brukerne av området. Dette kan beskrives i en besøksstrategi, og kan bli en del av forvaltningsarbeidet etter et eventuelt vern av området.

Ved varsel om oppstart av verneprosess ble området omtalt som utvidelse av Orkerødskogen og Fuglevik naturreservater og Rambergåsen ble foreslått som nytt områdenavn. Språkrådet hadde ingen merknader til dette. Forslaget til områdenavn for eksisterende og utvidelsesområde ble dermed endret til Rambergåsen.

I Rambergåsen ble det gjort justeringer av grensen etter varsel om oppstart og før høring. Grenseendringen skyldtes at det var tinglyste hogstrettigheter på eiendommen, og delen av eiendommen med hogstretten ble grenset ut. Det medførte at forslaget ble en utvidelse av Orkerødskogen, og ikke lenger en sammenbinding av Orkerødskogen og Fuglevik naturreservater. Avgrensingen gjenspeiler det arealet grunneier er interessert i å tilby for frivillig vern. Grensene følger i stor grad eiendomsgrenser. Deler av utvidelsesforslaget i syd er dårlig arrondert, men det er valgt å gå videre med forslaget ut fra naturverdiene som finnes i området og mulig utvidelse på senere tidspunkt. Etter høring er det gjort en mindre justering i foreslått utvidelse ved jordekant, for å sikre at innmark er utenfor vernet. I forslag til vernekart fremgår også andre justeringer av eksisterende naturreservat.

Bestemmelser om stier i eksisterende Orkerødskogen naturreservat skal videreføres. Det vil si at betegnelsen på vernekartet for eksisterende naturreservat også skal videreføres. Ved høringen var det sendt ut et kart som kun omfattet utvidelsesforslaget. Hvilke stier som skal komme fram på vernekartet kommer tydeligere fram på vedlagte tilrådningskart, som omfatter både eksisterende naturreservat og området som tilrås vernet. Bestemmelsene om stier for hele området samlet er ikke til hinder for å rydde vindfall eller greiner over etablerte stier. Det er tillatt å vedlikeholde de stiene som er merket på vernekartet i den standard de har på vernetidspunktet, det er tillatt å ri og sykle på stier som er merket på vernekartet og det er anledning til å merke etablert stier. Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til merking og rydding av nye stier. Det er også tillatt å bruke området til turorientering med faste sesongposter, samt terrengløp på etablerte stier.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Rambergåsen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Rambergåsen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

21. Reierskogen naturreservat (utvidelse) i Moss kommune, Viken

Utvidelse 198 dekar hvorav 196 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 279 dekar.

Hovedsynspunkter i høringen

Forsvarsbygg registrerer at generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene inkluderer hensynet til militær operativ virksomhet, og at unntak om avgang og landing med Forsvarets luftfartøyer er tatt med i nye verneforskrifter.

Norges Televisjon har konsesjon for utbygging og drift av det digitale bakkenettet for TV, dette er også en del av den nasjonale sikkerhets- og beredskapsstrukturen i Norge. Vern av skog kan derfor ikke være til hinder for at dette skal fungere etter sin hensikt. På det nåværende tidspunkt er det ikke mulig å si noe om hvorvidt det blir forstyrrelser som følge av verneplanen, men foreløpig tilbakemelding tyder på at det ikke er stor sannsynlighet for forstyrrelser. NTV forbeholder seg retten til å komme med krav om kompensasjon for nødvendige tiltak for å sikre fortsatt gode mottaksforhold om det skulle bli problemer.

Norsk Orientering anmoder om at orientering tillates i verneområdene og viser til Norsk Friluftslivs brev til Miljødirektoratet med forslag til endringer i forskriftsmal.

Statnett SF skriver at de ikke har transmisjonsnettanlegg eller planer som blir berørt av verneplanforslagene og har derfor ikke merknader.

Viken fylkeskommune er positive til etablering av naturreservater. Områdene kan gi grunnlag for varierte og gode naturopplevelser. Det er viktig at det kun settes begrensninger på aktiviteter som ikke samstemmer med verneformålet. Formidling til brukere av områdene er viktig. Nødvendig informasjon bør settes opp ved innfallsporter til områdene. Viken fylkeskommune ønsker at det i forbindelse med skjøtsel kan være mer forpliktende bestemmelser, for å oppnå den natur- eller kulturtilstand som ligger i verneformålet. Ordene «kan» bør i flere paragrafer erstattes med «bør».

Statsforvalteren forholder seg til Miljødirektoratets nasjonale mal for verneforskrifter for naturreservater som er lagt til grunn ved utarbeidelse av forskriftene for områdene. I gjeldende forskriftsmal for naturreservater fremgår det at det skal tas hensyn til brukerinteresser i tillegg til verneverdiene i området. Det fremgår videre at det ut fra en konkret vurdering kan være aktuelt med andre forbud, presisering av noen av forbudene, eller særskilte unntaksbestemmelser, men at dette må vurderes konkret i hvert område.

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å sette opp skilt, lage skjøtelsesplaner og utarbeide forvaltningsplaner der det er behov for dette. Hva som er nødvendig av tiltak vil variere ut ifra forvaltningsutfordringene og brukerinteressene i hvert område. § 9 som omhandler skjøtsel, gir en adgang til forvaltningsmyndigheten til å utøve skjøtsel, og det er riktig å bruke ordet kan her (som i å gi adgang til noe). Aktiviteter og tiltak som bør gjennomføres kan utdypes i forvaltningsmyndighetens oppfølging av området, eventuelt i en forvaltningsplan, skjøtelsesplan eller besøksstrategi.

Statsforvalteren tilrår avgrensning med noen små justeringer av grense til vannkant. I tillegg er grense i nord trukket 1-2 meter sørover for å holde sti mot skolen utenfor verneforslaget. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Reieråsen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Reieråsen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

22. Rødsåsen naturreservat (utvidelse) i Moss kommune, Viken

Utvidelse 113 dekar hvorav 112 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 427 dekar.

Hovedsynspunkter i høringen

Moss kommune er positiv til verneforslaget. Det bør være tillatt å drive skjøtsel i skogen langs ferdselsårene av hensyn til friluftslivet. Moss kommune foreslår at det settes av en 15 meter bred sone langs stiene hvor det vil være mulig å tynne skogen. Dette er hovedsakelig av hensyn til sikkerhet for de som benytter seg av området.

Forsvarsbygg registrerer at generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene inkluderer hensynet til militær operativ virksomhet, og at unntak om avgang og landing med Forsvarets luftfartøyer er tatt med i nye verneforskrifter.

Norges Televisjon har konsesjon for utbygging og drift av det digitale bakkenettet for TV, dette er også en del av den nasjonale sikkerhets- og beredskapsstrukturen i Norge. Vern av skog kan derfor ikke være til hinder for at dette skal fungere etter sin hensikt. På det nåværende tidspunkt er det ikke mulig å si noe om hvorvidt det blir forstyrrelser som følge av verneplanen, men foreløpig tilbakemelding tyder på at det ikke er stor sannsynlighet for forstyrrelser. NTV forbeholder seg retten til å komme med krav om kompensasjon for nødvendige tiltak for å sikre fortsatt gode mottaksforhold om det skulle bli problemer.

Norsk Orientering anmoder om at orientering tillates i verneområdene og viser til Norsk Friluftsliv sitt brev til Miljødirektoratet med forslag til endringer i forskriftsmal.

Riksantikvaren viser til uttalelse fra kulturmiljøforvaltningen i Viken fylkeskommune og behandler ikke saken.

Statnett SF skriver at de ikke har transmisjonsnettanlegg eller planer som blir berørt av verneplanforslagene og har derfor ikke merknader.

Viken fylkeskommune er positive til etablering av naturreservater. Områdene kan gi grunnlag for varierte og gode naturopplevelser. Det er viktig at det settes begrensninger kun på aktiviteter som ikke samstemmer med verneformålet. Formidling til brukere av områdene er viktig. Nødvendig informasjon bør settes opp ved innfallsporter til områdene. Viken fylkeskommune ønsker at det i forbindelse med skjøtsel kan være mer forpliktende bestemmelser, for å oppnå den natur- eller kulturtilstand som ligger i verneformålet. Ordene "kan" bør i flere paragrafer erstattes med "bør".

Statsforvalteren forholder seg til Miljødirektoratets nasjonale mal for verneforskrifter for naturreservater, jf. merknad om dette under området Reieråsen foran.

Innenfor verneforslaget er det flere etablerte stier. Forslaget til verneforskrift gir tillatelse til vedlikehold av eksisterende stier i henhold til standard som på vernetidspunktet. Statsforvalteren mener at en sone på 15 meter ved de aktuelle stiene ikke vil fremme verneverdiene, da det er ønskelig med mest mulig fri utvikling i naturreservatene.

Statsforvalteren tilrår avgrensingen med noen små justeringer av grense til vannkant og jordekant. Et engareal inntil eksisterende verneområde er tatt ut.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Rødsåsen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Rødsåsen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

23. Ramndalen naturreservat (utvidelse) i Nittedal og Gjerdrum kommuner, Viken

Utvidelse 604 dekar hvorav 600 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 2160 dekar.

Inngrep: En traktorveg fra sør går inn i det sørøstre utvidelsesforslaget.

Hovedsynspunkter i høringen

Språkrådet, DMF, Bane Nor, Statens Vegvesen har gitt uttalelse og har ikke merknader. Forsvarsbygg anser at verneforslagene tar nødvendige hensyn til Forsvarets virksomhet. NVE kjenner ikke til at det er noen konflikter knyttet til forslaget. Elvia har områdekonsesjon og oppfordres til å uttale seg dersom det er noen konflikter.

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus viser til sin uttalelse ved varsel om oppstart der de peker på verneforslagets arrondering og store verneverdier på tilgrensende arealer. De registrerer at høringsforslagets avgrensning er som ved oppstart, og synes det er synd at naboarealene ikke kunne inkluderes i verneforslaget. De mener likevel at den foreslåtte utvidelsen vil styrke verdien av naturreservatet og støtter forslaget som er lagt ut til høring.

Naturvernforbundet i Nittedal støtter forslaget om utvidelse. De er enige med Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, om at utvidelsen burde inkludere området i sør, inklusivt hele Ramndalen med naturtypen Nordre Ravndalstjern S, ned til Ramndalstjerna. Akershus og Oslo Orienteringskrets er positiv til verneforslaget, under forutsetning av at vernebestemmelsene justeres til orientering uten søknad. Siden vernet av Ravndalen har orienteringskretsen hatt årlige møter med Statsforvalteren om plassering av orienteringsposter. De viser også til at området er brukt i forbindelse med andre aktiviteter knyttet til hytter, jakt og friluftsliv. Bruken ser ikke ut til å ha negativ effekt på verneverdiene. Man ber derfor om at området kan få justerte bestemmelser knyttet til orienteringsaktivitet, slik som det f.eks. er gjort i nyere naturreservater i Oslomarka. De påpeker videre at området omtales som Ravndalen lokalt, og anbefaler å ikke endre navnet på området.

Statnett viser til grensene for eksisterende Ravndalen naturreservat. Naturreservatet ligger omtrent 10 meter innenfor 300kV-ledningen Røykås-Fåbergs ryddebelt. Statnett ber om at vernegrensen endres slik at den grenser til skogryddebeltet for ledningen. Bestemmelsen som gir adgang til drift og vedlikehold mv. inntil verneområdet, gir uheldige begrensninger for rydding av de deler av skogryddebeltet som ligger innenfor naturreservatet.

Statsforvalteren viser til at orienteringskretsen påpeker at områdenavnet Ravndalen brukes lokalt. Statsforvalteren forholder seg her til Språkrådets anmodning om *Ramndalen*, som er godkjent i SSR. Områdenavnet Ravndalen på eksisterende naturreservat foreslås endret til *Ramndalen* i henhold til Språkrådets sin uttalelse.

Det er kun gjort mindre justeringer i foreslått utvidelse for tilpassing til eiendomsgrense og reduksjon i antall knekkpunkt. Dette gir ikke utslag i totalarealet. I forslag til vernekart fremgår også andre justeringer av eksisterende naturreservat som følge av grensemerking foretatt av jordskifterettens sak som ble avsluttet i 2018. Grensen er justert slik at vernet ikke lenger går innenfor ryddebeltet slik Statnett påpeker.

Statsforvalteren har brukt standardbestemmelser for vern som grenser til kraftledning. Statsforvalteren tilrår at det tas inn følgende bestemmelse i § 4, 12: *Orienteringsløp og turorientering, forutsatt at det er gjennomført årlig kontakt på fylkesnivå i henhold til pkt. 2.2. i «Avtale om retningslinjer for o-idrettens forhold til naturmiljø og rettighetshavere» av 3. desember 1989, samt at øvrige relevante punkter i avtalen følges.*

Dette er en vanlig bestemmelse for mange nyere reservater innenfor markalovens virkeområde. Gjennom det årlige møtet kan det formidles hvilke partier og verneverdier som det må tas særskilt hensyn til ved utplassering av poster.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Ramndalen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Ramndalen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

24. Munkerudevja naturreservat i Nes kommune, Viken

Areal 141 dekar hvorav 132 dekar produktiv skog.

Inngrep: Lysløyper, en traktorveg. 22 kV distribusjonslinje og 66 kV regionallinje.

Hovedsynspunkter i høringen

Bane NOR SF uttaler at deres interesser ikke berøres av forslaget.

Nes kommune ber om at verneområdet gis stedsnavnet Munkerudevja.

NVE ba i oppstartsmeldingen om at standardbestemmelsene for nettanlegg ble inkludert i verneforskriften, og er positive til at dette er gjort. Ber om at § 4 e presiseres med «... energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet». Behovene til Elvia i stor grad er ivaretatt i standardbestemmelsene for nettanlegg. Elvia ber om at nødvendig bruk av motorkjøretøy skal utføres uten at det må søkes dispensasjon. For å få unntak til en slik motorferdsel må nettselskapet sørge for at kravene er oppfylt, dvs. at det brukes etablerte traséer som må være tydelig avmerket på kartet. Dette ble besluttet i kgl.res. av 20.12.2019. NVE forventer at Elvia vil ettersende det nødvendige.

Elvia viser til sin uttalelse til oppstartsmeldingen, der de påpeker at verneforslaget krysses av 66 kV kraftledningen Rånåsfoss – Årnes (regionalnett) og en høyspenningsluftledning (distribusjonsnett). I bestemmelsene må det sikres rett til drift, vedlikehold og fornyelse av eksisterende energi- og nettanlegg. Dette gjelder også nødvendig bruk av motorkjøretøy for å utføre disse oppgavene. Det må også kunne utføres nødvendig skogrydding. Alle slike arbeider må kunne utføres uten at det må søkes dispensasjon.

Viken fylkeskommune viser til at området allerede er underlagt et vern som kulturlandskap med lokal verdi. Det bør tas inn i forskriften § 3 at Vedlikehold eller skjøtsel av registrerte kulturminner og verneverdig kulturlandskap innenfor verneområdet (f.eks. skogskoier, slåttenger, gjerder e.l.), samt arkeologiske kulturminner, er tillatt.

Statsforvalteren forholder seg til enigheten som er oppnådd sentralt om drift, vedlikehold, oppgradering m.m. av ledninger som krysser verneområder, og har i henhold til dette tatt inn standardbestemmelser i verneforskriften for området. Etter innspillet fra NVE tilrår Statsforvalteren å ta inn «[...] eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet» i forskriften § 4 e, jf. også nyeste vernevedtak. Elvia har ikke lagt frem dokumentasjon på etablerte traséer for motorferdsel i tilknytning til drift og vedlikehold av kraftledningene. Statsforvalteren viser til at istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av ev. kulturminner er ivaretatt av verneforskriften § 7. Arealet i øst beites i dag, og det er foreslått åpnet for skånsom beiting i forskriften. Oppsetting og vedlikehold av gjerder er også ivaretatt i § 7.

Det er imidlertid ingen registrerte naturbeitemarker, slåtteeenger, hagemarker eller lignende innenfor verneforslaget.

Statsforvalteren tilrår å endre områdenavnet fra *Hagaevju* til *Munkerudevja* i henhold til Nes kommune sitt innspill og Språkrådets uttalelse ved oppstart.

Statsforvalteren tilrår en mindre endring i grensen ved at gbnr. 196/50 tas ut av forslaget.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Munkerudevja naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Munkerudevja naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

25. Prestegarden naturreservat i Nannestad kommune, Viken

Utvidelse 95 dekar hvorav 94 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 309 dekar.

Hovedsynspunkter i høringen

Bane Nor, DMF, Statnett, Forsvarsbygg og Statens Vegvesen uttaler at de ikke har merknader.

NVE gjør oppmerksom på at Elvia AS har områdekonsesjon i det foreslåtte verneområdet. Så langt NVE kjenner til er det ingen planer knyttet til nettanlegg i området. NVE er fornøyd med at både Elvia AS og Statnett SF er inkludert i adresselisten. Disse må også uttale seg om vern vil være i konflikt med eksisterende og fremtidige nettanleggplaner.

Elvia AS skriver at de ikke har anlegg som blir berørt.

Språkrådet uttalte til høringen at navnet «Nannestad kapellangård» er ikke registrert i SSR. Prestegarden (Holter prestegård) er navn på bruket som ligger rett sydvest for reservatet.

Statsforvalteren kommenterte til Språkrådets innspill at Kongen i statsråd vedtok Nannestad kapellangård som navn på naturreservatet da det ble vernet i 2010.

Statsforvalteren har etter de leverte sin tilråding hatt dialog med Språkrådet. Prestegarden står som prioritert form i SSR og anbefales som navn fra Språkrådet. Statsforvalteren tilrår derfor å endre navnet til *Prestegarden*.

Tilråding om utvidelse ble sendt Miljødirektoratet i august 2022. I etterkant har en grunneier ønsket sin eiendom gnr.61 bnr. 1 tatt ut av forslaget. Statsforvalteren har derfor sendt ny tilråding uten dette arealet. Det er ikke gjort andre endringer. Grensen er lagt ca. 5-6 meter fra vegkant i syd (3 meter fra eiendomsgrense), og følger ellers vannkant langs Leira, eiendomsgrenser eller jordekant.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet viser til innspill fra Språkrådet med anbefaling om å bruke navnet Prestegarden på området. Statsforvalteren har tatt dette til etterretning og bedt om at dette blir endret etter at tilrådingen ble sendt.

Området grenser til dyrket mark, noe som ikke er uvanlig for skog i leirraviner i denne delen av landet. Verneforskriften har en noe videre åpning for blant annet rydding mht. landbruksdrift enn hva som er normalt å ta inn i verneforskrifter for tilsvarende områder i dag. Verneforskriften er en videreføring av vedtatt forskrift fra 2010 og er ikke tenkt å gi

noe signal om hvordan forskrifter for ravineskoger utformes. Forslått forskrift for utvidelsen av Kringler naturreservat i Nannestad samsvarer bedre med den praksisen Miljødirektoratet ønsker å ligge på per i dag. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalteren og tilrår vern av Prestegarden naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Prestegarden naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

26. Kringler naturreservat (utvidelse) i Nannestad kommune, Viken

Utvidelse 143 dekar hvorav 134 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 292 dekar.

Regjeringen vedtok i desember 2022 vern av nordre del av verneforslaget Kringler. I foredraget til kongelig resolusjon framgår at «det er behov for nærmere vurderinger av grenser og enkelte vernebestemmelser i det sørlige delområdet. Vern av det sørlige delområdet utsettes derfor, slik at dette foreslåtte vernevedtaket kun vil omfatte det nordlige delområdet». Statsforvalteren har ut fra dette og dialog med Miljødirektoratet gjort en ny vurdering av forholdet mellom verneforslaget og landbruksinteresser.

Inngrep: Området krysses av 22 kV-linje.

Hovedsynspunkter i høringen (gjelder både nordlig og sørlig delområde)

NVE viser til at det går flere 22 kV-linjer eid av Elvia gjennom og nært til området. Det bes om å presisere i verneforskriften § 4 e at standardbestemmelser gjelder for energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet. Det mangler generelle unntak fra ferdselsbestemmelsen § 6 for ferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Dette er en del av standardbestemmelsene og det bes om at dette tas inn.

Nannestad kommune ser positivt på verneforslaget, men ber Statsforvalteren vurdere grenseendring i nord og i sør på det søndre området Sør-Kringler. Dette for å ivareta begge sider av bekkedragene som går her. Grensene bør følge grensene for ravinedal naturtypen BN 00088501 Kringler. Det vil være ett noe merkelig signal om grensene går i bekkene uten at begge sider av kantsonene og hele ravinedalen tas med. Nannestad kommune ser også positivt på at det nordre området Skjennum er tatt med inn i vernet. Det stilles spørsmål ved om det ikke er mulig å binde områdene (Sør-Kringler og Skjennum) sammen. Ravinedalene naturtypene BN 00088501 Kringler og BN00093526 Nordre Kringler-Skjennum går over i hverandre, så her er det verneverdier mellom de foreslåtte områdene som tilsier at disse burde henge sammen.

Forsvarsbygg finner at Forsvarets interesser er tilstrekkelig ivaretatt i de foreslåtte verneforskriftene og har ingen ytterligere bemerkning til verneforslagene.

DMF svarte på varsel om oppstart, og vurderte da at området ikke berøre de interesser DMF ivaretar. Det er ikke kommet nye registreringer av mineralske ressurser eller bergrettigheter siden disse uttalelsene, og DMF har dermed ikke merknader til høringen.

Norsk Orientering viser til Norsk Friluftslivs brev til Miljødirektoratet med forslag til endringer i forskriftsmal for naturreservater. Inntil verneprosess og forskriftsmal er justert i henhold til disse anbefalingene, ber Norsk Orientering om at alle verneprosesser stoppes.

Statsforvalteren viser til at som det går frem av Statsforvalterens tidligere tilråding, var det arealer klassifisert som innmarksbeite (jf. AR5) inkludert i verneforslaget i sørvest. Verneforslaget grenser også til fulldyrka jord. I ettertid så Statsforvalteren at det var behov for enkelte endringer i forslaget av hensyn til landbruksdrift i området, både når det gjaldt grenser og forskriftsbestemmelser. Det er en viktig målsetning å holde dyrket jord i hevd. *Forholdet til fulldyrket mark:* I tidligere forslag var det inkludert noen små arealer med fulldyrka jord, pga. unøyaktigheter i grensen. Dette er rettet opp i justert forslag, ved at alt som er klassifisert som fulldyrka jord i FKB AR5 er lagt utenfor. En del av grensen blir dermed liggende langs kanten av fulldyrka jord. Grense langs dyrka marka kan gi utfordringer for driften. Der fulldyrka jord ligger nord og øst for reservatet, kan det gi omfattende skyggevirksomhet. Greiner og annen vegetasjon som henger ut over den fulldyrka jorda kan også vanskeliggjøre maskinell drift. I endringstilrådingen av oktober 2022 ble det foreslått bestemmelser for å ut fra landbruksinteressene hensynta forholdene knyttet til skyggevirksomhet og maskinell drift.

Forholdet til innmarksbeite: I tidligere forslag var areal klassifisert som innmarksbeite jf. AR5 inkludert i avgrensingen. Arealene med innmarksbeite var i utgangspunktet inkludert av arronderingsmessige hensyn og for bevaring av leirravinen som landform (sårbar naturtype, VU). Arealene er delvis i ferd med å gro igjen. For landbruksinteressene er det viktig å kunne rydde og holde arealene oppe, både nå og i fremtiden. I endringstilrådingen ble dette søkt løst gjennom egne bestemmelser.

Ved høringen og tidligere tilråding, var areal klassifisert som innmarksbeite (jf. AR5) inkludert i avgrensingen. Dette var i utgangspunktet gjort av arronderingsmessige hensyn og for bevaring av leirravinen som landform (sårbar naturtype, VU). Arealer med innmarksbeite er nå tatt ut av hensyn til landbruksinteressene. En buffer med flater flommarksareal langs Leira inngår fortsatt i verneforslaget.

Standard formuleringer knyttet til kraftledninger mv. er tatt inn i forskriften. Statsforvalteren forholder seg til Miljødirektoratets gjeldende forskriftsmal for verneområder, og kan ikke på generelt grunnlag stanse alle prosesser. Statsforvalteren kjenner heller ikke til orienteringsinteresser i Kringler.

Det er gjort endringer i forskriften etter høringen og tidligere tilråding av hensyn til driften av den fulldyrka jorda som grenser til verneforslaget. Med unntak av en buffer langs Leira med flater flommarksareal, er innmarksbeitene grenset ut av verneforslaget. Det er dermed heller ikke behov for at forskriften åpner for vegetasjonsrydding for å opprettholde disse. Bestemmelsen som omhandler og angir sone som kan ryddes for trær og greiner som utgjør et alvorlig skyggeproblem på fulldyrket jord, er også justert. Nytt punkt i § 4 er:

- *g: Fjerning av vegetasjon og greiner langs eksisterende jordekanter som hindrer maskinell drift av fulldyrket jord.*
- *h: Fjerning av trær og greiner i en sone på 5 meter fra jordekantens beliggenhet på vernetidspunktet, dersom trærne og greinene utgjør et alvorlig skyggeproblem for fulldyrket jord. Felt virke skal bli liggende som dødved i reservatet.*

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet viser til at det i etterkant av Statsforvalterens opprinnelige tilråding ble sett behov for enkelte endringer i forslaget av hensyn til landbruksdrift i området. Statsforvalteren sendte endringstilråding i oktober 2022 hvor det derfor anbefalt justeringer av forslaget. I sluttbehandling av verneforslaget skriver Klima- og miljødepartementet i foredraget til kongelig resolusjon at «*det er behov for nærmere vurderinger av grenser og*

enkelte vernebestemmelser i det sørlige delområdet. Vern av det sørlige delområdet utsettes derfor, slik at dette foreslåtte vernevedtaket kun vil omfatte det nordlige delområdet». Statsforvalteren har med utgangspunkt i dette og i dialog med Miljødirektoratet gjort en ny vurdering av forholdet mellom verneforslag og landbruksinteresser. I samråd med Statsforvalterens landbruksavdeling, er det nå utarbeidet et revidert verneforslag. Endringene er så pass vesentlige at de krever ny tilråding av det sørlige delområdet. Direktoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Kringler naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Kringler naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

27. Vassfaret naturreservat (utvidelse) i Flå og Nesbyen kommuner i Viken fylke og Sør-Aurdal kommune i Innlandet fylke

Utvidelse 21 419 dekar hvorav 8839 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 29 411 dekar.

Inngrep: Bilveger og traktorveger, noen setre, buer og eldre hytter.

Boplassen Olsonheimen ligger i dagens Bringgen naturreservat. I verneforslaget foreslås et areal rundt Olsonheimen tatt ut av reservatet og vernet som en del av Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde. Disse arealene skal kunne skjottes som kulturlandskap.

Hovedsynspunkter i høringen

Riksantikvaren viser til uttalelser fra kulturmiljøforvaltningen i fylkeskommunen og behandler ikke saken.

DMF kan ikke se at det foreslåtte verneområdet kommer i konflikt med registrerte mineralske ressurser, bergrettigheter, gamle gruver, aktive uttaksområder eller andre mineralske interesser, og har derfor ingen merknader til forslaget.

Forsvarsbygg registrerer at de generelle unntakene fra ferdselsbestemmelsene inkluderer hensynet til militær operativ virksomhet og avgang og landing med Forsvarets luftfartøy, og de har ingen ytterligere merknader til verneforslaget.

NVE uttaler at så langt de kjenner til er det ingen energi- og vassdragsinteresser i området. De gjør oppmerksom på at Hallingdal Kraftnett AS og Kraftriktet AS har områdekonsesjon innenfor verneforslaget, og at Kraftriktet AS ikke er på adresselista for høringen. NVE kjenner ingen planer knyttet til nettanlegg i området, men de har ikke full oversikt over nettkomponenter og -planer for distribusjonsnett. De forventer at nettselskapene uttaler seg om eventuelle konflikter med eksisterende og fremtidige nettplaner.

Innlandet fylkeskommune stiller seg positiv til naturreservat som verneform for å sikre biologisk mangfold, men samtidig ikke være til hinder for utøvelse av tradisjonell jakt, fiske og friluftsliv. De foreslår at bestemmelsen om nødvendig uttransport av felt vilt endres til også å inkludere villsvin og øvrige store rovdyr. Dette for å være tilrettelagt for eventuelt fremtidig behov for effektiv jaktutøvelse eller skadefelling.

Viken fylkeskommune påpeker at mesteparten av det foreslåtte naturreservatet i Flå kommune er kartlagt som svært viktig friluftsområde, og det er derfor viktig at det ikke gjøres unødvendige innskrenkninger i allemannsretten. Muligheten til å lage bål er viktig, og det er positivt at det foreslås tillatt. Det er også viktig at verneforskriften tillater rydding og vedlikehold av eksisterende stier og skiløyper samt skilting og merking av disse, og at det kan være mulig å få dispensasjon til å etablere nye stier. I forslaget til verneforskrift er det som hovedregel kun tillatt å sykle på eksisterende veger (§ 5b). Stisykling er en

populær friluftslivsaktivitet, og fylkeskommunen ber derfor om at det vurderes om stisykling vil være til hinder for å innfri formålet med vernet, eller om det kan tillates stisykling i tråd med friluftslovens bestemmelser.

Foreslått naturreservat ligger innenfor et område registrert som kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse (KULA Vassfaret). Fylkeskommunen kan ikke se at høringsforslaget er i motstrid til de interesser fylkeskommunen skal ivareta i forbindelse med KULA-området. Fordi de ikke har fullstendig oversikt over tilstanden for eventuelle verneverdige bygninger innenfor forskriftens virkeområde på vernetidspunktet, ber de likevel om at det tas inn i § 4 at vernebestemmelsene i § 3 annet ledd ikke er til hinder for tilbakeføring av verneverdige bygninger på dokumentert grunnlag.

Det er ikke kjent automatisk fredete kulturminner fra forhistorisk tid og middelalder innenfor reservatforslaget. Dette skyldes trolig for en stor del at det er foretatt få eller ingen arkeologiske registreringer innenfor området. Imidlertid er det funnet en flintflekke fra steinalder ved stranden i nordvestre del av vannet Strøen og to boplasser med steinalderfunn ved sørøstenden av vannet. Dette viser at det er potensiale for liknende funn også ved Trytetjern og ved vestenden av vannet Nevlingen. Det er også sannsynlig at det fins spor etter fangst og fiske, samt jernutvinning fra jernalder og middelalder i områdene. Slike kulturminner kan f.eks. dukke opp ved rotvelt, endringer av bekkeløp, ved flom eller ved vedlikehold av bygninger, veger mm. De ber derfor om at det legges inn i verneforskriften for Vassfaret at ved funn av gjenstander og kulturminner fra forhistorisk tid eller middelalder må kulturminnevernet i fylkeskommunen kontaktes, jf. kulturminneloven § 8. BirdLife Norge avdeling Oppland påpeker at i ornitologisk sammenheng har Vassfaret betydelige kvaliteter som leveområde for arter knyttet til eldre barskog, og eksempelvis hønehauk (VU), granmeis (VU), tretåspett (NT), storfugl, lavskrike og spurveugle. I et framtidig naturreservat vil andelen av gammelskog gradvis øke og ytterligere styrke disse kvalitetene. Flere av de store vatna som ligger på rad og rekke i Vassfardalen inngår i verneforslaget, og disse er viktige som hekke- og matletingsområder for vannfuglarter som storlom, sangsvane, strandsnipe, siland og kvinand. I tillegg har flere arealkrevende og sårbare rovfuglarter viktige jakt- og hekkeområder i Vassfaret, og det foreslåtte naturreservatet representerer sentrale deler av disse leveområdene. Da Vassfaret er mye brukt som tur- og friluftsområde, støtter de forslaget om forbud mot større arrangement og teltleirer av hensyn til bl.a. sårbart fugleliv. Også det foreslåtte forbudet mot oppkjøring av faste skiløyper er viktig, da slike løyper gjerne bidrar til økt ferdsel i den sårbare etableringsfasen på sein vinter/tidlig vår. Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde har betydelige arealer som kan brukes til denne typen aktiviteter, men også her er det behov for konkrete sårbarhetsvurderinger knyttet til rovfugl. De ber derfor om at det utarbeides en helhetlig sårbarhetsvurdering for verneområdene i Vassfaret og Vidalen, der hensynet til sårbart fugleliv vektlegges spesielt. Man påpeker behovet for ytterligere utvidelse av det foreslåtte naturreservatet. Av stor verdi er utvidelse som innlemmer Nevlingkollen naturreservat og Aurdalsæterberga naturreservat i det foreslåtte Vassfaret naturreservat. En slik utvidelse vil bidra til sterkere sikring av viktige leveområder for truede og arealkrevende fuglearter. På motsatt side av vassdraget er det også betydelige arealer med naturskognær barskog som kan knyttes sammen med nåværende verneforslag. Dette omfatter bl.a. de små naturreservatene og den fjellnære barskogen øverst i lia på sørsida av Nevlingen og Aurdalsfjorden. På sørsida av Aurdalsfjorden finnes også kompakt og gammel granskog som dekker hele høydegradienten fra hovedvassdraget og opp til tregrensa. Vassfarfjellet løypelag ønsker å kunne fortsette å kjøre skiløype i en liten del av området.

To personer skriver at de fram til 2014 var deleiere i tre skogsameier i nordre del av Vassfaret. Deler av dette arealet ligger innenfor verneforslaget. Sameiene ble oppløst 2014 gjennom en sak for jordskifteretten. Raskt etter dette tilbød den tredje sameieren areal til vern som naturreservat. Innsenderne er kritiske til at de ikke fikk informasjon om hverken verneplanen eller den naturfaglige kartleggingen. De ble heller ikke invitert til grunneiermøte om verneplanen i 2013. De mener delings-saken i jordskifteretten ville blitt annerledes dersom de hadde vært klar over planene for omgjøring til naturreservat. De har fått tilgang til brev om verneplanen fra 2013 og 2014 og ber om forklaring om hva som skjedde med verneplanen særlig i tiden februar-september 2014. De var deleiere i eiendommen gbnr. 78/4 fram til februar 2014, og deler av den eiendommen er tatt inn i naturfaglig rapport som kom i mai 2014. De ber om dokumentasjon på kontakten som var med grunneierne, hvem som kom med forslag om utredning av areal på denne eiendommen og kopi av aksept for naturfaglig kartlegging og rapport. På grunn av de kritikkverdige forhold de mener saken har ber de om en utførlig utredning rundt hele verneprosessen, og de velger også å sende saken til sivilombudet.

Statsforvalterens kommentarer

Statsforvalteren har ettersendt høringsforslaget til Kraftriket AS og gitt dem mulighet for å komme med uttalelse.

Statsforvalterne merker seg innspillene om sårbarhetsvurdering og mener dette bør inn i det kommende arbeidet med forvaltningsplan. Når det gjelder mulige utvidelse er Statsforvalteren enig i at ytterligere utvidelse av reservatet er ønskelig. Dette er også noe det er jobbet for gjennom verneprosessen. Det forutsetter imidlertid at man får tilbud om vern fra grunneierne. Statsforvalteren ser flere arealer i landskapsvernområdene i Vassfaret har kvaliteter som kvalifiserer for vern som naturreservat, og vil fortsette dette arbeidet innenfor rammen av frivillig vern.

Stisykling

Et viktig formål med vernet er å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand. Dette området har en lang tradisjon for et enkelt og naturtilpasset friluftsliv uten sterk tilrettelegging, og Statsforvalteren mener det er verdifullt at et slikt preg bevares innenfor naturreservatet. Sykling på stier kan gi uønsket slitasje og det blir ofte behov for tiltak og tilrettelegging, noe Statsforvalteren ønsker å holde på et begrenset nivå. Vassfaret er også leveområde for flere arter som er avhengig av intakte arealer med lite forstyrrelse, særlig sårbare rovfugler. Det er flere skogsbilveger i Vassfaret der sykling kan foregå, samt på stier utenfor reservatet, så Statsforvalteren mener det fortsatt vil være gode muligheter for sykling. Høringsforslaget åpner for at det kan gis tillatelse til sykling og riding på stier i spesielle tilfeller. Det kan da gjøres en konkret vurdering ut ifra omfang og lokalisering, og Statsforvalteren tilrår derfor ingen endringer i forskriften på dette punktet.

Verneverdige bygninger

Statsforvalteren antar at det gjelder restaurering eller istandsetting av bygninger som går ut over vanlig vedlikehold. I dagens Indre Vassfaret landskapsvernområde kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til gjenoppbygging av gamle husvære. Den foreslåtte verneforskriften for Vassfaret naturreservat åpner for vanlig vedlikehold av eksisterende bygninger, og det kan gis tillatelse til gjenoppføring av bygninger som er blitt ødelagt ved brann eller naturskade, men det er ikke åpnet for oppsetting av bygninger som ikke står der

ved vernetidspunktet. Dette vil også være i strid med formålet med vernet, som er å bevare et mest mulig urørt preg. Statsforvalteren gjør imidlertid oppmerksom på at § 7 bokstav b i utkast til verneforskrift gir hjemmel til å istandsette, dvs. også til en viss grad tilbakeføre, kulturminner. Dersom bygninger kan anses som verneverdige kulturminner gir altså verneforskriften, innenfor visse rammer, rom for tilbakeføring av eksisterende bygninger etter søknad. Statsforvalteren mener derfor det ikke er aktuelt å ta inn en slik paragraf i forskriften som foreslått av fylkeskommunen. Kulturminner og kulturhistorie er viktig i hele Vassfaret, og det er tradisjon for å ta kontakt med kulturminnemyndighetene i alle saker som angår kulturminner innenfor verneområdene. Kulturminneloven vil gjelde også innenfor et fremtidig naturreservat, og kulturminnene vil derfor være ivaretatt på en god måte også når verneformen endres fra landskapsvernområde til naturreservat. I et naturreservat kan imidlertid ikke kulturminnene være en del av verneformålet, og kan derfor ikke tas inn den foreslåtte bestemmelsen i forskriften.

Eierne av Olsonheimen opplever at skjøtsel og vedlikehold av boplassen er vanskelig fordi det ikke er veg fram til plassen. De har derfor i verneprosessen stilt krav om å få en kjørbare adkomst til stedet. Hensikten er å komme inn med traktor eller gravemaskin i forbindelse med nødvendig arbeid på bygningene og rundt disse der bekken til tider tar nye løp helt inn til bygningene. Videre ønsker de å kunne bruke ATV for frakt av utstyr og materialer. Statsforvalterne og Miljødirektoratet har i forhandlingene med eierne åpnet for at det kan opparbeides en trase inn til Olsonheimen som skal ha preg av å være en forsterket sti med bredde inntil 1,3 meter som også kan benyttes til enkelte turer med ATV. Traseen skal opparbeides med gravemaskin, og det vil være nødvendig å flytte enkelte steiner og fjerne mindre trær. Det vurderes å ikke være behov for å hogge større trær. Det er lite behov for skjæring/fylling, og traseen skal ikke gruses. Bekkekantene kan jevnes slik at ATV kan krysse bekken uten bru, og eventuell bru over bekken skal kun være dimensjonert for gående. Den samme traseen skal også kunne tilrettelegges slik at den kan benyttes med traktor eller gravemaskin i forbindelse med spesielle tyngre arbeider på plassen slik som restaurering av bygningene. Det vil sannsynligvis være svært begrenset behov og gå mange år mellom hver gang dette er aktuelt. Denne ekstra bredden tilbakeføres og får gro igjen naturlig etter bruk slik at permanent bredde kun er ca. 1,3 meter. Motorferdsel på traseen vil være søknadspliktig. Det kan gis tillatelse til bruk av snøskuter eller ATV for frakt av ved, materialer og utstyr til Olsonheimen, ikke persontransport.

Veger

Veger, inkludert opparbeidete snuplasser og parkeringsplasser kan vedlikeholdes i henhold til standard på vernetidspunktet. Motorferdsel er generelt forbudt, med noen unntak som er listet opp i verneforskriften. Det foreslås at motorferdsel på bilvegene skal være tillatt i forbindelse med bruk og tilsyn av eiendommer, hytter og boplasser samt dam ved Øvre Grunntjern. Den innerste delen av vegen inn mot Olsonheimen i Flå kommune er omsøkt og bygd som traktorveg, men den har standard som en enkel bilveg. Denne delen foreslås i verneplanen definert som bilveg. Vegen inn mot Øvre Grunntjern er stengt med bom ved grensa til Indre Vassfaret landskapsvernområde. Vegen fra Flå som kommer ned ved Nevlingen er stengt med bom litt innenfor grensa til Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde. Det bør fortsatt være bommer på disse to stedene slik at det blir begrenset motorferdsel og lettere å føre kontroll med den motoriserte ferdselen på vegene. Eksisterende traktorveger er avmerket på vernekartet, og de kan vedlikeholdes i henhold til standard på vernetidspunktet. Det foreslås at motorferdsel på traktorvegene skal være tillatt

i forbindelse med uttransport av felt elg og hjort. Landing og start med Forsvarets luftfartøy er generelt tillatt i verneforslaget, men det gjelder altså kun for forsvarsaktivitet.

Friluftsliv

I det eksisterende Bringen naturreservat og Indre Vassfaret landskapsvernområde er organisert friluftsliv forbudt, men forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til dette. I forslaget til revidert forskrift er denne bestemmelsen endret til at bruk av naturreservatet til teltleirer og andre større arrangementer er forbudt. På dette punktet har forvaltningen av verneområder generelt endret seg, og det er nå større vekt på at verneområdene skal kunne benyttes til friluftsliv og gode naturopplevelser. Praksis nå er at arrangementer med færre enn cirka 30 deltakere (en skoleklasse) kan skje uten særskilt søknad, mens større arrangementer trenger tillatelse. Dersom et arrangement vurderes til å ikke være til skade for verneverdiene, vil det normalt bli tillatt. Uorganisert teltslaging er tillatt, men det er forbud mot teltleirer. Noe av bakgrunnen for dette er et sårbart fugleliv. Teltleirer har så langt ikke vært et problem i Vassfaret, men området har potensiale til å få en del besøk og slitasje på de mest attraktive plassene langs vassdraget. Ved å skjerme naturreservatet kan slike leirer kanaliseres til Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde. I den foreslåtte forskriften er det generelt tillatt å rydde eksisterende stier og skiløype i reservatet. Det kan også gis tillatelse til å etablere nye stier. Det er et ønske å beholde et preg av villmark med begrenset motorferdsel og tilrettelegging i naturreservatet, og derfor åpnes det ikke i forskriften for å etablere nye skiløyper. På bilveger og traktorveger er bruk av sykkel og hest og kjerre og riding tillatt. Det foregår noe sykling på stier i området, og enkelte steder er det problemer med slitasje i stiene. Statsforvalteren ser at det kan være en interesse for å sykle på stier i Vassfaret for å få en rundtur, men ønsker imidlertid å beholde et mest mulig uberørt preg, og åpner derfor ikke for sykling på stier i naturreservatet. Det er mange muligheter for sykling på skogsbilveger samt på stier utenfor naturreservatene. I forskriften § 7 er det tatt inn en mulighet for å få tillatelse til å ri eller sykle på stier etter søknad. Det nordvestligste arealet rundt Strøslifjellet er registrert i Naturbase som del av et større svært viktig friluftsområde med verdi som et stort turområde uten tilrettelegging.

Jordskiftesak

Statsforvalteren er kjent med den nevnte jordskiftesaken for Valdres jordskifterett som ble avsluttet i 2014. Hovedtrekkene i saksgangen i denne verneprosessen framgår av kapittelet om saksgang i Statsforvalterens tilråding i vernesaken. Tilbudet som ble mottatt av Fylkesmannen i Oppland i august 2011 omfattet søndre del av Indre Vassfaret landskapsvernområde, og ingen av de eiendommene som var gjenstand for ovennevnte jordskiftesak. Dette arealet ble naturfaglig kartlagt i 2013. I mars 2014, før rapporten foreslå, fikk Fylkesmannen i Oppland og Viken Skog beskjed fra kartleggerne om at det fantes tilgrensende arealer med viktige naturverdier, og med spørsmål om de var interessert i å få disse inkludert i rapporten. Kartlegger hadde tilstrekkelige data fra feltsesongen 2013 og naturfaglige data fra kontakt med oppsyn og forvaltning til å kunne rapportere også fra disse områdene. Fylkesmannen i Oppland bekreftet at dette var interessant. I tråd med hvordan frivillig vern-ordningen fungerer, var det Viken Skog som undersøkte med skogeierne om de aksepterte at disse arealene ble inkludert i rapporten. Viken Skog bekreftet overfor kartleggerne og Fylkesmannen at de hadde fått aksept fra skogeierne, og at området for rapportering kunne utvides. Denne aksepten ble gitt muntlig. Utvidelsen omfatter øvre del av eiendommen 78/4. I juni 2015 kom det et nytt tilbud om frivillig vern.

Dette omfattet blant annet resten av eiendommen gnr./bnr. 78/4 i Sør-Aurdal. Denne eiendommen var en del av nevnte jordskiftesak. Ut over dette har Statsforvalteren ingen spesiell informasjon om verneprosessen fra 2011 til 2015 i arkivet, og da heller ikke for perioden februar til september 2014. Mye av informasjonsutvekslingen i verneprosessen har her, som i tilsvarende verneprosesser ellers, gått mellom grunneierne og deres skogeierandelslag/Viken Skog SA som bistår grunneierne i slike saker. Den aktuelle jordskiftesaken er dessuten et privatrettslig forhold som ikke har betydning for saken om frivillig vern av skog i Vassfaret.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Vassfaret* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Det er gjort følgende grenseendringer etter høring som følge av forhandlinger med skogeierne:

- Ved Trytetjern, gbnr. 39/17 og 39/31 i Nesbyen: Høringsforslaget omfattet en seter og en gjennomgående bilveg samt noen traktorveger, og dette arealet er trukket ut av verneforslaget av skogeierne. Arealet omfattet skog uten spesielle naturverdier registrert, blant annet en del yngre skog.
- Ved Fjellsetra, gbnr. 84/6 i Sør-Aurdal: I høringsutkastet var et areal rundt Fjellsetra trukket ut av verneforslaget slik at det ble et «hull» i naturreservatet. Nå har skogeierne trukket ut ytterligere areal med hovedsakelig fjell og glissen fjellskog langs den foreslåtte vernegrensa.
- Ved Vassfarplassen, gbnr. 84/6 i Sør-Aurdal er det gjort en mindre justering slik at nederste del av stien mellom Vassfarplassen og Fjellsetra ligger utenfor reservatet.
- Ved Strøsdammen gbnr. 76/3 i Sør-Aurdal var en liten flik av landskapsvern-området ikke tatt med i høringsforslaget. Her foreslås det at naturreservatet utvides med litt mer skogareal, men at demning, bru, veg og parkeringsplass fortsatt blir liggende i landskapsvernområdet.

Det er i tillegg gjort noen helt små grensejusteringer.

Verneforskrift

I naturreservater er det et mål å holde motorferdselen på et minimum. Verneforskriften åpner derfor normalt kun for motorferdsel som er helt nødvendig og som har nytteformål. Statsforvalteren ser at det kan være behov for å inkludere villsvin i forskriften for Vassfaret. Det er sannsynlig at villsvin vil komme hit i fremtiden, og uttransport vil være vanskelig uten motorisert kjøretøy. Uttransport av bjørn er med høringsforslaget til forskrift, men man ser ikke at det er tilsvarende behov for andre større rovdyr.

Dagens skiløypetrase går så vidt inn i foreslått naturreservat, og det er tatt høyde for at dette kan videreføres ved at det er generelt tillatt å vedlikeholde skiløypa, og at det kan gis tillatelse til motorferdsel for oppkjøring av skiløype.

Det er gjort enkelte endringer i forslag til verneforskrift etter høringen, som følge av høringsinnspill og forhandlinger med skogeierne. Statsforvalteren har vurdert at disse er lite problematiske av hensyn til verneverdiene.

- Flere skogeiere har båt liggende ved vann i området, og de ønsker mulighet for å bygge enkle skjul for båtene. Statsforvalterne tilrår at dette tas inn som et søknadspliktig tiltak.

- Mulighet for midlertidig opplag av masser for vedlikehold av veger. I og med at det ikke vil være tillatt å ta ut grus innenfor naturreservatet til vedlikehold av vegene, kan det bli behov for midlertidig opplag av slike masser ved vedlikeholdsarbeid. Statsforvalterne tilrår at dette tas inn som et søknadspliktig tiltak.
- Enkelte skogeiere ønsker mulighet for å kjøre ut felt storvilt med annet kjøretøy enn lett terrenggående beltekjøretøy. Dette er åpnet for tilsvarende i flere andre naturreservater, og Statsforvalteren tilrår at det tas inn som et søknadspliktig tiltak.
- På en lang strekning på gbnr. 32/1 i Nesbyen kommune er vernegrensa lagt langs en skogsbilveg, 5 meter fra vegkant. Dette sikrer at vanlig vedlikehold ikke kommer i konflikt med vernet. I spesielle tilfeller kan det imidlertid bli behov for tiltak ut over 5 meter for å holde vegen i tilfredsstillende stand i henhold til dagens vegklasse. Statsforvalterne tar inn dette som et søknadspliktig tiltak.
- Eierne av Olsonheimen ønsker mulighet for å transportere ut tømmer som blir hogd på arealet rundt boplassen som foreslås omgjort til landskapsvernområde. I forbindelse med restaurering av plassen vil eierne åpne opp rundt husene, og større virke bør kunne fraktes ut. Statsforvalterne ser at det kan være et behov for slik transport, men at det vil være av begrenset omfang. Statsforvalteren legger til grunn at det vil være tilstrekkelig med traktor og henger eller lignende, og forutsetter at et slikt arbeid samordnes med andre restaureringstiltak på plassen. Dette for å unngå terrengskader i skogen og ved kryssing av bekken. Statsforvalteren tilrår å ta uttransport av tømmer inn som et søknadspliktig tiltak i § 7.

Forskriftens § 6 b, c og d omhandler transport av felt vilt. Her er villsvin tatt inn i tillegg til elg, hjort og bjørn. Nye bokstaver i § 7

o: Oppsetting av båtskjul

r: Midlertidig opplag av tilkjørte masser for vedlikehold av veier.

s: Nødvendige tiltak innenfor naturreservatet for vedlikehold av tilgrensende veier.

u: Nødvendig uttransport av felt elg, hjort, villsvin og bjørn med annet kjøretøy enn lett terrenggående beltekjøretøy som nevnt i § 6 annet ledd bokstav b.

v: Motorferdsel for uttransport av tømmer fra landskapsvernområdet rundt Olsonheimen til bilvei.

w: Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 7 n og o.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Vassfaret naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Vassfaret naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Felles omtale for område nr. 28-39 i Innlandet

Generelle høringsuttalelser er gjengitt og kommentert her, mens områdespesifikke uttalelser er gjengitt og kommentert under hvert område.

Generelle hovedsynspunkter i høringen

Bane NOR SF har gått igjennom høringsdokumentet og har ingen merknader.

NVE har sett gjennom høringsforslaget for de foreslåtte verneområdene med tanke på energi- og vassdragsinteresser som eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg,

vannkraftverk, hydrologiske målestasjoner m.m. NVE gjør videre oppmerksom på at Elvia AS, Vevig AS, Sør Aurdal Energi AS, Glitre Energi Nett AS og Etna Nett AS har områdekonsesjon i de ulike verneforslagene. Så langt NVE kjenner til er det ingen energi- og vassdragsinteresser i områdene Turrind, Liberget, og Bjønndalen, og Kompåsmyra. Så langt NVE kjenner til er det nettanlegg i områdene Breie, Eriksrud, Høkleberget, Viertjenna/Rotnedalen og Korpekløvet. I områdene Kjøremslia og Åneslia ligger nettanlegg nært foreslått vernegrense. De foreslåtte verneområdene Høkleberget og Ånes ligger nært/grenser til reguleringsmagasinet Randsfjorden.

Elvia AS skriver at ut fra det de kan se er deres interesser ivaretatt for deres elnett i og nær verneforslagene. De har dermed ingen øvrige kommentarer til høringsutkastet.

Hafslund E-CO Vannkraft skriver at ingen av områdene berører Hafslund Eco Vannkraft AS sine kraftverksinteresser, og de har derfor ingen innvendinger.

DMF har nevnt området Kjøremslia spesielt, men har ingen merknader til øvrige forslag.

Statens vegvesen har kun merknader til utvidelse av Eriksrud naturreservat.

Birdlife Norge avd. Oppland støtter forslaget, og anser verneverdiene i de respektive områdene som godt dokumentert. Flere av de framlagte verneområdene innehar hekkelokaliteter for sårbare rovfuglarter. De ber om at det i framtidig forvaltning av verneområdene tas tilstrekkelig hensyn til disse artene. Eventuell tilrettelegging for friluftsliv/ferdsel må gjøres på en slik måte at hekkelokaliteter ikke utsettes for forstyrrelser i etableringsfasen og hekkesesongen forøvrig. Flere rovfuglarter er spesielt sårbare i etableringsfasen på ettervinter/ tidlig vår. I ornitologisk sammenheng er det viktig å sikre større sammenhengende skogområder. Flere skoglevende fuglearter har store arealkrav, og storområder (> 10km²) er spesielt viktige for disse artene. Det framlagte høringsforslaget inneholder slike områder og Birdlife Oppland ser svært positivt på dette.

Statsforvalterens generelle kommentarer

Statsforvalteren har sendt høringen til Elvia AS, Vevig AS, Sør-Aurdal Energi AS, Glitre Energi Nett AS og Vokks Nett AS (Etna Nett AS). Der hvor det er kraftlinjer i eller inntil foreslått verneområde er standard bestemmelser for vedlikehold mv. tatt inn i forskriften. Det er i de verneforslagene der det er kjente forekomster av sårbare, hekkende rovfugl tatt inn en bestemmelse i verneforskriften om forbud mot teltleirer i tillegg til større arrangementer. Dette er kommentert under hvert enkelt område.

28. Korpekløvet naturreservat i Sør-Aurdal kommune, Innlandet

Areal 342 dekar hvorav 173 dekar produktiv skog.

Inngrep: En 22 kV kraftlinje, traktorveger, brønn og vannledning.

Statsforvalteren viser til at navnet *Korpekløvet/Korpeklyvet/Korpeklovet* er del av en pågående navnesak. Inntil Kartverket har fattet vedtak i saken opprettholdes navnet Korpekløvet.

Verneforslaget grenser til fylkesveg 243. Det er tatt inn bestemmelser som hjemler tiltak mot ras og skred, rydding av vegetasjon som utgjør en sikkerhetsrisiko langs vegen og nødvendige tiltak innenfor verneområdet for vedlikehold av denne.

Det hekker en art i området som er svært sårbar for forstyrrelser. Det er derfor i verneforskriften § 3 bokstav d satt et forbud mot teltleirer.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Korpekløvet naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at det i formålsbestemmelsen framgår at det i området stedvis er en del læger og gadd, som betyr liggende og stående døde trær. KLD slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Korpekløvet naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

29. Breie naturreservat (utvidelse) i Etnedal kommune, Innlandet

Utvidelse 303 dekar hvorav 145 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 2953 dekar.

Inngrep: 22 kV distribusjonsnett går inn i den foreslåtte utvidelsen. En gammel traktorveg/skiløype krysser området fra øst-vest. Fjellstølmyre er berørt av eldre grøfter.

Hovedsynspunkter i høringen

Etnedal kommune uttaler at utvidelsen ikke vil være i konflikt med skogbruket på omkringliggende arealer. De ønsker at eksisterende skiløyper skal kunne vedlikeholdes, også med fremtidens krav til utforming av skiløyper. De ønsker at det tas inn mulighet for å legge om skiløypetraséene i § 7 i verneforskriften. Foreslått utvidelse av reservatet strekker seg inn på en hyttetomt som er regulert til fritidsbebyggelse. Kommunen ønsker at vernegrensa justeres inntil hyttetomten, slik at det ikke blir et sterkt vern inne i det regulerte området for fritidsbebyggelse. Siden verneområdet vil ligge mellom to hyttefelt og i et område som er klassifisert som et svært viktig friluftsområde, er det viktig at verneforskriften åpner for at det kan gis tillatelse til enkel tilrettelegging for friluftslivet. Kommunen ønsker en presisering av hva denne bestemmelsen betyr. Kommunen stiller spørsmål til om det er fornuftig å verne områder med lav mangeloppfyllelse fremfor andre områder med høyere verneverdier når det er så lite midler tilgjengelig for skogvern. En privatperson ønsker at det tas inn muligheter for å lage nye skiløypetraséer i verneområdet, jf. kart vedlagt uttalelsen.

Statsforvalteren viser til at etter det de har fått opplyst, går det én skiløype gjennom eksisterende naturreservat som fortsetter inn i den foreslåtte utvidelsen. Denne skiløypa er det inngått avtale med grunneierne om. Innenfor forslag til utvidelse går det i tillegg en annen skiløype som det ikke er inngått avtale med grunneier i utvidelsen om. Verneforskriften for eksisterende verneområde har en bestemmelse om at det kan gis tillatelse til etablering av nye skiløyper etter søknad i tillegg til vedlikehold av eksisterende skiløype. Anleggelse av skiløyper er imidlertid også avhengig av en tillatelse fra grunneier. Grunneier i forslag til utvidelse har signalisert at han ikke ønsker flere skiløyper i dette området, og forutsatt dette i avtalen med Miljødirektoratet om frivillig vern. Det er hjemmel for motorisert ferdsel for oppkjøring av skiløyper i verneforskriften. I utkast til verneforskrift er det hjemmel for enkel tilrettelegging for friluftsliv ut over stier og skiløyper. Igjen er dette avhengig av grunneiers tillatelse. Utvidelsen av naturreservatet har ikke de høyeste naturverdiene, men det framgår av høringsdokumentet at området har tilstrekkelige verneverdier til at statsforvalteren ønsker å fremme verneforslag. Statsforvalteren har forståelse for at høringsdokumentene kan være vanskelige å sette seg inn i.

Dokumentene og selve høringsprosessen er imidlertid utformet på denne måten for å effektivisere verneprosessen for vernemyndighetene, men også for mange av høringsinstansene.

Ca. 2 dekar av forslaget ligger innenfor reguleringsplanen for Nordfjellstølen. Det er ikke hensiktsmessig at verneområdet berører regulert område, og det er ikke registrert spesielle arter eller naturtyper på arealet. Det tilrås at grensen for verneforslaget endres og legges inntil grense for denne reguleringsplan. Da berøres heller ikke hytteeiendommen 137/36. Ved en feil ble bestemmelsen om nye skiløyper ikke tatt inn i utkast til verneforskrift som gikk på høring. Denne er tatt inn i statsforvalterens tilråding til Miljødirektoratet. Dette innebærer at det er hjemmel for å kunne tillate endrede traseer og nye skiløyper. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet viser til at når det gjelder restaurering av grøfter i myr vil det bli tatt stilling til etter et ev. vernevedtak for området. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Breie naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Breie naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

30. Turrind naturreservat (utvidelse) i Nordre Land kommune, Innlandet

Utvidelse 7484 dekar hvorav 5364 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 16 814 dekar.

Inngrep: Skogsbilveger, traktorveger, noen myrer er grøftet.

Hovedsynspunkter i høringen

Etnedal kommune har uttalt seg til utvidelsen av Turrind naturreservat som grenser inn til Etnedal kommune. En eventuell utvidelse har antagelig liten påvirkning for driften av den tilgrensende skogen i Etnedal. Unntaket kan være gbnr. 121/6 hvor vegdekningen er dårlig. De gjør oppmerksom på at det blir preparert skiløype med utgangspunkt fra Etnedal som går i ei sløyfe inn i Nordre Land. Løypa går rundt vannet Langeråk/Øyangen.

Nordre Land kommune uttaler at skogvernet i deres kommune er på over 10 % og at det bør utredes bedre hvordan vernet påvirker fremtidig næringsgrunnlag for og struktur på landbrukseiendommene. Konkret for området Turrind ber kommunen om at dersom området vernes må det sees på en annen type verneforskrift der det må kunne legges til rette for blant annet friluftaktiviteter, bl.a. etablering av nye skiløyper, turruter samt hundekjøring. Eksisterende vegnett må vedlikeholdes siden dette er viktige adkomstmuligheter for bruken av området til friluftslivsaktiviteter. Kommunen ber om at økonomiske konsekvenser for naboeiendommer vurderes. Det tenkes da på konsekvensene for vegsamarbeid ved bortfall av deler av det økonomiske grunnlaget. Det må spesielt tas stilling til hvem og hvordan den vernede skogens andel i fellesanlegg skal ivaretas.

Statsforvalteren viser til at det opprinnelige tilbudet og arealet som var på oppstart var på nesten 18 000 dekar. Etter at en grunneier med eiendom som går på tvers av og omtrent midt i dette tilbudsområdet har trukket sitt tilbud er området på høring kun det som ligger nærmest eksisterende naturreservat. Dette utgjør omtrent 40 % av opprinnelig tilbud. Det har i den videre prosessen vært tvil om arealene tilhørende de fire eiendommene nord for den eiendommen som har blitt trukket, skulle være med på denne høringen. Stats-

forvalteren har foreløpig valgt å ikke gå videre med verneforslag for disse eiendommene. Dette vil kunne bli vurdere nærmere senere.

På forslag til vernekart er eksisterende bilveger og traktorveger inntegnet. Statsforvalteren ønsker å ha en gjennomgang med grunneierne for å kvalitetssikre at det er de riktige vegene som gjengis.

I utvidelsesforslaget blir det benyttet ei hundekjøringsløype som ligger på eksisterende bilveg. Etter regelverket for motorisert ferdsel i utmark, i dette tilfellet den nasjonale forskriften § 3 bokstav e, er det ikke tillatt med bruk av snøskuter med formål kun å kjøre opp hundespennløyper. Idrettslag i form av bl.a. hundekjøringslag kan imidlertid kjøre opp skiløyper for allmennheten uten å søke tillatelse etter denne bestemmelsen i den nasjonale forskriften, for så å bruke de samme løypene til hundekjøring. Dersom det ikke er snakk om skispor, med kun en løypetrase for hundekjøring, vil dette ikke være å anse som oppkjøring av skiløyper etter forskriftens § 3 bokstav e, og dette vil dermed ikke være tillatt. Kommunen har også en svært begrenset mulighet til å gi dispensasjon til slike hundekjøringsløyper etter den nasjonale forskriften § 6. I utkast til verneforskrift er det tatt inn «skiløyper» under § 7 bokstav f. Dette åpner for at det kan gis tillatelse til oppkjøring av skiløyper med snøskuter som da kan benyttes til hundekjøringsløyper.

Uttalelsen fra Nordre Land kommune samsvarer i stor grad med tidligere innspill ved oppstartsmelding for de to områdene i kommunen. Statsforvalteren hadde i tillegg et møte med Nordre Land kommune 7. 2. 2023 hvor de gikk gjennom skogvernet mer generelt, inkludert retningslinjene for det nye systematiske opplegget for avveining mellom områders verneverdier og skogbruksmessig betydning, skogvernet i kommunen og konsekvensene for eiendommer, næringsutvikling og lokalsamfunn. Kommunen viste i møtet bl.a. til hensynet til jordlova i slike saker. Dette er et mer prinsipielt spørsmål som Statsforvalteren ikke kan se er vurdert nærmere i skogvernsammenheng.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet viser til at oppdraget med avveining mellom skogvernet og skogbruksinteresser ikke kommer til anvendelse ettersom området er tilbudt for frivillig vern før 1.2.2022. Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Turtind naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Turtind naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

31. Åsli naturreservat i Nordre Land kommune, Innlandet

Areal 872 dekar hvorav 849 dekar produktiv skog.

Inngre: Skogsbilveg, traktorveger.

Hovedsynspunkter i høringen

Språkrådet regner med at Statsforvalteren i løpet av høringen greier ut hvilket navn som skal brukes, jf. Statsforvalterens kommentar til Språkrådets uttalelse til oppstartsmelding. Nordre Land kommune uttaler at skogvernet i deres kommune er på over 10 % og at det bør utredes bedre hvordan vernet påvirker fremtidig næringsgrunnlag for og struktur på landbrukseiendommene. Konkret for området Åsli ber kommunen om at det gjøres en vurdering av rasfaren som vil oppstå når arealet vernes. På et tidspunkt vil det bli en

monokultur av gran med stort innslag av døde og døende trær. Bekymringen er da at en får kombinasjonen av stor kubikkmasse (stor tyngde), lite innslag av lauvskog med dypere rotsystem og redusert jordbindingsevne fra gamle trær som igjen vil øke rasfaren.

NVE skriver at 31.10.2022 fastsatte NVE utredningsprogram for Elvias planer om nye 132 kV kraftledninger mellom Åbjøra, Bagn, Dokka og Gjøvik transformatorstasjoner. Tiltaket vil berøre Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Etnedal, Nordre Land, Søndre Land og Gjøvik kommuner i Innlandet fylke. Dette berører det foreslåtte verneområdet Åsli. Etna Nett AS (tidligere Vokks Nett AS) har områdekonsesjon. Det er planlagt av Elvia AS å bygge to nye 132 kV kraftledninger som vil erstatte dagens om lag 75 km lange ledning. Den ene linjen berører Åsli i nord. Dette må hensyntas. NVE ber Statsforvalter å ta kontakt med Elvia AS og ber nettselskapet å uttale om de har behov for bestemmelser eller har andre behov i forbindelse med kraftledningen som det må tilrettelegges for.

Statsforvalteren viser til at uttalelsen fra Nordre Land kommune samsvarer i stor grad med tidligere innspill ved oppstartsmelding for de to områdene i kommunen. Statsforvalteren hadde i tillegg et møte med Nordre Land kommune 7.2.2023 hvor de gikk gjennom skogvernet mer generelt, inkludert retningslinjene for det nye systematiske opplegget for avveining mellom områders verneverdier og skogbruksmessig betydning, skogvernet i kommunen og konsekvensene for eiendommer, næringsutvikling og lokalsamfunn. I møtet viste kommunen bl.a. til hensynet til jordlova i slike saker. Dette er et mer prinsipielt spørsmål som Statsforvalteren ikke kan se er vurdert nærmere i skogvernsammenheng. Når det gjelder rasfaren i området Åsli, så viser Statsforvalteren til kommentar om dette i høringsdokumentet.

Ett av alternativene i forslag til utredningsprogram for nye 132 kV kraftledninger mellom Åbjøra og Gjøvik berører den nordre/nedre delen av verneforslaget for Åsli. Det foreslås flere alternative traseer for hvor ledningene kan gå som ikke berører verneforslaget. I sin uttalelse til forslag til utredningsprogram forutsatte Statsforvalteren at alternativene som ble utredet, ikke skulle berøre dette verneforslaget. Den delen av verneforslaget som ser ut til å bli berørt av forslag til utredningsprogram, ligger inntil en stor lokalitet med gammel, dødvedrik og høgproduktiv granskog på høgstaudemark i høgdelaget ca. 320 moh. Det er i denne naturtypen påvist store bestander av flere nær truede arter, og det er gode muligheter for å finne flere og mer sjeldne arter ved grundigere undersøkelser. Delene av verneforslaget som ikke har registret store naturverdier per i dag, har et stort restaureringspotensial for slike naturverdier. Statsforvalteren mener det er små justeringer av traseen for luftledningene, slik disse er tegnet inn i forslag til utredningsprogram, som skal til for ikke å berøre verneforslaget. I vedtak fra NVE av 31.10.2022 om utredningsprogram er det fastsatt at det skal utredes luftledningsalternativer som går utenom det foreslåtte Åsli naturreservat. Elvia AS har ikke uttalt seg til verneforslaget.

I dialog med grunneierne er det gjort noen endringer i forslag til vernegrense sammenlignet med den naturfaglige rapporten og kartet som fulgte oppstartsmeldingen. Det er gjort utvidelser ned til Valdresbanen og i de øvre, sørvestre delene av området. Dette gjør at en får med mer lavereliggende og rik skog, og høgdegradienten og arronderingen blir bedre. Det er ikke gjort endringer etter høringen.

Statsforvalteren har tatt inn nye bestemmelser i utkast til verneforskrift som ivaretar både akutte behov for sikkerhetstiltak og planlagte slike tiltak mot flom, ras og skred.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift

som beskrevet og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratet viser til at oppdraget med avveining mellom skogvern og skogbruksinteressene ikke kommer til anvendelse da området er tilbudt for frivillig vern før 1.2.2022. Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Åsli naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at Elvia planlegger en ny linje 132 kV Åbjøra – Gjøvik. Tiltaket ble meldt i april 2022, og NVE fastsatte utredningsprogram 31.10.2022. Status per juni 2023 er at Elvia jobber med konsesjonssøknad og konsekvensutredning (KU) som skal sendes til NVE for videre behandling i saken. Et av alternativene berører det foreslåtte naturreservatet Åsli. Før NVE har mottatt søknad og KU, og hatt disse på offentlig høring, har ikke energimyndighetene grunnlag for å ta stilling til disse alternativene. Det er derfor ikke mulig per i dag å avskrive alternativ 3.2 til tross for at det berører Åsli. Imidlertid vil konflikter med verneverdiene innenfor et ev. verneområde bli vurdert etter naturmangfoldloven og tillagt vesentlig vekt i den samfunnsøkonomiske vurderingen av alternativene.

KLD viser til at det foreslåtte verneområdet har viktige verneverdier med gammel, fuktig og til dels lavereliggende og høgproduktiv granskog med store mengder død ved, og det er et viktig leveområde for truede arter. KLD viser også til at Statsforvalteren vurderer at det er små justeringer av traseen som skal til for ikke å berøre verneforslaget. KLD foreslår opprettelse av Åsli naturreservat, i tråd med Miljødirektoratets tilråding. Hvis det etter en helhetlig vurdering av kraftledningssaken til tross for de nevnte forhold likevel blir aktuelt at kraftledningen vil berøre naturreservatet, må kraftledningssaken vurderes etter verneforskriftens generelle dispensasjonshjemmel § 8, jf. naturmangfoldloven § 48. Departementet kan ikke nå forskuttere en slik vurdering. For at det skal kunne gis dispensasjon må flere vilkår være oppfylt. Det må foreligge en "vesentlig samfunnsinteresse», og tiltaket må anses «nødvendig». Fremføring av større kraftledninger vil generelt anses på være av stor samfunnsmessig betydning, men det må i hver enkelt sak foretas en konkret vurdering av om tiltaket er å anse som en «vesentlig samfunnsinteresse». Nødvendighetsvilkåret innebærer at vurdering av alternative traséer utenom verneområdet også er avgjørende i vurderingen av om det kan gis dispensasjon. KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Åsli naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

32. Ånes naturreservat i Søndre Land kommune, Innlandet

Areal 55 dekar hvorav 50 dekar produktiv skog.

Inngrep: En veg. Kommunalt vannverk med grunnvannsbrønn ligger inntil og delvis inne i forslaget. Her ligger også en kloakkpumpetasjon. Dette er hensyntatt i verneforskriften der det også er lagt til rette for at det kan gis tillatelse til en ny grunnvannsbrønn.

Hovedsynspunkter i høringen

NVE skriver at områdene Høkleberget og Ånes ligger nært reguleringsmagasinet Randsfjorden som blir brukt til kraftproduksjon og tilhører vannkraftverket Bergerfoss. Kraftverket eies av Ringerikskraft AS, mens Foreningen til Randsfjords regulering har konsesjon til reguleringen av Randsfjorden. NVE oppfordrer Statsforvalter til å be skogeieren(e) til Høkleberget og Ånes om å opplyse om det er noen privatrettslige forhold i

de foreslåtte verneområdene, som vil kunne få betydning for vern. Det inkluderer opplysninger som skogeieren(e) allerede har fått eller får utbetalt erstatninger i de foreslåtte verneområdene i henhold til skjønnsavgjørelser eller avtaler.

Søndre Land kommune har uttalt seg. Rådmannen motsetter seg ikke forslaget. Teknisk drift har påpekt at det er tre eksisterende borehull (ikke ett) og det påpekes at kommunen må ha mulighet til å utvide med to nye borehull. Det er også behov for motorisert ferdsel på vegen inntil kommunens brønner. De stiller spørsmål til om det er foretatt risikovurderinger knyttet til vindfelling og verneverdier på kort og mellomlang sikt.

Statsforvalteren viser til at under stormen over deler av indre Østlandet i november 2021 ble det i deler av verneforslaget svært mye vindfall. Av hensyn til verneverdiene knyttet til soppfloraen i området ble det meste av dette ryddet opp. Det vil over tid kunne være behov for vedvarende skjøtsel av hensyn til den spesielle soppfloraen i området. Dette må avklares gjennom utarbeiding av en forvaltning-/skjøtselsplan for området. Skjøtsel i form av hogst/tyninger vil det etter all sannsynlighet ikke være behov for på lang tid. Den brede flersjiktete og fleraldrede skogkanten mot Randsfjorden bestående bl.a. av mye furu og lauv gir etter Statsforvalteren sin vurdering en relativt god beskyttelse av den mer ensjiktete granskogen innenfor. Statsforvalteren er imidlertid enige med kommunen i at stormfellingene høsten 2021 gir utfordringer med å overholde skogen i de sentrale delene av området. Ved gjennomført planting, den gjenveksten man nå får og aktiv skjøtsel av verneforvaltningen, regner statsforvalteren likevel med at det er et godt grunnlag for å ivareta naturverdiene over tid.

Statsforvalteren har noterer seg at det er tre borehull innenfor området med grunnvannsbrønn. Det er hjemmelsgrunnlag i verneforskriften for å kunne etablere flere borehull i området, og motorisert ferdsel på vegen i området til brønnene er ivaretatt, jf. hhv. § 7 bokstav i og § 5 bokstav a.

Etter ønske fra grunneier ble det gjort noen mindre endringer i forslag til vernegrense sammenlignet med det anbefalte forvaltningsområdet i den naturfaglige rapporten. Disse endringene ble gjort tidlig i verneprosessen. Dette gjelder arealer som er tatt ut. Østsida av utløpet av Kronborgselva, som også er en del av naturtypen, er ikke en del av verneforslaget fordi grunneier ikke ønsket å tilby denne delen.

Siden det hekker rovfugl i området som er spesielt sårbar for forstyrrelser i hekketida, er det i tillegg til et forbud mot større arrangementer også satt et forbud mot teltleirer.

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet viser til at verneforslaget grenser til tre grunnvannsbrønner for Søndre Land kommune i kanten av, og delvis innenfor området. Det er tatt inn mulighet for å søke om etablering av nye borehull innenfor området. Et slikt tiltak vil kunne medføre enkelte fysiske inngrep i området, og eventuelt også tekniske anlegg i form av et lite bygg (per i dag er eksisterende bygg på 6 m²) og vannledning. Tiltaket er søknadspliktig, og Miljødirektoratet forutsetter at hvis det blir behov for nye brønner i framtiden, så må man forsøke å finne løsninger i tilknytning til eksisterende anlegg utenfor det foreslåtte verneområdet før man vurderer tiltak innenfor.

Det er i verneforskriften tatt inn muligheten for å søke om hogst av ved for grunneier i området. Slik Miljødirektoratet har forstått bakgrunnen for denne formuleringen er at den er tenkt å være knyttet til ordinær skjøtsel av området. Ifølge Statsforvalteren er ikke dette

aktuelt før om mange år, og grunneier skal være innforstått med dette. Sammenhengen mellom skjøtsel og vedhogst må presiseres i forvaltningsplan og/eller skjøtelsesplan for området. For å tydeliggjøre denne sammenhenger tilrår Miljødirektoratet å endre fra "hogst av ved til eiendommen gnr./bnr. 18/17" til "skjøtselshogst på eiendommen gnr./bnr. 18/17". I det ligger det at hogst skal skje som et ledd i skjøtsel av området, men at biomasse som skal tas ut av området kan benyttes til ved for grunneier på 18/17 som foreslått av Statsforvalteren.

Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalteren og tilrår vern av Ånes naturreservat.

Klima- og miljødepartementet vektlegger at selv om hensynet til delvis skjøtelses-avhengige arter i gammel skog står sentralt i deler av området, er det viktig i framtidig forvaltning også å ivareta områdets nåværende og framtidige potensielle betydning for sjeldne og rødlistede arter som er knyttet til død ved. KLD legger følgelig til grunn at framtidig uttak i form av skjøtelsesbetinget hogst og evt. annet uttak av trevirke i området vil være meget begrenset. Dette ut fra både områdets verneverdier, utviklingspotensial og det at området er arealmessig lite.

Klima- og miljødepartementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Ånes naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

33. Høkleberget naturreservat i Gran kommune, Innlandet

Areal 1074 dekar hvorav 1069 dekar produktiv skog.

Inngrep: Gamle veger, en 22 kV kraftledning.

Hovedsynspunkter i høringen

Innlandet fylkeskommune uttaler at gamle vegen over Hornskleiva – bygd på slutten av 1700-tallet, og Gammelkleiva som er et enda eldre vegfar (trolig tilbake til middelalder,) ligger innenfor naturreservatet. Begge vegene har nasjonal verneverdi, og førstnevnte er del av den Bergenske Kongeveg. Vern av skogen inntil disse vegene vil være positivt for vern av vegene ettersom det vil redusere behovet for tømmertransport på vegene og skader som følge av det. Det er i verneforskriften lagt til grunn at den motoriserte ferdselen på den Gamle Bergenske hovedveg, som av statsforvalteren betraktes som en bilveg, ikke skal reguleres gjennom bestemmelser i denne forskriften. Motorisert ferdsel på denne blir derfor regulert av vegeier/rettighetshavere. Fylkeskommunen påpeker at strekningen som ligger innenfor naturreservatet har en standard og tilstand som ikke tåler kjøring med tyngre motorisert kjøretøy. All motorisert trafikk bør derfor begrenses og kun knyttes til ev. skjøtsel og vedlikehold av vegene Hornskleiva og Gammelkleiva. Vedlikehold, skjøtsel og istandsetting av disse kulturminnene er hjemlet i verneforskriften. Innlandet fylkeskommune forutsetter at det fortsatt vil være tillatt å holde vegene og tilhørende murer fri for vegetasjon og at dette innarbeides i skjøtelses- eller forvaltningsplaner. Disse må utarbeides i samråd med kulturarv i Innlandet fylkeskommune og Statens vegvesen ved Norsk vegmuseum.

NVE skriver at de foreslåtte verneområdene Høkleberget og Ånes ligger nært reguleringsmagasinet Randsfjorden. I Høkleberget ligger vernet område ca. 15 meter fra høyeste regulerte vannstand (HRV). Det går en veg mellom magasinet og vernet område. Verne-

forslaget for dette området kommer ikke i konflikt med reguleringen. NVE oppfordrer Statsforvalter til å be skogeieren(e) til Høkleberget og Ånes om å opplyse om det er noen privatrettslige forhold i de foreslåtte verneområdene, som vil kunne få betydning for vern. Det inkluderer opplysninger som skogeieren(e) allerede har fått eller får utbetalt erstatninger i de foreslåtte verneområdene i henhold til skjønnsavgjørelser eller avtaler. Glitre Energi Nett AS skriver at deres innspill til forskriften for Høkleberget er tatt med i høringsforslaget og de har derfor ikke ytterligere kommentarer, men vil minne om at ryddebeltet er 5 meter målt fra senterlinje og ut til hver side, totalt 10 meter bred trasé.

Statsforvalteren viser til at den laveste delen av verneforslaget for Høkleberget ligger ca. 15 meter over HRV. Fylkesveg 34 går mellom magasinet/Randsfjorden og verneforslaget. Statsforvalteren kan derfor ikke se at verneforslaget skal kunne komme i konflikt med eksisterende regulering av Randsfjorden, eller at reguleringen av Randsfjorden har noen betydning for et vern av Høkleberget. Dette, og privatrettslige forhold knyttet til dette, har derfor heller ikke vært relevant tema i drøftingene med grunneier.

Etter ønske fra grunneier er det gjort noen endringer i forslag til vernegrense sammenlignet med den naturfaglige rapporten. Dette gjelder areal som er tatt ut og utvidelser. Endringene er gjort i sørvest, i nedre del sentralt i området, ved Høkleberget og i nordøst. Endringene gir bl.a. en bedre arrondering og et mer helhetlig område som fanger bedre opp høgdegradienten.

Siden det hekker rovfugl i området som er spesielt sårbar for forstyrrelser i hekketida, og området er mye brukt i friluftssammenheng, er det i tillegg til et forbud mot større arrangementer også satt et forbud mot teltleirer.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Høkleberget naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at det i formålsbestemmelsen framgår at det i området stedvis er mye dødved i form av læger og gadd, som betyr liggende og stående døde trær. KLD slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Høkleberget naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

34. Eriksrud naturreservat (utvidelse) i Gjøvik kommune, Innlandet

Utvidelse 74 dekar hvorav 40 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 89 dekar.

Inngrep: En 11 kV kraftledning.

Hovedsynspunkter i høringen

Statens vegvesen viser til at ansvar for utbygging av E6 Moelv-Roterud er overført til Nye Veier AS og deres planleggingsarbeid kan utfordres dersom foreliggende grensedraining av Eriksrud naturreservat mot nord og øst vedtas. Dette kan tvinge framtidig utvikling av hovedveg og parallelført fylkesveg utover i Mjøsa og dermed utfordre andre verneverdier. Statens vegvesen har ansvar for drift og vedlikehold samt forvaltning fram til ny veg er ferdigstilt. Man forstår at det er opprettet dialog med planleggingsressurser tilknyttet Nye veier AS og forventer dermed at nødvendige avklaringer og innspill blir adressert.

Nye Veier skriver at vernegrensen bør trekkes minimum tre meter fra dagens vegkant for å kunne ivareta forsvarlig drift av Eriksrudvegen. Fylkeskommunen vil blant annet ha et vedlikeholdsbehov av grøftene og eventuell endret skilting langs vegen. Eventuelle tiltak til anleggsgjennomføring vil dekkes av denne bredden.

Statsforvalteren forstår uttalelsen fra Statens vegvesen slik at de ikke har merknader til foreslått utvidelse av Eriksrud naturreservat. Merknaden går på forholdet til eksisterende naturreservat og planene om ny E6 på strekningen Moelv-Roterud der det er en pågående planprosess. Statsforvalteren har hatt dialog med Nye Veier AS om dette forholdet, og presiserer at det ved det eksisterende naturreservatet er snakk om en grenseendring der vernegrensa blir justert i tråd med de faktiske forhold på stedet, jf. beskrivelsen av bakgrunnen for dette i avsnittet om avgrensning under. Dette innebærer at vernegrensa blir lagt i eksisterende eiendomsgrense på stedet mellom den private eiendommen, der naturreservatet ligger, og Statens vegvesens eiendom utenfor verneområdet. Dette betyr at noe over 1 dekar av nåværende kartavgrensning av verneområdet utgår. I planprosessen for ny E6 har Statsforvalteren gjort Nye Veier AS oppmerksomme på dette. Statsforvalteren har samtidig vært tydelig på at eksisterende naturreservat ikke skal bli berørt i forbindelse med den nye vegen. Så langt i planprosessen har Statsforvalteren forstått på Nye Veier AS at Eriksrud naturreservat ikke vil bli berørt av dette.

Statsforvalteren vil ikke foreslå å ta ut arealer av den private eiendommen. Disse arealene er en del av den eneste klart definerte kalkedellauvskogen/kalklindeskogen i Innlandet med en rekke truede kalklindeskogsopper. Området har derfor store verneverdier.

Statsforvalteren ser det derfor som uaktuelt å grense ut ytterligere arealer ut over Statens vegvesen sin eiendom. Avstanden fra eiendomsgrensa til den faktiske vegkanten er på det nærmeste under 1 meter, men det er svært bratt på dette stedet, og derfor vil vernegrensa komme ovenfor arealet som er aktuelt for grøftevedlikehold og plassering av skilter.

På vernetidspunktet i 1981 for det eksisterende naturreservatet ble det benyttet et kartgrunnlag (økonomisk kartverk) som ikke var oppdatert på den da allerede utbedrede vegtraseen (fylkesvegen) i området. Vernegrensa framstår derfor nå på kartverkene som den går inn i Eriksrudvegen (fylkesvegen) forbi området. Statsforvalteren foreslår å rette opp dette i tilrådingen. Forslaget om endring av grense ved eksisterende naturreservat går ut på at denne skal følge eiendomsgrensa mellom den private eiendommen gnr./bnr. 186/19 og Statens vegvesen sin eiendom gnr./bnr. 257/36. Det er ikke gjort endringer i avgrensning etter høringsforslaget.

Eksisterende verneforskrift for Eriksrud naturreservat er gammel og upresis. Denne er nå oppdatert etter dagens standard for verneforskrifter. Det er utover standardbestemmelsene tatt inn bestemmelser knyttet til storviltjakt, friluftsliv, landbruksaktivitet, energianlegg og vedlikehold av anlegg og innretninger.

Statsforvalteren har i forvaltningen av verneområdet erfart at området kan være rasutsatt. For å tilfredsstille behovet for tiltak knyttet til dette og eventuelt ytterligere vedlikehold av Eriksrudvegen, foreslås det å ta inn bestemmelser i verneforskriften som hjemler tiltak mot ras, skred, vegetasjonsrydding og annet vedlikehold av Eriksrudvegen.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår utvidelse av Eriksrud

naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Eriksrud naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

35. Bjønndalen og Kompåsmyra naturreservat i Ringsaker kommune, Innlandet

Areal 352 dekar hvorav 309 dekar produktiv skog.

Inngrep: En skiløype. Kompåsmyra er grøftet.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet viser til at mht. restaurering av grøfter i myr vil dette bli tatt stilling til etter et ev. vernevedtak for området. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Statsforvalteren og tilrår vern av Bjønndalen og Kompåsmyra som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Bjønndalen og Kompåsmyra naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

36. Liberget naturreservat i Ringsaker kommune, Innlandet

Areal 217 dekar hvorav 217 dekar produktiv skog.

Inngrep: Traktorveg.

Statsforvalteren viser til at opprinnelig tilbud omfattet mer areal mot sør. Grunneieren på dette arealet ønsker å avvente verneprosess på nordlig areal før det tas stilling til vern. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Liberget naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Liberget naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

37. Årneslia naturreservat i Ringebu kommune, Innlandet

Areal 903 dekar hvorav 844 dekar produktiv skog.

Inngrep: Veg og traktorveger. Området grenser til ryddebelte for kraftledninger.

Statsforvalteren viser til at etter avtaleinngåelse er det tatt inn et forbud mot teltleirer. Dette er gjort fordi det hekker en truet art i området.

Verneforslaget grenser til fylkesveg 2532 (Vestsidevegen). Det er tatt inn bestemmelser i utkast til verneforskrift som hjemler tiltak mot ras og skred, rydding av vegetasjon som utgjør en sikkerhetsrisiko langs vegen og nødvendige tiltak innenfor verneområdet for vedlikehold av denne.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Årneslia naturreservat.

Klima- og miljødepartementet har tatt inn i verneforskriften bestemmelser om oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftledning inntil verneområdet. KLD legger generelt til grunn at eventuell oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftledninger som ligger inntil verneområder men utenfor vernegrensen, primært bør skje utenfor vernegrensen. Generelt gjelder at hvis oppgradering eller fornyelse av kraftledninger vil berøre vernet areal slik at det kan skje nevneverdig skade på verneverdiene, eksempelvis ved utvidelse av ryddebelte i vernet areal, må tiltaket omsøkes som beskrevet i kap. 8.2. under «*Oppgradering og fornyelse av kraftledninger*». KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Årneslia naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

38. Kjøremslia naturreservat i Nord-Fron kommune, Innlandet

Areal 1167 dekar hvorav 665 dekar produktiv skog.

Inngrep: Området grenser til ryddebelte for en 22 kV kraftledning.

Hovedsynspunkter i høringen

Språkrådet foreslo ved oppstartsmeldingen å endre navnet til Kjøremsberget, men Statsforvalteren bemerket at stedsnavnet er feilplassert i kart. Språkrådet skriver at hvis navnet *Kjøremslia* er feilplassert må Statsforvalteren kontakte Kartverket for å få rettet opp dette. Nord-Fron kommune er positive til vern av Kjøremslia under forutsetning av at det i verneforskriften gis direkte hjemmel for å kunne sikre boliger og infrastruktur som veg og bane mot flom, skred mm. Arealet som er planlagt vernet ligger innenfor områder som er vist som aktsomhetsområde for jord- og flomskred mm. i NVEs kart. Videre påpekes det at rett vest og delvis innenfor planområdet ligger bekken Kloppa som i flommen i 2013 gikk over sine bredder og førte til flere skadepunkt på E6 og jernbane som ligger nedenfor. Statsforvalteren må ta hensyn til de farene som ligger innenfor verneområde som kan føre til skader nedstrøm, for Kjøremslia så må det gis hjemmel i å gjennomføre nødvendig tiltak innen verneområde for å sikre bolig, og veg og bane som går nedenfor, både ved forebygging og nødvendige tiltak ved akutte hendelser. Det forutsettes at det gis direkte hjemmel til dette, da alternativet med søknad ikke vil være hensiktsmessig for slike tiltak. DMF har i forbindelse med oppstartsmeldingen påpekt at området berører en liten del av en registrert sand- og grusforekomst. NGU har vurdert forekomsten til liten betydning. I NGUs beskrivelse står det at "Forekomsten kan inneholde masser egnet for tekniske formål, men dette må dokumenteres gjennom mer detaljert kartlegging og prøvetaking". Betydelige deler av forekomsten er i stor grad båndlagt av E6 og landbruksformål. Statsforvalteren bør vurdere om verneplanen vil påvirke muligheten til å få tilgang til ressursene i forekomsten på kort og lang sikt. Grunneier bør også bli informert om eventuelle konsekvenser for tilgangen til ressursene hvis området vernes.

Statsforvalteren vil kontakte Kartverket for å rette opp det feilplasserte navnet i SSR.

Statsforvalteren tilrår navnet Kjøremslia som i høringsforslaget.

Statsforvalteren foreslår å justere grensen for å grense ut del av skjæring til landbruksveg som lå inne i opprinnelige verneforslag.

Det er i verneforskriften tatt inn bestemmelser som gir et direkte unntak for nødvendige tiltak ved akutt behov for sikkerhetstiltak mot flom, ras og skred, og hjemmel for å gjennomføre planlagte, forebyggende tiltak for det samme etter søknad.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Kjøremslia naturreservat.

Klima- og miljødepartementet KLD har tatt inn i verneforskriften bestemmelser om oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftledning inntil verneområdet. KLD legger generelt til grunn at eventuell oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftledninger som ligger inntil verneområder men utenfor vernegrensen, primært bør skje utenfor vernegrensen. KLD viser til at i Kjøremslia er det nær vernegrensen og den aktuelle kraftledningen registrert viktige forekomster av truede arter, bl.a. elfenbenslav. Generelt gjelder at hvis oppgradering eller fornyelse av kraftledninger vil berøre vernet areal slik at det kan skje nevneverdig skade på verneverdiene, eksempelvis ved utvidelse av ryddebelte i vernet areal, må tiltaket omsøkes som beskrevet i kap. 8.2. under «*Oppgradering og fornyelse av kraftledninger*». KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Kjøremslia naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

39. Viertjenna naturreservat i Grue kommune, Innlandet

Areal 757 dekar hvorav 680 dekar produktiv skog.

Rotnedalen naturreservat ble opprettet som kvartærgeologisk verneområde i 1989. Det foreslås å skille ut et område i Rotnedalen naturreservat som skogreservat med strengere bestemmelser knyttet til inngrep. Nytt reservat foreslås å hete *Viertjenna naturreservat*.

Inngrep: Veg, traktorveg, kraftlinjer, gapahuk og grillhytte, ei lita brygge.

Hovedsynspunkter i høringen

Innlandet fylkeskommune skriver at det innenfor avgrensningen til Viertjenna og Rotnedalen naturreservat i Grue kommune er det registrert fem lokaliteter med automatisk fredete kulturminner. Dette er fangstgroper fra jernalder/middelalder. Stedfesting og avgrensning kan imidlertid være unøyaktig. Området har stort potensial for tilsvarende og andre automatisk fredete kulturminner som ikke er registrert. Det er positivt at det åpnes for istandsetting og vedlikehold og skjøtsel av kulturminner og kulturmiljøer. Fylkeskommunen anbefaler videre at hensyn til kulturminner nevnes i bestemmelsene i forhold til ferdsel, vedlikehold og oppgradering når det gjelder kraftlinjer, bilveger, traktorveger og felling av trær.

Statsforvalteren viser til at verneforskriften for eksisterende Rotnedalen naturreservat må endres dersom Viertjenna naturreservat opprettes som et eget reservat. Verneforskriften er gammel, og inneholder ikke de bestemmelsene som er vanlige å ha med i dagens verneforskrifter. Statsforvalteren har derfor tatt inn bestemmelser i verneforskriften for Rotnedalen naturreservat knyttet til kraftlinjer i generelle unntak fra vernebestemmelsene. Det har ikke vært mulig å legge inn spesifiserte dispensasjonsbestemmelser knyttet til kraftlinjer, siden slike gamle fredningsforskrifter ikke har med dette. Dette må da søkes om etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen. Samtidig foreslås å justere vernegrensen for å tilpasse den til det nye reservatet i tillegg til å rette opp noen feil/unøyaktigheter langs

bilvegene. Berørte eiendommer er også oppdatert. Nytt areal for Rotnedalen naturreservat vil bli ca. 563 dekar.

Det er ikke tenkt at det er annet enn eksisterende anlegg som skal kunne vedlikeholdes i reservatene. Eneste unntaket fra dette er kraftlinjer som kan fornyes og oppgraderes, men da i samme trasé som eksisterende ledninger. Statsforvalteren tror derfor ikke at vernebestemmelsene knyttet til vedlikehold vil være i konflikt med kulturminnene, siden det ikke vil være en økning i aktivitet eller utstrekning i terrenget jamført med situasjonen i dag. Det er tatt inn i verneforskriften § 5 første ledd at all ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I verneforskriften for Viertjenna er det ut over standardbestemmelsene i dagens verneforskrifter tatt inn bestemmelser knyttet til storviltjakt (inklusive bjørn og villsvin), vedlikehold av eksisterende kraftlinjer, gapahuker, tre-lavvo, brygge, traktorveg, bilveg og stier, og en søknadsmulighet for motorisert ferdsel i tilknytting til ovennevnte installasjoner og tiltak. Siden det ikke lenger er beitedyr i området, har Statsforvalteren i samråd med Norsk Institutt for Naturforskning tatt inn en generell åpning for å kunne gjennomføre større arrangementer til fots. Viertjenna er et område hvor det foregår flere orienteringsløp. Tanken bak denne bestemmelsen er at løping til viss grad kan ligne på tråkk av beitedyr i sandfuruslogen for å unngå at den gror igjen. Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Viertjenna naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Viertjenna naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Felles omtale for område nr. 40 og 41 i Nordland

Samiske interesser / reindrift

Svenningvika ligger i Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt og Torselva ligger i Kanstadvjord og Vestre Hinnøy reinbeitedistrikt. Ifølge arealbrukskartet til reindriften ligger Svenningvika i et område som reindriften benytter som vårbeite, høstbeite og høstvinterbeite.

Torselva og omkringliggende områder er viktige beiteområder for rein omtrent hele året, i tillegg til kalvingsland om våren. Det går trekk- og flyttleier i eller ved de foreslåtte verneområdene.

Statsforvalteren har tilbudt Voengelh-Njaarke og Kanstadvjorden og Vestre Hinnøy reinbeitedistrikt konsultasjon i forbindelse med verneplanarbeidet. Kanstadvjorden og Vestre Hinnøy har ikke bedt om konsultasjon. Området Svenningvika ble konsultert samtidig med konsultasjon for Statskogområder i Nordland.

Oppretting av naturreservatene vil sikre arealene mot nedbygging og andre typer fysiske inngrep, men forskriftene vil medføre noen reguleringer knyttet til bl.a. motorferdsel og etablering av gjerder og anlegg. I forslag til verneforskrifter er det tatt inn bestemmelser som skal sikre reindriften både i formålet og i de spesifiserte unntaksbestemmelsene. Det er gjort unntak for bruk av snøskuter, og det kan etter søknad gis dispensasjon til annen motorisert ferdsel. Det kan gis flerårige dispensasjoner for barmarkskjøring. Det kan også gis tillatelser til oppføring av gjerder og anlegg og uttak av bjørk.

En tilstrekkelig opplyst distriktsplan kan anses som en søknad om dispensasjon, uten at ytterligere søknad er nødvendig. Det er viktig at distriktsplanen er grundig og beskriver

forhold som etter verneforskriften er søknadspliktig, for eksempel motorferdsel, oppsetting av gjerde med mer. For at vernemyndigheten skal kunne bruke distriktsplanen som en søknad må den være konkret med tanke på hva som skal gjøres, hvor og når. Et eksempel er en beskrivelse av behovet for motorisert barmarkskjøring med tanke på tilkomststraseer, områder med behov for gjeting/samling, antall kjøretøy og tid på året. Om ikke distriktsplanen gir nok informasjon, kreves supplerende opplysninger.

40. Svenningvika naturreservat i Grane kommune, Nordland

Areal 262 dekar hvorav 217 dekar produktiv skog.

Inngrep: En kraftledning i området i vest, og en kraftledning nær området i øst.

Hovedsynspunkter i høringen

Sametinget ber om å få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske interesser, samt annen dokumentasjon på prosesser og kontakt Statsforvalteren har hatt med samiske interesser etter at høringen er gjennomført. De ber også om å få en uttalelsesfrist på minimum 3 uker fra de får tilsendt dokumentasjonen. Sametinget har etter denne fristen gitt tilbakemelding om at de ikke har behov for konsultasjon nå, men at det kan bli aktuelt å konsultere med KLD senere i prosessen.

Linea AS viser til deres kommentarer til oppstartmeldingen og registrerer at deler av deres uttalelse er tatt inn i forslag til forskrift. De har ingen ytterligere kommentar.

Statnett SF viser til deres innspill til oppstartmeldingen og er fornøyde med at deres uttalelse er ivaretatt. De har ingen ytterligere merknader.

DMF registrerer at Statsforvalteren har imøtekommet deres innspill til oppstartmeldingen. Det har ikke kommet til nye registreringer av mineralske ressurser eller bergrettigheter i områdene siden deres uttalelse, og DMF har derfor ingen merknader.

Statens vegvesen mener at verneforslaget ikke strider med deres interesser, at deres innspill til oppstartmeldinga er ivaretatt på en god måte og de har ingen merknader.

Grane kommune mener det allerede er gjennomført et omfattende vern av skogarealer på Helgeland, og spesielt i deres kommune. Det bør gjennomføres en konsekvensvurdering og foretas en helhetlig gjennomgang av alle arealer på Helgeland før ytterligere vern vedtas.

En helhetlig gjennomgang må ta hensyn både til områder med eksisterende vern, områder i prosess med frivillig vern, og øvrige pågående verneprosesser. Det bør fokuseres spesielt på tilgrensende områder som kan bli utilgjengelige som følge av evt. vern, samt utilsiktede konsekvenser av ytterligere vern. Målet med gjennomgangen er å få kartlagt konsekvenser det totale verneomfanget har for regionen, særlig for lokal verdiskaping og arbeidsplasser. Det vurderes som spesielt viktig at det ikke opprettes naturreservat i områder med økonomisk drivverdig skog, da aktiv skogsdrift i mange tilfeller er et bedre alternativ enn vern i klimasammenheng. Nasjonalt mål for skogvern er 10 %. Andelen vernet skog i Nordland er større enn i landet som helhet, 7,2 % mot 5,1 % av totalt skogareal. Aktuelle områder i andre fylker bør vurderes for vern før det vedtas nytt vern i Nordland. Dersom det ikke foretas en konsekvensutredning og en helhetlig gjennomgang fraråder Grane kommune at Statsforvalteren går videre med Svenningvika naturreservat. Konsekvensene av ytterligere vern er ikke tilstrekkelig belyst for å kunne ta stilling til saken.

Tilgrensende hytteeiere ved Svenningvika påpeker at foreslått verneområde ligger rett øst for hyttefeltet i Svenningvika, og at grensen til naturreservatet vil ligge helt inntil noen av hyttetomtene. De er sterkt imot et vern av Svenningvika, da området i alle år har blitt brukt

til turområde og aktiviteter, inkludert bålpyring. Dersom området vernes må ved medbringes, noe som er tungvint. Det er ikke lett å finne tørr kvist på bakken om vinteren som kan brukes til bål. Hytteeierne påpeker videre at en av eiendommene har to vannkilder som er i bruk, og som blir liggende innenfor grensa til naturreservatet. Ved en eventuell oppgradering av disse kan det blir nødvendig å benytte maskiner for å få utført jobben. Et evt. vern av området, med vernegrense som går helt inntil hyttetomtene, kan minimere salgsverdien på hyttene. Det går en sti/ferdselsveg fra Svenningvika og opp til Storbåt-skardet som er avmerket på kart, og denne stien har de senere årene blitt merket og vedlikeholdt. Hytteeierne lurer på om det fremdeles vil være tillatt å vedlikeholde stien, blant annet fjerning av trær som har falt over stien. Det er hytteeiernes ønske at dersom området blir vernet, vil det være best med et mindre strengere vern.

Statsforvalteren viser til at ifølge grusdatabasen fra NGU er det registrert grusforekomster innenfor de foreslåtte verneområdene Svenningvika og Torselva, begge vurdert av NGU til å ha liten betydning. Forekomsten ved Svenningvika (Båtskardvatnet) består av hauger og rygger med sorterte masser i deler, mindre sortert i andre. Massene består vesentlig av sand, men inneholder også noe grus. Den delen av forekomsten som ligger innenfor det foreslåtte verneområdet utgjør ca. 15 dekar. Et eventuelt vern vil sannsynligvis ikke ha vesentlig innvirkning på mineralnæringen.

Statsforvalteren kommenterer til uttalelsen fra Grane kommune at Stortinget i 2016 vedtok 10 % vern av skog med en spesiell innsats mot områder som er viktige for naturmangfoldet og der det er lite representativt vern. Vernet skal foregå på statsgrunn og gjennom frivillig skogvern, og det er ikke definert egne prosentvise delmål for fylker eller regioner. Selv om det er vernet ganske mye i Nordland og på Helgeland, er det likevel behov for mer vern for å dekke manglene i skogvernet. Ifølge NINA-rapport 1352 bør disse skogtypene prioriteres for vern i Trøndelag og Nordland nord til Saltfjellet: Kalkskog, raviner, bekkekløfter, boreal regnskog og lavereliggende høyproduktiv skog. Noen av disse skogtypene finnes i liten grad andre steder i landet, og vernebehovet kan bare dekkes ved å verne mer skog i denne regionen. Lista for at et område skal foreslås for vern i Nordland er hevet sammenlignet med resten av landet. Isolert sett har Svenningvika moderate verneverdier, men sett i sammenheng med Breiskardet vil området få nasjonal verdi. Sammen med Breiskardet utgjør Svenningvika en av få gammelskogsrester i Svenningdalen. Mht. tilgrensende områder som kan bli utilgjengelige som følge av evt. vern, vil statsforvalteren vise til at Statskog er grunneier i tilgrensende areal. Statskog ga innspill til oppstartsmeldingen om at verneforslaget har tatt hensyn til deres skogsbilveg som går nord for foreslått verneområde, og at de forutsetter at dette ivaretas. I dette legger Statsforvalteren at skogsbilvegen nord for området vil gi tilstrekkelig adkomst til tilgrensende arealer. Statsforvalteren gjør skogfaglige vurderinger i alle verneplanprosesser som gjelder skog, og det er også gjort i dette tilfellet.

Linea AS har en 22 kV-luftledning, nettstasjon, lavspenning og -kabel som blir liggende innenfor det foreslåtte verneområdet i vest.

Foreslått verneområde var opprinnelig foreslått opprettet over det klausulerte ryddebeltet til den eksisterende 420 kV- transmisyonsnettledningen Trofors – Namsskogan. Parallelt med denne går også Statnetts 420 kV-ledning Nedre-Røssåga – Tunnsjødal. Etter innspill fra Statnett har Statsforvalteren flyttet grensa til verneforslaget i øst slik at verneområdet nå ligger utenfor klausuleringsbeltet.

Dersom Svenningvika blir vernet vil området fremdeles være tillatt å utøve friluftsliv, bl.a. sanking av bær- og matsopp, jakt og skiaktiviteter. Bålbrenning vil kun være tillatt dersom man benytter tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved. Grunnen til at Statsforvalteren ikke ønsker at det skal knekkes av greiner og kvister til bålbrenning er at flere av rødlistearterne som er registrert i området vokser på greiner av både levende og døde trær.

For å ivareta hytteeierens behov knyttet til eksisterende vannkilder/vannledninger, har statsforvalteren lagt til følgende unntak under verneforskriftens § 4 j (direkte unntak): *«Vernebestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for: ... vedlikehold av anlegg og innretninger som er i bruk på vernetidspunktet»*. Statsforvalteren har også lagt til følgende formulering under § 7 k (søknadspliktige tiltak): *«Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til: ... gjenoppføring av anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade»*.

Statsforvalteren gjør videre oppmerksom på at en eventuell oppgradering av anlegg og innretninger i utgangspunktet ikke vil være tillatt, men at det kan søkes om dispensasjon gjennom naturmangfoldlovens § 48. Imidlertid er det begrensninger på hva som vil være tillatt av oppgradering, spesielt når det gjelder graving/maskinelt bruk. Dersom området blir vernet vil det fremdeles være tillatt å rydde og vedlikeholde eksisterende stier i henhold til tilstand på vernetidspunktet, jf. verneforskriftens § 4 i. Dette inkluderer fjerning av trær som har falt over stien.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Svenningvika naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Svenningvika naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

41. Torselva naturreservat i Lødingen kommune, Nordland

Areal 618 dekar hvorav 345 dekar produktiv skog.

Inngrep: I nedre del er det et granplantefelt på nordsiden av elva.

Hovedsynspunkter i høringen

Sametinget ber om å få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske interesser, samt annen dokumentasjon på prosesser og kontakt Statsforvalteren har hatt med samiske interesser etter at høringen er gjennomført. De ber også om å få en uttalelsesfrist på minimum 3 uker fra de får tilsendt dokumentasjonen. Sametinget har etter denne fristen gitt tilbakemelding om at de ikke har behov for konsultasjon nå, men at det kan bli aktuelt å konsultere med KLD senere i prosessen.

NVE viser til deres innspill til oppstartsmeldingen og registrer at grunneier har fått verneplanen på høring og dermed er informert om vannkraftpotensialene i det foreslåtte verneområdet. NVE er også positive til at alle berørte nettselskap er inkludert i adresselisten, og registrerer at både Linea AS og Statnett SF har uttalt seg. De ber nettselskapene å uttale seg dersom standardbestemmelsene og følgende tiltak ikke dekker deres behov.

Statnett SF viser til deres innspill til oppstartsmeldingen og er fornøyd med at deres uttalelse er ivarettatt. De har ingen ytterligere merknader til planarbeidet.

DMF registrerer at Statsforvalteren har imøtekommet deres innspill til oppstartsmeldingen. Det har ikke kommet til nye registreringer av mineralske ressurser eller bergrettigheter i områdene siden deres uttalelse, og DMF har derfor ingen merknader til verneforslaget. Statens vegvesen mener forslaget ikke strider med deres interesser og har ingen merknader. Lødingen kommune foreslår at områdebeskrivelsen endres slik at det kommer frem at området ligger på sørvestre siden av innerfjorden i Kanstadfjorden. Kommunen påpeker at det i nedre del av verneområdet er et mindre plantefelt med gran, og anbefaler at dette vurderes fjernet da det ikke er et stedegent treslag. Kommunen mener videre at forhold knyttet til jordbruksdrift ikke vil få noen betydning, da det ikke er bruk i drift i området.

Statsforvalteren viser til at i følge NGUs grusdatabase er det registrert grusforekomster i foreslått verneområde, vurdert av NGU til å ha liten betydning. Forekomsten Stordalselva ved Torselva er ifølge grusdatabasen et stiptet område med en større elvevifte i utløpet av Stordalselva. De er beskrevet at sand- og grusforekomstene her viser dårlige mekaniske egenskaper, men at det kan benyttes til betongformål. Omtrent 62 dekar av forekomsten ligger innenfor det foreslåtte verneområdet Torselva. Et evt. vern vil sannsynligvis ikke ha vesentlig innvirkning på mineralnæringen.

Det er kartlagt flere digitale vannkraftpotensialer for små vannkraftverk innenfor foreslått verneområde. Samlet er det et årlig produksjonspotensial på 3,11 GWh fordelt på to prosjekter (Stormyrbekken–Torselva og Torsvatnet–Torselva).

Statsforvalteren er enig i at granplantefeltet bør fjernes. Behov for skjøtsel og ev. forvaltningsplan vil bli vurdert fortløpende etter eventuelt vern.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalteren og tilrår vern av Torselva naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Torselva naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

42. Hostegga naturreservat (grenseendring og utvidelse) i Aure kommune, Møre og Romsdal

Utvidelse 91 dekar, uttak 68 dekar, dvs. netto utvidelse 23 dekar. Nytt totalareal 980 dekar.

Bakgrunn

Statsforvalteren i Møre og Romsdal har sammen med grunneier foreslått en grenseendring i Hostegga naturreservat. Hovedformålet med grenseendringen er å ta ut areal med granplantefelt og i stedet ta inn areal med naturlig forekommende furu- og lauvskog. Forslaget har vært på begrenset høring. Det har ikke kommet merknader.

Statsforvalteren vurderer at det ikke er ønskelig med et så stort granplantefelt inne i naturreservatet. Grana er en introdusert art i Aure kommune. Tanken ved det opprinnelige vernet var å tilbakeføre arealet til stedegen skogvegetasjon. Etter ny vurdering har Statsforvalteren kommet til at det er betydelige kostnader knyttet til å fjerne plantefeltet. Det er også risiko for terrengskader ved uttransport, og det vil være krevende å restaurere området tilbake til stedegen vegetasjon. Ikke minst vil det ta tid før det vokser til med skog igjen. Mye av arealet som foreslås tatt ut er randsoner til kraftledning og skogsveg, og dette er arealsom utsatt for spredning av gran og andre uønskede arter.

Det nye arealet som foreslås tatt inn har noe lavere bonitet, men består av eldre furuskog iblandet lauvskog. Helt øverst er det åpnere områder med myrdrag. Det er ikke kartlagt verdifulle naturtyper innenfor dette arealet, men det er en naturlig fortsettelse av den skogtypen innenfor eksisterende verneområde. Statsforvalteren vurderer basert på egen erfaring av arealet kvalifiserer for vern. Arronderingen etter foreslått endring vil være god. Totalareal på området endres fra 956 dekar til 980 dekar.

Statsforvalteren tilrår at det blir gjort en grensendringer som i høringsforslaget.

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag og tilrår endring av vernekartet for Hostegga naturreservat i samsvar med Statsforvalterens forslag.

Klima- og miljødepartementet har tatt inn i verneforskriften bestemmelser om oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftledning inntil verneområdet. KLD legger generelt til grunn at eventuell oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftledninger som ligger inntil verneområder men utenfor vernegrensen, primært bør skje utenfor vernegrensen. Generelt gjelder at hvis oppgradering eller fornyelse av kraftledninger vil berøre vernet areal slik at det kan skje nevneverdig skade på verneverdiene, eksempelvis ved utvidelse av ryddebelte i vernet areal, må tiltaket omsøkes som beskrevet i kap. 8.2. under «*Oppgradering og fornyelse av kraftledninger*». KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Hostegga naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

43. Oppheving av eldre trefredninger i Oslo og Viken

Bakgrunn

Statsforvalteren i Oslo og Viken har gjennomgått gamle trefredninger for å sjekke stauts på disse, og har gjennomført befaringer med Statens Naturoppsyn på aktuelle lokaliteter.

Etter befaringer foreslår Statsforvalteren oppheving av følgende trefredninger:

- Hoff gård naturminne, Oslo kommune
- Lesja naturminne, Eidsvoll kommune
- Vilberg naturminne, Eidsvoll kommune
- Svangerud naturminne, Eidsvoll kommune

Enkeltrær eller grupper av trær er fredet i medhold av lov om naturfredning av 1910, lov om naturvern av 1954 og naturvernloven av 1970 § 11 (naturminne). Naturvernloven av 1970 § 11 ga hjemmel til fredning av geologiske, botaniske og zoologiske forekomster med vitenskapelig eller historisk interesse, eller som er særpregede. Naturminnefredning er et strengt vern, og er først og fremst brukt til fredning av geologiske naturminner og enkeltrær eller tregrupper. Eldre trefredninger er vist i Naturbase som naturminner.

Hoff gard naturminne i Oslo kommune, og Lesja naturminne, Vilberg naturminne og Svangerud naturminne i Eidsvoll kommune er alle fredet med hjemmel i lov 1. desember 1954 nr. 2 om naturvern § 1 som lød:

"Kongen kan bestemme at områder av land eller vann skal være fredet når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dessuten kan særegne plante- eller dyresamfunn eller enkelte plante- eller dyrearter, bergarter, mineraler og fossiler fredes over hele riket eller innenfor nærmere bestemte områder. Like ens kan geologiske, botaniske og zoologiske enkeltforekomster, tregrupper eller enkelte trær fredes. Fredningen kan tidsbegrenses.

Vedkommende departement har adgang til å foreta fredninger av mindre omfang, f.eks. fredning av enkelte trær, tregrupper, alléer o. l."

Hoff gård naturminne består av en alm, som ble fredet ved Kirke- og undervisningsdepartementets vedtak av 29. januar 1958, på eiendommen gnr./bnr. 31/1 i Oslo kommune. Treet har falt ned, men rester av treet ligger fortsatt på eiendommen.

Lesja naturminne består av en einer som ble fredet ved Kirke- og undervisningsdepartementets vedtak 12. juni 1959, på eiendommen gnr./bnr. 41/1 i Eidsvoll kommune. Treet har falt ned, men det finnes mulige rester på angitt plassering av treet.

Vilberg naturminne består av et asketre som ble fredet ved Kirke- og undervisningsdepartementets vedtak av 23. juni 1957, på eiendommen gnr./bnr. 17/95 i Eidsvoll kommune. Treet er falt ned, og finnes ikke lengre på den aktuelle eiendommen.

Svangerud naturminne består av en ask, som ble fredet ved Kirke- og undervisningsdepartementets vedtak av 12. juni 1959, på eiendommen gnr./bnr. 83/1, 2, 3 og 4 i Eidsvoll kommune. Treet er falt ned, og finnes ikke lengre på den aktuelle eiendommen.

De fleste av trefredningene er så gamle at de ikke har angitt noe verneformål, men på bakgrunn av navn, historikk etc. antas at de fleste av fredningene har grunnlag i botaniske verdier og/eller lokalhistoriske og kulturminneverdier. I de tilfeller hvor fredete trær har falt ned, for eksempel på grunn av uvær, eller at treet er skadet eller råtnet bort, vurderes verneformålet å være bortfalt.

Statsforvalterens tilråding

Ved befaring 4.10.2022 ved Hoff gård naturminne i Oslo kommune ble det funnet rester av treet. Allerede for mer enn ti år siden ble Statsforvalteren gjort kjent med at treet var falt.

Ved befaring 2.9.2022 ved Lesja naturminne i Eidsvoll kommune ble det opplyst av grunneier at treet falt overende for rundt 25-30 år siden. Det ble funnet rester av treet på stedet hvor tidligere plassering av treet ble pekt ut av grunneier.

Ved befaring 2.9.2022 ved Vilberg naturminne i Eidsvoll kommune ble det ikke funnet rester av treet. Eidsvoll kommune som eier eiendommen treet skal ha stått på, er kjent med at treet falt overende etter at den ene stammen blåste ned i 1995, og resten av treet blåste ned i 1999/2000. Treet ble etter dette fraktet bort fra eiendommen.

Ved befaring 2.9.2022 ved Svangerud naturminne i Eidsvoll kommune ble det funnet rester av treet. Historiske flybilder viser at treet forsvant mellom 1985 og 2000. Ifølge grunneier falt treet ned i 1997.

Statsforvalteren i Oslo og Viken tilrår at disse trefredningene oppheves, da alle de aktuelle trærne har falt ned, og formålet med fredningen dermed er bortfalt.

Miljødirektoratets tilråding

Verneformen naturminne er ikke videreført i naturmangfoldloven, men det følger av overgangsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 77 at forskrifter med hjemmel i bestemmelser som oppheves ved naturmangfoldloven fortsatt står ved lag inntil Kongen bestemmer annet.

Miljødirektoratet er enig i Statsforvalterens vurdering av at verneformålet er bortfalt når de aktuelle trærne er falt ned, selv om det kan finnes rester av trærne på den aktuelle eiendom.

Vern av enkelttrær innebærer en beskrivelse av treet som er fredet, og er tinglyst som heftelse på den aktuelle eiendommen.

Forvaltningsloven § 37 stiller krav om høring når en forskrift blir utferdiget, endret eller opphevet. Forvaltningsorganet bestemmer på hvilken måte forhåndsvarslingen skal foregå og kan sette frist for å gi uttalelse. Forhåndsvarsling kan unnlates når det må anses åpenbart unødvendig, jf. § 37 fjerde ledd bokstav c.

Miljødirektoratet vurderer at høring ikke er nødvendig ved oppheving av Hoff gard naturminne, Lesja naturminne, Vilberg naturminne og Svangerud naturminne, da trærne ikke lenger står på de aktuelle eiendommene. Statsforvalteren har gjennomført befarings i samråd med aktuelle grunneiere for å sjekke status på fredningene.

Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens tilråding og tilråd oppheving av fredningsvedtakene for Hoff gård naturminne i Oslo kommune, og Lesja naturminne, Vilberg naturminne og Svangerud naturminne i Eidsvoll kommune.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilråd oppheving av fredningsvedtakene for Hoff gård naturminne i Oslo kommune, og Lesja naturminne, Vilberg naturminne og Svangerud naturminne i Eidsvoll kommune i henhold til vedlagte forskrift.

44. Retting av mindre feil i vernevedtak 16. desember 2022

Klima- og miljødepartementet foreslår retting av følgende redaksjonelle feil og inkurier i verneforskrifter i vedtak 16. desember 2022 om vern av 54 skogområder:

Vedlegg 6 **Forskrift om vern av Loftesnes naturreservat, Sogndal kommune, Vestland**, endres i § 7 bokstav a og § 7 bokstav d fra «annet ledd» til «andre ledd».

Vedlegg 7 **Forskrift om vern av Setråsen og Femanger naturreservat, Bjørnafjorden kommune, Vestland**, endres i § 7 bokstav a fra «annet ledd» til «andre ledd».

Vedlegg 28 **Forskrift om vern av Åkre og Vikane naturreservat, Voss herad, Vestland**, endres i § 7 bokstav a fra «annet ledd» til «andre ledd».

Vedlegg 29 **Forskrift om vern av Steinen naturreservat, Bjørnafjorden kommune, Vestland**, endres i § 7 bokstav a fra «annet ledd» til «andre ledd».

Vedlegg 30 **Forskrift om vern av Bandaksliane og Lynglifjell naturreservat, Kviteseid og Tokke kommunar, Vestfold og Telemark**, endres i § 7 bokstav e fra «annet ledd» til «andre ledd».

Vedlegg 31 **Forskrift om vern av Dalåsen naturreservat, Hjartdal kommune, Vestfold og Telemark** endres i § 3 første ledd ved at «frem» erstattes med «fram», § 7 bokstav f

endres ved at «faller» erstattes med «fell» og § 7 bokstav h endres ved at «gjerder» erstattes med «gjerde».

Vedlegg 35 **Forskrift om vern av Hurdalselvdeltaet naturreservat, Hurdal kommune, Viken**, endres i § 5 bokstav a andre punktum ved at «Forbundet» erstattes av «Forbudet», slik at setningens ordlyden blir: «Forbundet omfatter også bruk av modellbåter, modellfly og droner.»

Vedlegg 42 **Forskrift om vern av Iselva naturreservat, Narvik kommune, Nordland**, endres ved at det i § 10 tas inn manglende ord «forvaltning» slik at setningens riktige ordlyd blir «Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet.»

Vedlegg 43 **Forskrift om vern av Storberget naturreservat, Narvik kommune, Nordland**, endres på samme måte som beskrevet over for vedlegg 42.

Vedlegg 44 **Forskrift om vern av Ráhpuk/Kilvasskogen naturreservat, Hamarøy kommune, Nordland**, endres på samme måte som beskrevet over for vedlegg 42.

Vedlegg 45 **Forskrift om vern av Reinåga naturreservat, Hemnes kommune, Nordland**, endres på samme måte som beskrevet over for vedlegg 42.

Vedlegg 46 **Forskrift om vern av Fjellavlia naturreservat, Hemnes kommune, Nordland**, endres på samme måte som beskrevet over for vedlegg 42.

Vedlegg 48 **Forskrift om vern av Ørnodden naturreservat, Grane kommune, Nordland**, endres på samme måte som beskrevet over for vedlegg 42.

Vedlegg 50 **Forskrift om vern av Buggastrondi naturreservat, Luster kommune, Vestland**, endres i § 3 bokstav b ved at ordet «både» fjernes slik at setningens ordlyd blir: «Utsetjing av dyr er forbode.»

10. Økonomiske og administrative konsekvenser

10.1. Samfunnsøkonomiske konsekvenser

Klima- og miljødepartementet viser til at med de endringer og tilpasninger som er foreslått er det i verneplanprosessen ikke avdekket vesentlige negative samfunnsmessige konsekvenser av verneforslaget. Verneforslaget er justert på en rekke punkter, blant annet mht. avgrensninger og verneforskrifter for å imøtekomme og hensynte ulike interesser.

10.2. Offentlige kostnader

Offentlige kostnader ved opprettelse av foreslåtte verneområder er i hovedsak knyttet til erstatningsutbetalinger og forvaltning. Den viktigste kostnaden ved skogvern er erstatning til grunneier, i hovedsak for båndlegging av skog og påfølgende tap av hogstinntekt. Kostnadene til forvaltning og skjøtsel av skog som er vernet er derimot oftest begrensede, fordi skog som vernes som naturreservat oftest best vil opprettholde og videreutvikle

vernekvalitetene ved fri utvikling uten behov for aktive skjøtselstiltak. Alle kostnader til vern og forvaltning av områdene vil dekkes innenfor KLDs gjeldende budsjettamme.

I skogvernarbeidet vektlegges at de viktigste skogområdene bør fanges opp ved vern, slik at man sikrer kostnadseffektiv oppnåelse av de vedtatte målene som er nevnt i kap. 2. Områder som er vurdert å ikke ha tilstrekkelige vernekvaliteter, tas ut før det meldes oppstart for verneprosess. For privateide frivillig vern områder innebærer det at myndighetene takker nei til tilbud om vern.

For å sikre et godt og oppdatert faglig grunnlag for skogvernet gjennomføres regelmessig faglige evalueringer. Evalueringene gir et godt grunnlag for å gjennomføre skogvernet slik at det kan medvirke effektivt til å nå det nasjonale målet om å bevare et representativt utvalg av norsk natur og det nasjonale målet om å bevare arter og naturtyper. Evalueringen tar utgangspunkt i det vedtatte målet om vern av 10 % av skogarealet. For å sikre et kostnadseffektivt skogvern trengs også god oversikt over hvor de viktigste skogområdene er. Som grunnlag for skogvernarbeidet gjennomføres derfor systematiske registreringer av skogtyper som er viktige i skogvernet.

Det legges til grunn at skogvernet gjennomføres på en slik måte at det får minst mulig konsekvenser for avvirkingen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet. KLD har i brev av 8.11.2021 bedt Miljødirektoratet fra februar 2022 iverksette en ordning for avveining mellom skogverninteresser og skogbruksinteresser for nye skogvernsaker. Ordningen ble foreslått av Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet, etter et fellesoppdrag til de to direktoratene gitt av Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet. Områdene i dette verneforslaget er tilbudt for frivillig skogvern av grunneier før 1. februar 2022 og omfattes derfor ikke av oppdraget fra KLD.

Klima- og miljødepartementet vurderer at de foreslåtte verneområdene vil bidra til å oppnå de mål og føringer Stortinget har vedtatt for skogvernet.

10.3. Privatøkonomiske kostnader

Tapte inntekter for privatpersoner som følge av at igangværende bruk ikke kan fortsette, erstattes etter bestemmelsene i naturmangfoldloven. Erstatningene i saken er i all hovedsak knyttet til at skog som tømmerressurs ikke kan hogges i verneområdene.

10.4. Administrative konsekvenser

De administrative konsekvensene er knyttet til forvaltningen av verneområdene som enten vil være for de kommunene som frivillig ønsker å påta seg forvaltningsansvar, eller for statsforvalterne dersom de blir forvaltningsmyndighet for de områdene hvor kommunene ikke ønsker å få delegert forvaltningsmyndighet.

Klima- og miljødepartementet

t i l r å r:

1.

Det fastsettes forskrifter om vern av 42 skogområder i fylkene Møre og Romsdal, Vestland, Rogaland, Agder, Vestfold og Telemark, Viken, Innlandet og Nordland. Forskriftene fastsettes i samsvar med vedlegg til resolusjonen.

2.

Det fastsettes forskrift om oppheving av eldre trefredninger i Oslo og Viken. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til resolusjonen.

3.

Det fastsettes forskrift om retting av feil i forskrifter vedtatt 16. desember 2022. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til resolusjonen.